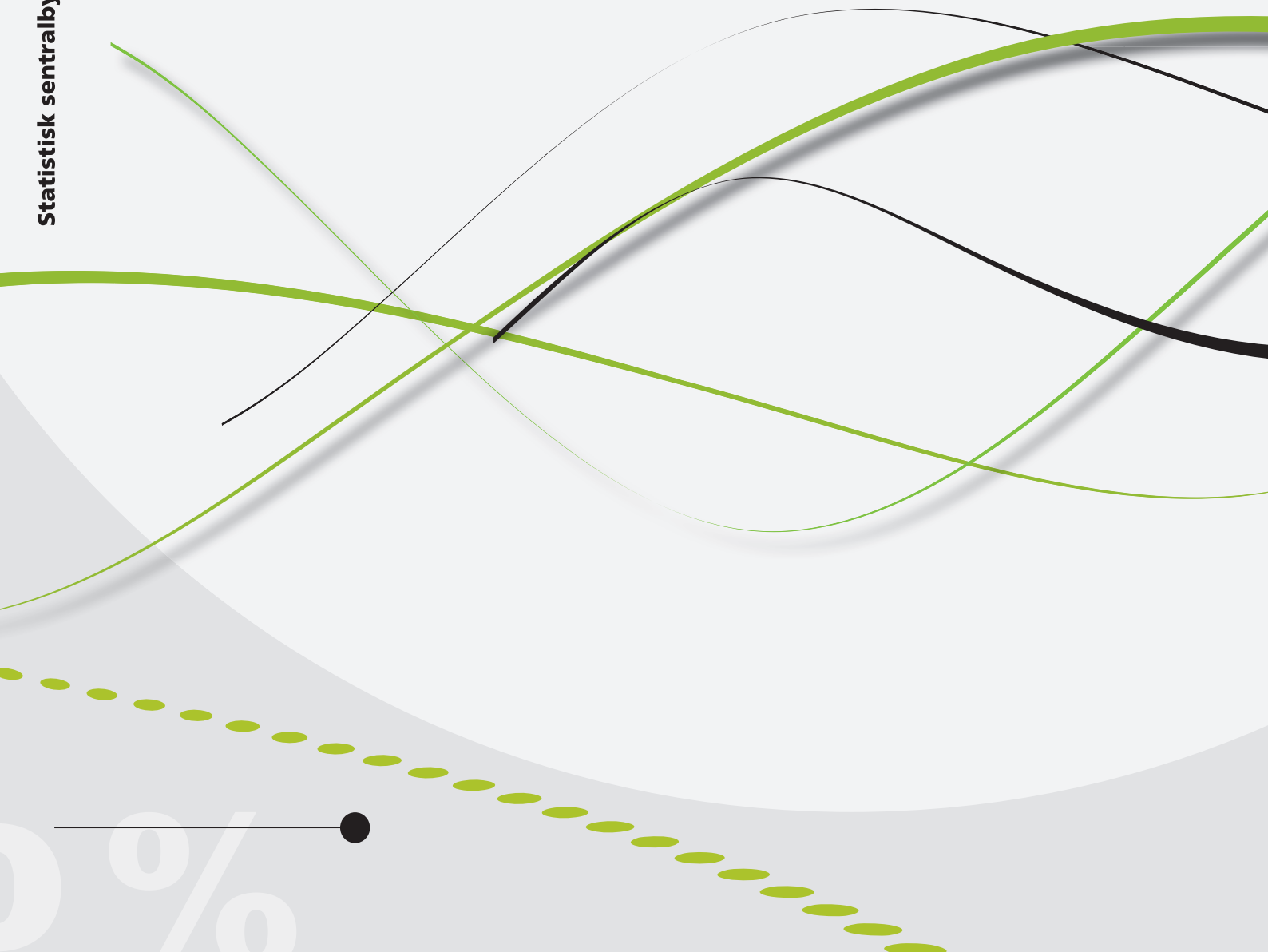

Anette Walstad Enes og Kjersti Stabell Wiggen

Tidligere deltakere i introduksjonsordningen 2009-2013

Anette Walstad Enes og Kjersti Stabell Wiggen

**Tidligere deltakere i
introduksjonsordningen 2009-2013**

I serien Rapporter publiseres analyser og kommenterte statistiske resultater fra ulike undersøkelser. Undersøkelser inkluderer både utvalgsundersøkelser, tellinger og registerbaserte undersøkelser.

© Statistisk sentralbyrå
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen
skal Statistisk sentralbyrå oppgis som kilde.

Publisert 30. august

ISBN 978-82-537-9372-6 (trykt)
ISBN 978-82-537-9373-3 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

Standardtegn i tabeller	Symbol
Tall kan ikke forekomme	.
Oppgave mangler	..
Oppgave mangler foreløpig	...
Tall kan ikke offentliggjøres	:
Null	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	0,0
Foreløpig tall	*
Brudd i den loddrette serien	—
Brudd i den vannrette serien	
Desimaltegn	,

Forord

Gjennom introduksjonsloven ble introduksjonsprogram og -stønning til nyankomne innvandrere innført som obligatorisk ordning for kommunene fra og med 1. september 2004.

I Statistisk sentralbyrås rapport for introduksjonsordningen følger vi deltakerne som har avsluttet introduksjonsprogrammet, og ser hvilken tilknytning de har til arbeid og utdanning i november årene etter at de gikk ut av programmet. Dette er den syvende rapporten Statistisk sentralbyrå publiserer om emnet.

I denne rapporten følger vi i hovedsak deltakerne som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013, men i kapittel 4 og 5 tar vi også et blikk på alle årgangene fra 2009. I tillegg til å se på tilknytning til arbeid og utdanning, ser vi også på inntekter i årene etter endt program.

Rapporten er skrevet av Anette Walstad Enes (kapittel 2 og 5) og Kjersti Stabell Wiggen (kapittel 1, 3 og 4).

Rapporten, og tidligere utgaver av denne er tilgjengelig i pdf-format på Statistisk sentralbyrås internettsider under adressen:

<http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/monitor-for-introduksjonsordningen>

Justisdepartementet har finansiert rapporten.

Statistisk sentralbyrå, 23. august 2016

Christine Meyer

Sammendrag

Introduksjonsprogrammet for nyankomne innvandrere er et integreringspolitisk tiltak som alle norske kommuner har plikt til å tilby nyankomne flyktninger i henhold til introduksjonsloven (lov av 4. juli 2003 nr. 80). Store bevilgninger gis til kommunene for gjennomføring av programmet. Undervisning i norsk språk og samfunnskunnskap står sentralt, sammen med arbeidspraksis og andre tiltak som skal føre til arbeid eller utdanning. Introduksjonsordningen er et viktig verktøy for kommunene i deres integreringsarbeid med nyankomne flyktninger. Siden 2010 har det fra myndighetenes side vært en uttrykt målsetting at 70 prosent av tidligere deltakere skal være i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program.

Rapporten følger personene som har gått ut av introduksjonsprogrammet i 2009 til 2013 fra og med ett år etter endt introduksjonsprogram, fram til 2014. Vi ser på deltakelse i arbeid og utdanning, samt inntektssituasjonen til de tidligere deltakerne.

I 2014 var 62 prosent av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013 i arbeid eller utdanning. Samme andel var i arbeid eller utdanning i 2013 blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Når vi ser på alle årgangene tilbake til 2009, er andelen i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program mellom 60-63 prosent. For de fleste årgangene går andelen i arbeid eller utdanning noe opp fra ett år til to år etter avsluttet introduksjonsprogram, og deretter flater det ut eller går ned. Dette gjelder både menn og kvinner, men med unntak av mennene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010 – der er andel i arbeid eller utdanning stabil i alle årene.

Andelen kvinner i arbeid og utdanning er betydelig lavere enn for menn. Blant kvinner som avbrøt eller avsluttet i 2013, var 50 prosent i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program, mens blant kvinner som avsluttet i 2012 var 52 prosent i arbeid eller utdanning i 2013. Blant mennene i de samme årgangene var andelen i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program henholdsvis 72 og 70 prosent.

Yrkesinntekt gir en indikasjon på grad av tilhørighet til arbeidslivet og sier noe om hvorvidt husholdningene klarer å underholde seg selv. Yrkesinntekten øker for alle avgangsgruppene i årene etter avsluttet introduksjonsprogram. Mottak av sosiale stønader som sosialhjelp, bostøtte og kvalifiseringsstønad, går noe ned i årene etter endt program. Studiestipend utgjør relativt mye av samlet inntekt de først par årene etter avsluttet program, deretter går stipendandelen noe ned.

Abstract

The Introduction programme for new immigrants is an integration policy initiative that all Norwegian municipalities are obliged to offer newly arrived refugees according to the Introduction Act (Act no. 80 of 4 July 2003). The main activities in the programme are Norwegian language training and social studies, along with work experience and vocational guidance. The Introduction programme for new immigrants is an important tool for municipalities in their work to integrate newly arrived refugees. Since 2010, the government's target has been for a minimum of 70 per cent of all previous participants of the programme to be employed or in education one year after the end of the programme.

This report describes the activities of those who completed or dropped out of the Introduction programme in the years 2009–2013. We describe their participation in employment and further education, as well as their income situation one year after completing or dropping out of the Introduction programme, and then annually until 2014.

In 2014, 62 per cent of those who completed or dropped out of the programme in 2013 were employed or in education. This share is the same as in 2013 for those who left the Introduction programme in 2012. For all years dating back to 2009, the share in work or education one year after completing the programme is between 60-63 per cent. The share in employment or education slightly increases from the first to the second year after the end of the Introduction programme, and then flattens out or goes down. This applies to both men and women, except for men who left the Introduction programme in 2010, for whom the share in work or education remains stable in all years.

The proportion of women in employment and education is significantly lower than for men. Among women who completed or dropped out of the programme in 2013, 50 per cent were employed or in education one year later. Among women who completed in 2012, 52 per cent were employed or in education in 2013. However, the corresponding figures for men in the same years were 72 and 70 per cent.

Income from work gives an indication of attachment to the labour market and shows whether households manage to support themselves. Income from work increases for all groups in the years after the end of the Introduction programme. There is some decrease in social support such as social assistance, housing benefit and qualification benefits in the years after the end of the programme. Student grants constitute a relatively large part of the total income in the first couple of years after the end of the programme, thereafter decreasing.

Innhold

Forord	3
Sammendrag	4
Abstract	5
1. Innledning	7
1.1. Introduksjonsordningen	7
1.2. Datagrunnlaget.....	10
1.3. Om bruk av System for persondata (SFP)	11
1.4. Populasjonen	12
1.5. Begreper og definisjoner	13
1.6. Innhold i rapporten	14
2. Deltakere i introduksjonsordningen	16
2.1. Deltakere i 2012 og 2013	16
2.2. Introduksjonsstønnad og andre inntekter	17
2.3. Lavt inntektsnivå for enslige forsørgere	18
2.4. Lav andel yrkesinntekt for introduksjonsprogramdeltakere	19
2.5. Introduksjonsstønnad utgjør fire av ti inntektskroner.....	21
2.6. Mange mottar supplerende økonomisk sosialhjelp	22
3. Deltakelse i arbeid og utdanning ett år etter avsluttet introduksjonsprogram	25
3.1. Beskrivelse av dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013	25
3.2. Gjennomstrømning i introduksjonsprogrammet.....	28
3.3. Tilknypning til arbeid og utdanning ett år etter	30
3.4. Forskjeller mellom menn og kvinner.....	32
3.5. Flest i arbeid og utdanning blant de yngste.....	33
3.6. Variasjoner etter landbakgrunn	35
3.7. Betydningen av utdanningsnivå	37
3.8. Tiltak i programmet	39
3.9. Sluttårsak	41
3.10. Andel i arbeid og utdanning i de ulike fylkene	42
3.11. Variasjon mellom kommunene	44
3.12. Om dem som er under utdanning.....	47
3.13. Hvilken næring jobber de innen?.....	48
3.14. Arbeidstid	49
4. Status på arbeidsmarkedet i 2010-2014 for tidligere deltakere av introduksjonsprogrammet	52
4.1. Deltakere som avsluttet i 2009	52
4.2. Deltakere som avsluttet i 2010	54
4.3. Deltakere som avsluttet i 2011	56
4.4. Oppsummering.....	57
5. Inntekt for tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet	60
5.1. Inntekter for de som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2009	60
5.2. Inntekter for de som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2010	62
5.3. Inntekter for de som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2011	64
5.4. Inntekter for de som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012	65
5.5. Inntekter for de som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013	66
5.6. Oppsummering.....	68
Referanser	70
Vedlegg A: Forskjell mellom tall i KOSTRA og NIR	73
Vedlegg B: Vedleggstabeller kapittel 2	74
Vedlegg C: Vedleggstabeller kapittel 3	77
Vedlegg D: Vedleggstabeller kapittel 5	82
Figurregister	87
Tabellregister	87

1. Innledning

«Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere» er et integreringspolitisk tiltak som alle norske kommuner har plikt til å tilby nyankomne innvandrere i henhold til lov 4. juli 2003 nr. 80 «Lov om introduksjonsordning og norsk-opplæring for nyankomne innvandrere», heretter kalt introduksjonsloven. Undervisning i norsk språk og samfunnskunnskap står sentralt, sammen med arbeidspraksis og andre tiltak som skal føre til arbeid eller utdanning. Introduksjonsordningen er et viktig verktøy for kommunene i deres integreringsarbeid med nyankomne innvandrere. Introduksjonsloven stiller klare krav til kommunene og gir samtidig den nyankomne innvandreren rettigheter og plikter til deltakelse i henholdsvis introduksjonsprogram og opplæring i norsk og samfunnskunnskap.

Formålet med ordningen, er ifølge introduksjonsloven «å styrke nyankomne innvandreres mulighet for deltakelse i yrkes- og samfunnslivet, og deres økonomiske selvstendighet». Med andre ord er formålet med introduksjonsordningen at nyankomne innvandrere etter endt program kommer raskt i arbeid eller utdanning, enten direkte, eller via andre kvalifiseringstiltak. Fra og med 2010 har den politisk fastsatte målsettingen vært at minst 70 prosent av de tidligere deltakerne i introduksjonsprogrammet skulle være i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program.¹

Hovedformålet med denne rapporten er å følge deltakere i introduksjonsordningen etter avsluttet introduksjonsprogram og beskrive deres grad av deltakelse i arbeidsliv og utdanning. Denne rapporten er den syvende rapporten i rekken.² Statistisk sentralbyrå publiserer statistikk for overgang til arbeid og utdanning for tidligere deltakere av introduksjonsprogrammet på www.ssb.no/introinnv.

1.1. Introduksjonsordningen

Introduksjonsordningen er en samlebetegnelse for introduksjonsprogrammet og introduksjonsstøtten. Gjennom introduksjonsloven ble introduksjonsprogram og -støtten til nyankomne innvandrere innført som obligatorisk ordning for kommunene fra og med 1. september 2004.³ Før introduksjonsordningen ble gjort obligatorisk, hadde et økende antall kommuner ulike former for integreringstiltak som prøveordninger. Alle kommuner som bosetter flyktninger, har nå plikt til å tilby introduksjonsprogram.

Introduksjonsprogrammet skal tilpasses den enkeltes behov for kvalifisering, både når det gjelder innhold og lengde. Programmet kan vare i inntil to år, og i særlige tilfeller inntil tre år. Målet med introduksjonsprogrammet er å gi nyankomne innvandrere grunnleggende ferdigheter i norsk, innsikt i norsk samfunnsliv, samt å forberede for deltakelse i yrkesliv og/eller utdanning. Alle deltakerne har krav på en individuell plan som skal utformes etter personens opplæringsbehov og hvilke tiltak som kan være nyttige for vedkommende. Programmet skal være helårig og på full tid, og skal minst inneholde opplæring i norsk og samfunnskunnskap og tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til arbeidslivet.

Oppstart i introduksjonsprogram foregår kontinuerlig gjennom året. Noen personer får godkjent permisjonstid fra programmet, for eksempel ved langvarig sykefravær

¹ Resultatkravet er gitt IMDi i det årlige tildelingsbrevet fra Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet.

² For tidligere utgaver, se Mathisen (2007); Mathisen (2008); Henriksen og Kraakenes (2010); Enes og Kraakenes (2011); Enes og Henriksen (2012) og Enes (2014)

³ Introduksjonsloven trådte i kraft 1. september 2003. I det første året var dette en frivillig ordning for kommunene.

eller omsorgspermisjon ved fødsel. Programtiden fryses i permisjonstiden. Dette betyr at en person kan benytte mer enn to år på å gjennomføre introduksjonsprogrammet, dersom programdeltaker får forlenget programtiden på grunn av ulike permisjoner. Nye regler gir også rett til permisjon fra introduksjonsprogrammet ved tilbud om arbeid.⁴

Arbeids- og velferdsetaten (NAV) og voksenopplæringen er viktige samarbeidspartnere med kommunene i gjennomføringen av introduksjonsordningen. Introduksjonsordningen er i mange kommuner lagt under NAV, mens i andre kommuner er den organisert under voksenopplæringen i kommunen.

Hvem inkluderes i programmet?

Rett og plikt til deltakelse i introduksjonsprogram gjelder for flyktninger mellom 18 og 55 år som har behov for grunnleggende kvalifisering og som har fått oppholdstillatelse som kvoteflyktning, på humanitært grunnlag og familiegjenforente til disse gruppene. Det gjelder også for personer som har fått kollektiv beskyttelse i massefluktsituasjon. I tillegg kan utlending med fornybar oppholdstillatelse etter samlivsbrudd ha rett og plikt dersom hun eller han har behov for grunnleggende kvalifisering (Introduksjonsloven § 2).

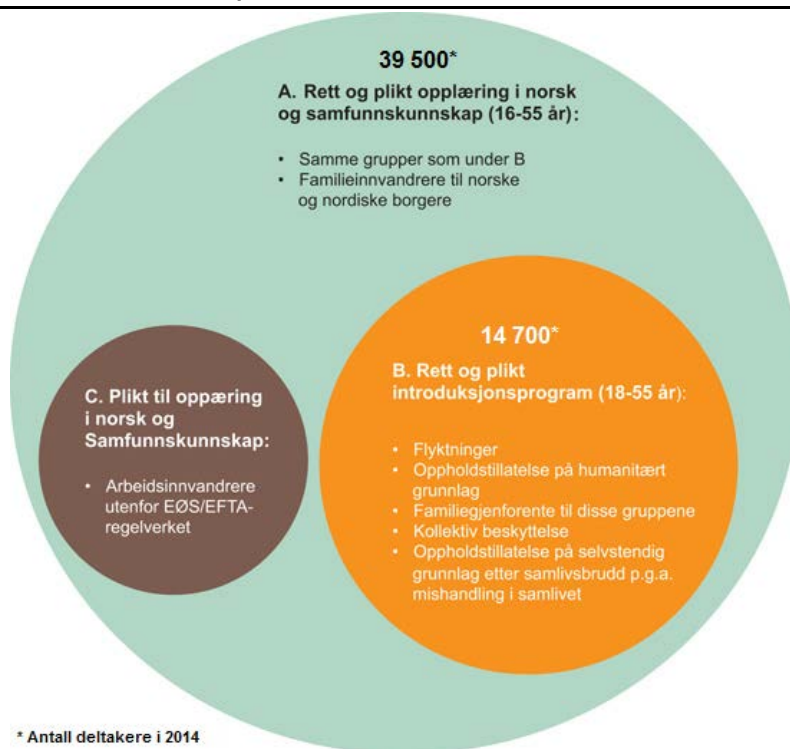
Det er også noen grupper kommunen kan tilby introduksjonsprogram selv om de ikke har rett og plikt. Dette gjelder familiemedlemmer til andre personer enn de som har rett og plikt etter loven, til personer som er nevnt over, men som er over 55 år, og til personer som er bosatt i kommunen uten særskilt avtale mellom utlendingsmyndighetene og kommunen, herunder personer som har flyttet fra den opprinnelige bosettingskommunen (Introduksjonsloven § 3). Det er et vilkår også for disse at de er nyankomne og at de har behov for grunnleggende kvalifisering.

Noen innvandrergupper er ikke omfattet av introduksjonsordningen. Dette gjelder blant annet nordiske borgere, EØS-borgere og deres familiemedlemmer med oppholdsrett etter utlendingslovens EØS-kapittel og personer som har fått oppholdstillatelse for å ta en utdanning.

De som omfattes av introduksjonsloven har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet. Dersom noen velger å avbryte underveis, mister de retten til å delta i programmet. Kommunen kan likevel velge å tilby programmet til personer som ikke tidligere har deltatt eller som på et tidspunkt har avbrutt programmet.

Introduksjonsloven regulerer to ordninger: Introduksjonsordningen og opplæring i norsk og samfunnskunnskap. De som har rett og plikt til å delta i introduksjonsprogrammet inngår som hovedregel også i gruppen som har rett og plikt til opplæring i norsk og samfunnskunnskap. Se figur 1.1 for en beskrivelse av målgruppene.

⁴ Regelendring vedtatt i Stortinget 1. desember 2015.

Figur 1.1 Målgrupper for introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap

Kilde: Stortingsmelding nr. 16 (2015–2016), oppdaterte tall for 2014.

For statistikk over opplæring i norsk og samfunnskunnskap, se Statistisk sentralbyrå 2016a (Norskopplæring for voksne innvandrere). Hele gruppen som får opplæring i norsk og samfunnskunnskap, vil ikke bli omtalt i denne rapporten.

Introduksjonsstønad

Deltakerne i introduksjonsprogrammet har rett til å motta introduksjonsstønad som tilsvarer to ganger grunnbeløpet i folketrygden. Pr 1. mai 2016 utgjorde dette 185 152 kroner. Deltakere under 25 år mottar kun to tredjedels stønad (123 434 kroner). Dette er for å motivere de unge til senere å studere og å motta studiefinansiering. Stønaden skal bidra til at færrest mulig nyankomne innvandrere skal bli avhengig av sosialhjelp fra første dag i Norge.

Introduksjonsstønaden er skattepliktig. Introduksjonsstønaden reduseres ikke på grunn av lønnsinntekter eller som følge av formue. I den grad lønnet arbeid inngår i programmet, reduseres derimot stønaden tilsvarende den tid arbeidet tar. Stønaden reduseres heller ikke på grunn av mottatt barnebidrag, barnetrygd og kontantstøtte.

I motsetning til en del andre ytelser, som for eksempel dagpenger ved arbeidsløshet og individstønad ved deltakelse på arbeidsmarkedstiltak, mottar ikke deltakere i introduksjonsprogrammet barnetillegg sammen med ytelsen. Kommunen har anledning til å gjøre trekk i stønaden ved ugyldig fravær.

Deltakere i fødsels- og omsorgspermisjon

Deltakere i introduksjonsprogrammet har rett til omsorgspermisjon ved fødsel og adopsjon. Reglene er i hovedsak grunnet på reglene som gjelder i arbeidslivet.

I perioden med omsorgspermisjon etter fødsel eller adopsjon mottar deltakerne ikke introduksjonsstønad, men får engangsstønad ved fødsel eller eventuelt foreldrepenger dersom de har opptjent rett til dette. Videre blir de henvist til å søke om økonomisk sosialhjelp som inntektskilde. De beholder retten og/eller plikten til å komme tilbake igjen til introduksjonsprogrammet.

1.2. Datagrunnlaget

Det er ikke gjort noen egen datainnsamling i forkant av denne rapporten. Alle dataene er hentet fra Statistisk sentralbyrås registre. Det meste av tallene i denne rapportens kapittel 3 og 4 er tilgjengelig i SSBs statistikk om tidligere deltakere av introduksjonsordningen (Statistisk sentralbyrå 2015a), mens blant annet inntektsdata i kapittel 2 og 5 er laget spesielt for denne rapporten.

Det kan oppstå feil ved innsamling og bearbeiding av data. Det kan være kodefeil, revisjonsfeil, feil i programmeringen, feil i datakjøringer, osv. Det er utført et betydelig arbeid for å minimalisere feil i produksjonen og analysen av statistikken.

Eventuelle avvik mellom SSBs offisielle tall og tall fra datagrunnlaget for deler av denne rapporten skyldes i all hovedsak bearbeiding, korrigerings og tilrettelegging av data for analytiske formål etter at den offisielle statistikken er publisert. Her er en oversikt over datakildene som er benyttet i rapporten:

KOSTRA

Data om deltakelse i introduksjonsprogrammet innhentes gjennom Kommune-stat-rapportering (KOSTRA). Informasjon om kommunale tjenester og bruk av ressurser på ulike områder registreres og sammenstilles gjennom databasen. Informasjonen skal tjene som grunnlag for analyse, planlegging og styring, og herunder gi grunnlag for å vurdere om nasjonale mål oppnås. Kommuner som har deltakere i introduksjonsprogram, rapporterer dette hvert år.⁵

Skjemaet kartlegger blant annet demografiske bakgrunnsvariabler for hver deltaker, start- og stoppdato for deltakelse, tiltak i programmet og status ved utgangen av året. I de tilfeller der deltakere er registrert i to kommuner, vil den siste kommunen deltakeren er registrert bosatt i legges til grunn. Med utgangspunkt i dette datamaterialet publiseres årlig statistikk over deltakelse i introduksjonsordningen (Statistisk sentralbyrå 2016b og Statistisk sentralbyrå 2015b).

Om forskjell mellom tall fra KOSTRA og Nasjonalt introduksjonsregister (NIR), se vedlegg A.

System for persondata (SFP)

Data om utdanning og sysselsetting blir hentet fra System for persondata (SFP) i Statistisk sentralbyrå, der informasjon fra en rekke registre er sammenstilt. SFP omfatter alle bosatte i alderen 15 år og over. Registerdata er per november hvert år, og inneholder opplysninger om hvorvidt en person er sysselsatt, registrert arbeidsledig, på sysselsettingstiltak, eller under utdanning, og kan knyttes til noen typer offentlige ytelser eller tiltak som for eksempel arbeidsavklaringspenger og mottak av sosialhjelp. Fra SFP får vi også informasjon om type næring for dem som er sysselsatt. For mer om System for persondata, se Nerland, Aurdal og Horgen (2011).

En person kan på tellingstidspunktet være registrert med flere av de nevnte statusene samtidig, for eksempel både sysselsatt og mottaker av en ytelse.

SFP henter opplysninger om sysselsetting gjennom sysselsettingsstatistikken. Dataene er registerbasert (fulltelling) og er innhentet fra ulike registre. Arbeidstakerregisteret er hovedkilden til data om lønnstakere. Opplysninger fra lønns- og trekkoppgaven utgjør et viktig supplement ved at det fanger opp lønnstakerforhold som ikke er meldepliktige til arbeidstakerregisteret. Begge registre har arbeidsforhold (jobber) som enhet. Selvangivelsen er hovedkilden til opplysninger om selvstendig næringsdrivende. Enhetsregisteret og Bedrifts- og

⁵ Skjema 11b, *Registreringsskjema for introduksjonsstønad*.

foretaksregisteret gir opplysninger om bedriftene (arbeidsstedene). I tillegg nyttes supplerende data fra en rekke andre kilder. For mer informasjon, se Statistisk sentralbyrå 2016c.

Opplysninger i SFP om utdanning er hentet fra Statistisk sentralbyrås utdanningsstatistikk som presenterer individbasert statistikk over befolkningens høyeste utdanningsnivå. Datagrunnlaget omfatter personer som er registrert bosatt i Norge per 1.oktober hvert år. Datagrunnlaget for befolkningens utdanningsnivå hentes direkte fra Nasjonal utdanningsdatabase (NUDB) og suppleres med data fra Helsepersonellregisteret og Datasystem for flyktning og utlendingssaker (DUF). NUDB omfatter all utdanningsstatistikk over avsluttet utdanning. Den utdanningsaktiviteten som har høyest nivå i Standard for utdanningsgruppering (NUS2000) som er registrert i NUDB, gir status for utdanningsnivået til den enkelte person. For mer informasjon, se Statistisk sentralbyrå 2016d.

Personer i grunnskoleopplæring blir i denne rapporten *ikke* regnet med i tallene for personer som er under utdanning. Det finnes per i dag ikke noe register på individnivå for personer som deltar i grunnskolen. Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) samler inn en omfattende mengde data om grunnskolen i Norge, men enheten er hver enkelt grunnskole.

Inntektsstatistikk

Inntektsstatistikk for husholdninger omfatter alle registrerte kontante inntekter som husholdningene mottar. Inntektsopplysninger er fremkommet ved å sammenstille ulike administrative registre og statistiske datakilder, som blant annet selvangivelsesopplysninger, ligningsregisteret, lønns- og trekkoppgaveregisteret og opplysninger fra NAV, Lånekassen og Husbanken. Statistikken er en totaltelling som omfatter alle personer i privathusholdninger som bor i landet ved utgangen av året. For mer informasjon, se Statistisk sentralbyrå 2015c.

Statistikk om flyktninger

Opplysninger om blant annet fødeland og innvandringsgrunn er hentet fra Utlendingsdatabasen (UDB). UDB gir informasjon om flyktninger som har fått oppholdstillatelse og tildelt et personnummer. Denne informasjonen blir videre en del av Statistisk sentralbyrå sin befolkningsstatistikk. For mer informasjon, se Statistisk sentralbyrå 2016e.

1.3. Om bruk av System for persondata (SFP)

I kapittel 1.2 er System for persondata (SFP) beskrevet. Siden én person kan ha flere statuser i SFP samtidig er det gjort en prioritering. Tallene som blir presentert i kapittel 3 og 4 kan avvike noe fra regulær sysselsettingsstatistikk hvor man tar utgangspunkt i tilknytning til arbeidsstyrken. Arbeidsstyrken er summen av de som er registrert som sysselsatte og helt arbeidsledige – altså personer som tilbyr arbeidskraften sin på arbeidsmarkedet. I denne rapporten derimot, tar vi utgangspunkt i aktivitet.

Det er spesielt tallene for arbeidsledighet som kan bli avvikende: I regulær sysselsettingsstatistikk regnes arbeidsledige som en del av arbeidsstyrken, mens de som er under utdanning regnes som utenfor arbeidsstyrken. I denne rapporten har vi regnet de som er under utdanning som aktive, og utdanning er dermed her en status som prioriteres foran registrert arbeidsledig: Dersom en person er registrert arbeidsledig, men også er under utdanning, regnes vedkommende som under utdanning og ikke som arbeidsledig.

Når det gjelder de andre statusene, f.eks. helserelaterte ytelser, kontantstøtte/enslig forsørger og sosialhjelp, er det mange som har disse i kombinasjon med blant annet

arbeid, utdanning, introduksjonsprogram eller registrert arbeidsledige. I slike tilfeller er arbeid og annen aktivitet, samt registrert arbeidsledige, prioritert.

I denne rapporten har vi følgende hovedkategorier, ut fra en prioritering av registrert status i SFP:

- Sysselsatt/under utdanning* Kategorien er satt sammen av dem som er registrert som sysselsatte, dem som er registrert under utdanning, samt dem som er registrert med en kombinasjon av sysselsetting og utdanning. Deltakerne i introduksjonsprogrammet har vi valgt å gruppere sammen med de som er i utdanning. Dette gjelder kun sammenligningsgruppen «Befolkningen 20-50 år», da gruppen av tidligere deltakere av introduksjonsprogrammet naturlig nok ikke inneholder personer som deltar i introduksjonsprogrammet.
- Sysselsatte er definert som personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken, samt personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l. Personer som er inne til førstegangs militær- eller siviltjeneste regnes som sysselsatte. Personer på sysselsettingstiltak med lønn fra arbeidsgiver klassifiseres også som sysselsatte.
- Personer i grunnskoleopplæring blir i denne rapporten ikke regnet med i tallene for personer som er under utdanning. Grunnskole blir heller ikke regnet som utdanning i henhold til målsettingen om at minst 70 prosent av de tidligere deltakerne i introduksjonsprogrammet skulle være i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. Se kapittel 1.2 om System for persondata og faktaboks om grunnskole i kapittel 3.3.
- Registrert ledig/på tiltak* Kategorien består av dem som er registrert arbeidsledige hos NAV og dem som deltar på ordinært arbeidsmarkedstiltak. Personer som inngår i denne kategorien kan regnes som å ha noe tilknytning til arbeidslivet, da de er inne i et aktivt løp rettet mot sysselsetting.
- Annen eller ukjent status* Personer med såkalt «annen eller ukjent status» inngår i en samlebetegnelse for den svakeste graden av tilknytning til arbeidsmarkedet. «Annen status» er en samlekategori for blant annet personer med nedsatt arbeidsevne som er på tiltak i regi av NAV, personer som mottar kontantstøtte og overgangsstønad, langtids-sykemeldte og mottakere av økonomisk sosialhjelp. «Ukjent status» vil si at personen ikke er registrert i noen av de tilgjengelige datakildene vi bruker i statusrapporteringen for arbeidsmarkedstilknytning. Disse personene er dermed heller ikke sysselsatt, under utdanning, registrert ledige eller på arbeidsmarkedstiltak.

1.4. Populasjonen

Dette er syvende gang SSB publiserer en rapport om tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet. Vi følger personer som har avsluttet introduksjonsprogrammet i løpet av et gitt år. Personer som, ifølge tilgjengelige data, kommer inn igjen i programmet på et senere tidspunkt (etter permisjon e.l.) telles bare én gang, og det er ved det siste avgangsåret. For kvinner som har hatt omsorgspermisjon i forbindelse med fødsel og som ikke har kommet tilbake igjen i programmet, regnes avgangsår som året etter endt permisjon.

Vi har lagt vekt på at samme populasjon - personer som har avsluttet introduksjonsprogrammet - skal følges i årene etter endt program. For å legge mer relevante data til grunn og ha data av høyere kvalitet, ble prosessen ved utarbeidelse av populasjonen revidert i 2013. Endringene som ble gjort er beskrevet i Rapport 2014/15 (Enes, 2014).

Status for deltakelse i utdanning og arbeid i november gis fra og med året etter avsluttet introduksjonsprogram, jamfør den politisk fastsatte måloppnåelsen om at minst 70 prosent skal være i arbeid eller utdanning ett år etter endt program. Tall for deltakelse i arbeid og utdanning gis til og med fem år etter avsluttet program.

1.5. Begreper og definisjoner

<i>Avsluttet introduksjonsprogram</i>	Deltakerne i introduksjonsprogrammet kan avslutte eller avbryte introduksjonsprogrammet av ulike grunner: Det vanligste er at de avslutter på grunn av endt program. Noen avbryter programmet på grunn av at de har fått lønnet arbeid eller skal begynne på utdanning. Andre avbryter på grunn av flytting. I noen tilfeller er det registrert at personen har avbrutt program på grunn av uteblivelse fra programmet, eller at de har hatt fravær på grunn av permisjon eller sykdom i en periode, og deretter ikke deltatt i programmet igjen. I denne rapporten vil vi i teksten for enkelhets skyld omtale alt som <i>avsluttet</i> , uavhengig av om det er på grunn av endt program eller avbrutt av ulike årsaker. I kapittel 3.9 vises en oversikt over antall som avslutter eller avbryter programmet av de ulike årsakene.
<i>Deltaker</i>	Person som i løpet av referanseåret har vært registrert av en kommune som deltaker i introduksjonsprogrammet og mottaker av introduksjonsstønad.
<i>Hovedinntektstaker</i>	Den i husholdningen som har fått registrert høyest samlet inntekt blant inntektstakerne i husholdningen. I de tilfeller det ikke finnes noen inntektstaker i husholdningen, er eldste person hovedinntektstaker.
<i>Inntekt etter skatt</i>	Summen av husholdningens lønnsinntekter, næringsinntekter, kapitalinntekter (eksempelvis renteinntekter og avkastning på verdipapirer) og ulike overføringer (pensjoner, trygder, bostøtte, sosialhjelp, introduksjonsstønad, mv.). Husholdningens utlignede skatter og negative overføringer (underholdsbidrag og pensjonspremier i arbeidsforhold) trekkes fra. Selv om dette inntektsbegrepet omfatter de fleste kontante inntektene husholdningene mottar, må en være oppmerksom på at begrepet ikke omfatter viktige inntekter som også kan ha stor betydning for individenes velferdsnivå. Det gjelder for eksempel verdien av offentlige tjenester, verdien av hjemmeproduksjon og såkalte «svarte» inntekter. Inntekt av egen bolig inngår ikke i dette begrepet. Dermed er heller ikke renteutgifter trukket fra.
<i>Introduksjonsordningen</i>	Samlebetegnelse for introduksjonsprogrammet og introduksjonsstønad.
<i>Inntekt etter skatt per forbruksenhet</i>	For å kunne sammenligne inntektene til forskjellige typer husholdninger er det vanlig at man justerer husholdningsinntekten ved hjelp av såkalte ekvivalensskalaer eller forbruksvekter. Man beregner da inntekt etter skatt per forbruksenhet. Forbruksvektene skal både ta hensyn til at store husholdninger trenger høyere inntekt enn mindre husholdninger for å ha tilsvarende levestandard, men også at store husholdninger vil ha stordriftsfordeler når det gjelder flere forbrugsgoder (for eksempel TV, vaskemaskin, avis, elektrisitetsutgifter, etc.). Det eksisterer flere typer ekvivalensskalaer. Her bruker vi den såkalte EU-skalaen, som beregnes ved at første voksne husholdningsmedlem har vekt lik 1,0, mens neste voksne får vekt lik 0,5 og barn vekt lik 0,3. Etter denne ekvivalensskalaen antas en tobarnsfamilie å måtte ha en samlet inntekt tilsvarende 2,1 ganger inntekten til en enslig, for å ha samme levestandard.
<i>Kapitalinntekter</i>	Omfatter renteinntekter, aksjeutbytte, realisasjonsgevinster og andre kapitalinntekter i løpet av kalenderåret. Til fradrag kommer årets realisasjonstap.
<i>Landbakgrunn</i>	Det landet personen er født i.

<i>Medianinntekt</i>	Det inntektsbeløpet som deler en gruppe i to like store halvdel, etter at inntekten er sortert stigende (eller synkende). Det vil altså være like mange personer med en inntekt over, som under medianinntekten.
<i>Overføringer</i>	I samlebetegnelsen overføringer, inngår skattefrie og skattepliktige kontante overføringer til husholdningene. Disse er samlet i noen hovedbegreper i figurer og tabeller i denne publikasjonen: «Sosiale stønader» omfatter bostøtte, sosialhjelp og kvalifiseringsstønad. I «Familiestønader» inngår barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslig forsørger som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad. Restkategorien «Andre overføringer» inkluderer her blant annet arbeidsavklaringspenger, alderspensjon, uføreytelser, foreldrepenger, sykepenger, dagpenger ved arbeidsløshet, og supplerende stønad til eldre uten oppsparte pensjonsrettigheter.
<i>Samlet inntekt</i>	Summen av yrkesinntekter, kapitalinntekter, skattepliktige og skattefrie overføringer, i løpet av kalenderåret.
<i>Sysselsatte</i>	Personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken, samt personer som har et slikt arbeid, men som var midlertidig fraværende pga. sykdom, ferie, lønnet permisjon e.l. Personer som er inne til førstegangs militær- eller siviltjeneste regnes som sysselsatte. Personer på sysselsettingstiltak med lønn fra arbeidsgiver klassifiseres også som sysselsatte. Sysselsatte er summen av lønnstakere og selvstendige næringsdrivende.
<i>Tiltak i introduksjonsprogrammet</i>	Opplæring i norsk og samfunnskunnskap er hovedtiltaket i introduksjonsprogrammet. Samfunnskunnskap skal undervises i et språk deltakeren forstår. I tillegg til vanlig norskundervisning, tilbys også tiltak som er utenom tradisjonell klasseromsundervisning, som for eksempel språkpraksis på en arbeidsplass. Tiltak som forbereder til videre opplæring eller tilknytning til arbeidslivet kan være arbeidspraksis eller andre tiltak i regi av NAV, yrkesprøving, dataopplæring, osv. Yrkesprøving er en metode for realkompetansevurdering som dokumenterer både teoretiske kunnskaper og praktiske ferdigheter.
<i>Yrkesinntekter</i>	Summen av lønnsinntekter og netto næringsinntekter i løpet av kalenderåret.

1.6. Innhold i rapporten

Avgrensninger

Rapporten følger tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet som avbrøt eller avsluttet programmet i årene 2009 til 2013. For disse gruppene blir det gitt status for deltakelse i utdanning og arbeid, og det blir også redegjort for inntekts-situasjonen til disse personene. Vi følger dem fra ett år etter avsluttet introduksjonsprogram og til og med 2014, altså inntil fem år etter avsluttet program.

Etterhvert som årene går etter avsluttet program «vannes» effekten av deltakelse i introduksjonsprogrammet ut, og mange andre faktorer kan ha vel så stor betydning for hvorvidt vedkommende er i utdanning eller arbeid.

Rapporten gir status for tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet når det gjelder arbeidsmarkedstilknytning, deltakelse i utdanning og inntektssituasjon. Vi vet at for innvandrere generelt og flyktninger spesielt, øker sysselsettingen med økende botid i Norge (Østby 2015, Olsen 2014, Henriksen m.fl. 2010). Hvilken betydning deltakelse i introduksjonsprogrammet har hatt for status på arbeidsmarkedet og for vedkommendes inntektssituasjon, går vi ikke inn på i denne rapporten. For analyser med sikte på å avdekke årsaker, se for eksempel Blom og

Enes (2015), Lillegård og Seierstad (2013), Djuve (2011), Djuve m.fl. (2011), Rambøll (2011) og Kavli m.fl.(2007).

Sammenligningsgruppe

For å sette deltakelse i arbeid og utdanning blant tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet inn i et større perspektiv, vil vi i denne rapporten sammenlikne tidligere deltakere med alle personer bosatt i Norge i alderen 20 til 50 år. Som vi har sett, er introduksjonsprogrammet for personer i aldersgruppen 18 til 55 år. Dersom de bruker to år på programmet, er de mellom 20 og 57 når de er ferdige. Relativt få av de tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet er eldre enn 50 år når de avslutter programmet. Vi har derfor valgt å avgrense alder oppad til 50 år i sammenligningsgruppen.

Inndeling av rapporten

Kapittel 2 presenterer to årganger med deltakere i introduksjonsprogrammet – de som *deltok* i 2012 og/eller i 2013. Kapittelet vil også gi opplysninger om deres inntektssituasjon mens de var i introduksjonsprogrammet og hvorvidt de hadde andre inntekter enn introduksjonsstønad, som for eksempel yrkesinntekt, bostøtte og sosialhjelp.

Kapittel 3 omhandler dem som *gikk ut av* introduksjonsprogrammet i løpet av 2012 og 2013. Vi ser på hvilken status disse personene har på arbeidsmarkedet i november året etter endt program: Hvorvidt de er sysselsatt eller under utdanning, registrert som ledige eller på tiltak, eller om de har en annen status på arbeidsmarkedet.

Kapittel 4 er en panelstudie over hele befolkningen 20 til 50 år og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i årene 2009 til 2013. Vi ser på status på arbeidsmarkedet og i utdanning i de påfølgende år.

Kapittel 5 ser på de tidligere deltakernes inntektssituasjon. I en panelstudie følger vi befolkningen i alderen 20 til 50 år og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i perioden 2009 til 2013. Kapittelet belyser inntektsutviklingen deres over tid fra 2010-2014.

2. Deltakere i introduksjonsordningen

Hovedfunn fra kapitlet:

- Flere flyktninger til Norge gir flere deltakere i introduksjonsprogrammet
- Vel 13 000 deltakere i 2012 og nær 14 000 deltakere i 2013
- Flest deltakere fra Somalia, Eritrea og Afghanistan
- Inntektsnivået til deltakere i introduksjonsprogrammet er under 60 prosent av nivået til befolkningen i samme alder
- Introduksjonsstønad utgjorde om lag 40 prosent av inntektene til husholdninger med én eller flere introduksjonsdeltakere
- Syv av ti mottok sosialhjelp
- ... og åtte av ti mottok bostøtte

Når nyankomne flyktninger har fått oppholdstillatelse, blir de bosatt gjennom en avtale mellom IMDi (Integrerings- og mangfoldsdirektoratet) og en av landets kommuner. Introduksjonsordningen er, som omtalt i kapittel 1, for nyankomne flyktninger bosatt i norske kommuner etter innvilget oppholdstillatelse. Ordningen omfatter undervisning i norsk og samfunnskunnskap, samt ulike tiltak som blant annet arbeids- og språkpraksis. Vi skal i det videre se på dem som deltok i introduksjonsprogrammet i 2012 og i 2013, da det er deltakere fra disse årene vi skal følge i tiden etter endt introduksjonsprogram videre i denne rapporten. For flere årganger og mer statistikk, se Statistisk sentralbyrå 2015b.

Kapitlet vil særlig se på *inntektssituasjonen* til deltakere i disse to årgangene, da dette i mindre grad blir dekket av de årlige statistikkene. Deltakerne vi referer til er de som hadde rett og plikt til å delta i introduksjonsordningen, og de som kommunen har valgt å tilby program, den såkalte «kan»-gruppen. Disse har i denne perioden deltatt i et individuelt tilrettelagt program som skal kvalifisere til arbeid eller utdanning, og deltakerne har i denne perioden også mottatt introduksjonsstønad.

2.1. Deltakere i 2012 og 2013

Introduksjonsprogrammet har de senere årene fått flere deltakere, i takt med økt tilstrømming av flyktninger. I 2012 var det vel 13 000 deltakere og året etter, nær 14 000 personer. Dette er en økning på henholdsvis 4 og 12 prosent fra 2011. Omtrent like mange kvinner og menn deltar. De fleste er 35 år eller yngre. Vel syv av ti deltakere er i denne aldersgruppen. Flest deltakere kommer fra Eritrea, Somalia og Afghanistan. For begge årene tilsvarer dette seks av ti deltakere. De største byene har flest deltakere i introduksjonsprogrammet, noe som gjenspeiler bosettingsmønsteret av flyktninger. Én av fem deltakere var bosatt i enten Oslo, Bergen, Trondhjem eller Kristiansand. Bare i Oslo var det over 1000 deltakere begge år. Vel 68 prosent av dem som deltok i introduksjonsprogrammet i 2013 var fortsatt deltakere ved utgangen av året. Det tilsvarende tallet for 2012 var vel 66 prosent.

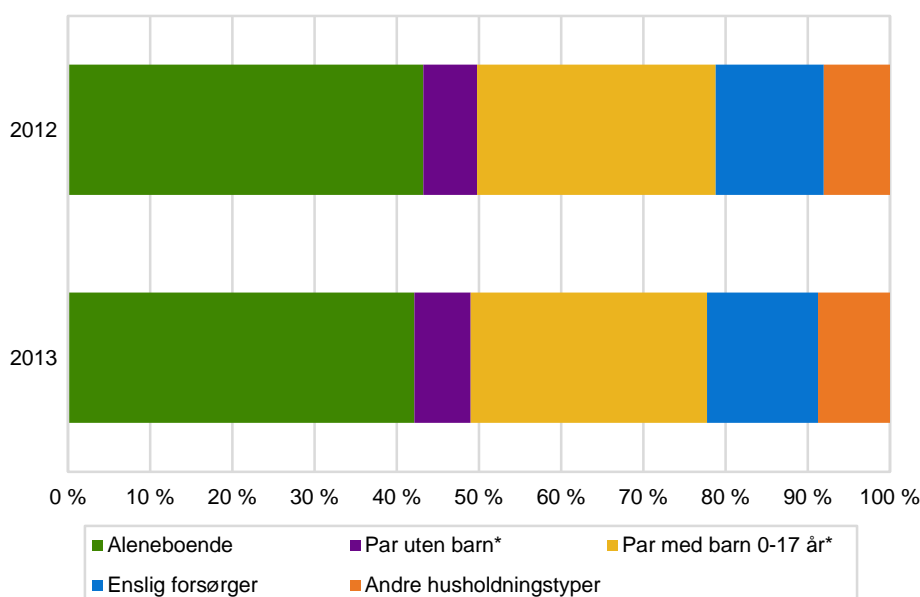
Mange barnefamilier

Mange deltakere i introduksjonsprogrammet deler husholdning med andre personer, som regel egen familie. Blant deltakerne i introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013 var henholdsvis 43 og 42 prosent aleneboende, mens 29 prosent var par med barn. Enslige forsørgere utgjorde henholdsvis 13 og 14 prosent de to årene (se figur 2.1).

Barnefamiliene er store, særlig par med barn, gjennomsnittlig 4,5 og 4,6 personer totalt i husholdningen. Også enslige forsørgere har relativt mange barn, noe som gjenspeiles i at det gjennomsnittlige antallet i husholdningen var 3,0 og 3,1

personer. Gjennomsnittlig antall personer i husholdningen begge årene for alle husholdningstyper sett sammen, var 2,5 personer (se vedleggstabell B1 og B2).

Figur 2.1 Deltakere i introduksjonsprogrammet fordelt på husholdningstyper. 2012 og 2013. Prosent

*Ektepar, samboere og registrerte partnere.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

2.2. Introduksjonsstønad og andre inntekter

Deltakere i introduksjonsprogrammet mottar introduksjonsstønad mot forpliktende deltakelse. Stønaden utgjør to ganger folketrygdens grunnbeløp (G), og det trekkes skatt av beløpet. I 2012 fikk deltakerne 162 000,- kroner, og i 2013 var full stønad 168 000,- kroner per år. Deltakere under 25 år mottar to tredjedeler av full ytelse. Se kapittel 1.1 for mer om stønaden.

Vi vil videre se på ulike supplerende inntektskilder til programdeltakerne, hvorvidt de har yrkesinntekt, så vel som mottak av bostøtte og sosialhjelp eller andre offentlige stønader.

Når flere bor sammen vil det ofte innebære at man har flere inntektskilder og flere å dele utgiftene med. Følgelig har en husholdning med flere medlemmer også større utgifter enn dem som bor alene. Mottak av flere offentlige ytelser avhenger av husholdningens størrelse og sammensetning. For eksempel blir bostøtte og sosialhjelp utbetalt på grunnlag av husholdningens samlede inntekter (eller mangel på sådanne). Videre mottar de som har barn barnetrygd og kontantstøtte, samt mulighet for å motta overgangsstønad og utvidet barnetrygd dersom man er enslig forsørger. Vi finner det derfor formålstjenlig å benytte *husholdningsinntekter* når vi ser på inntektssituasjonen til deltakere i introduksjonsprogrammet.

Ved å bruke inntekt etter skatt per forbruksenhet, kan vi sammenligne de ulike inntektene mellom gruppene. Dette inntektsmålet tar høyde for husholdningens størrelse og sammensetning og beregner et mål for inntekt per person i husholdningen. For å sammenligne inntektene til deltakere i introduksjonsprogrammet, ser vi på husholdningsinntektene der hovedinntektstaker (personen med høyest inntekt) er i om lag samme aldersgruppe som deltakerne i programmet, dvs. 18 til 50 år.

2.3. Lavt inntektsnivå for enslige forsørgere

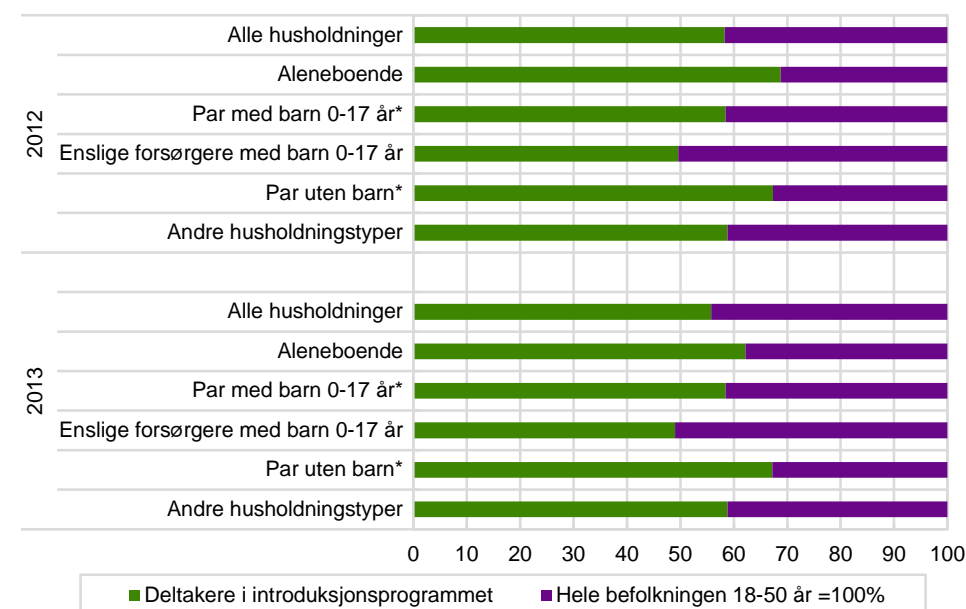
Deltakere i introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013 hadde et inntektsnivå som var under 60 prosent av nivået til hele befolkningen i alderen 18 til 50 år, når det er tatt hensyn til husholdningens sammensetning og størrelse⁶ (se figur 2.2).

Vi ser at inntektene til deltakere i introduksjonsordningen utgjør mindre andel av inntektene i forhold til hele befolkningen i 2013 enn i 2012. Dette kan skyldes at 2013 var et år med generelt høy inntektsvekst i Norge. Størst forskjell mellom de to årene ser vi på dem som bor alene: Vi ser at i 2013 har inntektene til aleneboende i hele befolkningen økt siden året før, mens inntektene til aleneboende til blant deltakerne i introduksjonsordningen har blitt mindre. Dette gjorde at forskjellen mellom inntektene til introduksjonsdeltakerne og hele befolkningen ble større. Aleneboende blant programdeltakere i 2012 hadde et inntektsnivå som var henholdsvis 69 prosent av nivået til alle aleneboende i samme alder, mens de som deltok i 2013 hadde et nivå som lå på 62 prosent. De som bor alene har ingen andre husholdningsmedlemmer som eventuelt kan spe på inntektene.

Inntektsforskjellene er størst når det gjelder enslige forsørgere der halvparten av inntektsnivået tilsvarer nivået til alle enslige forsørgere i samme aldersgruppe (henholdsvis 48 og 49 prosent). Par med barn der minst én deltar i introduksjonsprogrammet, utgjør 58 prosent av inntektsnivået til alle par med barn begge år.

Som tidligere nevnt, gis det ikke barnetillegg til introduksjonsstønad. En del kommuner betaler derimot barnehageplass for deltakerne, men her er det ingen enhetlig praksis eller regulering i lovverket.

Figur 2.2 Inntektsnivået til alle husholdninger der hovedinntektstakeren er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet

*Ektepar, samboere og registrerte partnere.

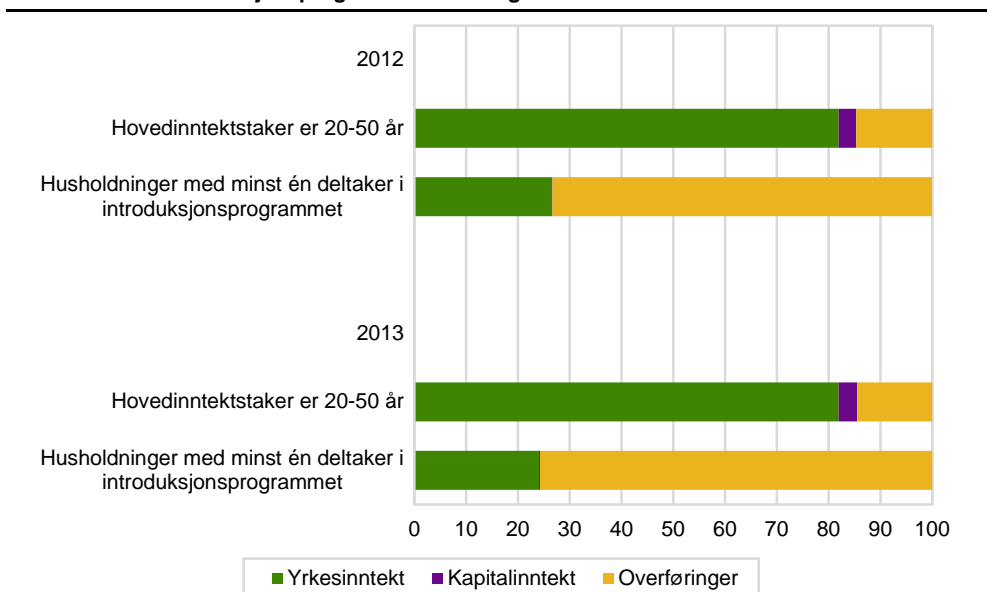
Kilde: Statistisk sentralbyrå.

⁶ Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala. Tallene er hentet fra vedleggstabell B1 og B2 og begrepet er forklart i kapittel 1.5.

2.4. Lav andel yrkesinntekt for introduksjonsprogramdeltakere

Figur 2.3 viser sammensetningen av husholdningens samlede inntekter for personer i husholdninger der hovedinntektstaker er 18 til 50 år og husholdningsinntektene til deltakere i introduksjonsprogrammet. Husholdningenes inntekter er inndelt i yrkesinntekter, kapitalinntekter og overføringer. Yrkesinntektene for deltakere i introduksjonsprogrammet er naturlig nok lave i og med at deltakelsen i programmet er på fulltid. Kapitalinntekter utgjør en forsvinnende liten del av inntektene, mens den største inntektsposten er overføringer, og da i særlig grad introduksjonsstønad.

Figur 2.3 Sammensetning av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for husholdninger der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

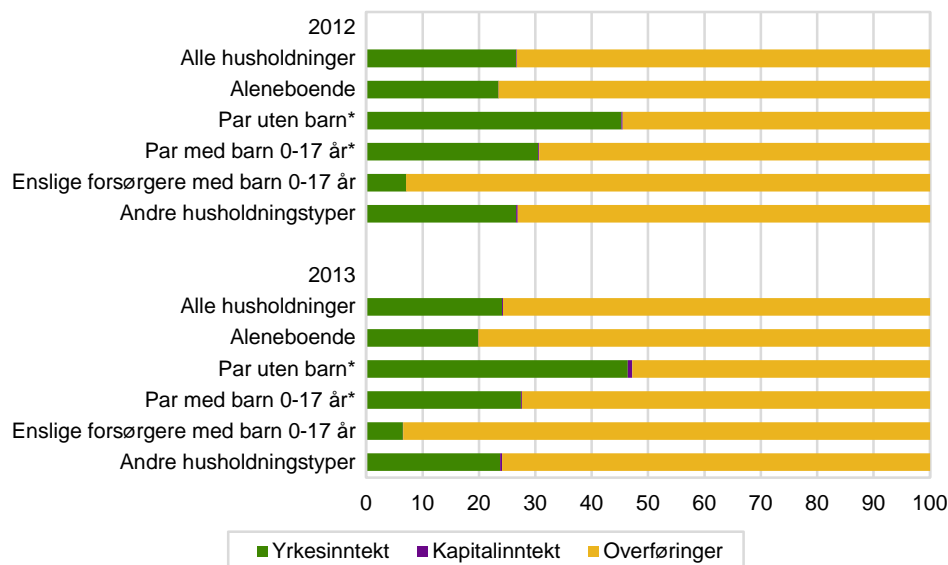
Husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet har langt lavere yrkesinntekt enn alle i samme aldersgruppe. Disse husholdningene har heller ingen kapitalinntekter. Den største inntektskilden for disse husholdningene er introduksjonsstønad. Dette er ikke unaturlig, ettersom introduksjonsprogrammet skal være et heldagstilbud. Yrkesinntekt kommer derfor fra arbeid de har ved siden av introduksjonsprogrammet, eller fra andre husholdningsmedlemmer som er i arbeid. For husholdninger med deltakere i 2012 og 2013 ser vi at yrkesinntekt utgjør henholdsvis 27 og 24 prosent av samlet inntekt, mens overføringer står for de resterende inntektene.

For aleneboende utgjør yrkesinntekter mindre andel av samlet inntekt enn snittet for alle (henholdsvis 20 og 23 prosent av samlet inntekt). Som vi så i figur 2.1, er det flest aleneboende blant deltakerne. De som bor alene kan ikke dra fordeler av andre husholdningsmedlemmers yrkesinntekt.

Par med barn hadde en andel på 31 og 27 prosent med inntekt fra betalt arbeid de to årene. Her vil en del bo sammen med en annen voksen som vil kunne være i arbeid og bidra til å heve snittet.

Ikke overraskende, enslige forsørgere er gruppen med lavest andel yrkesinntekt av samlet inntekt på 7 prosent begge år. I tillegg til å være eneste voksne i husholdningen skal de forsørge barn økonomisk og har høy praktisk omsorgsbyrde som vanskeliggjør deltakelse på arbeidsmarkedet i tillegg til et fulltids program.

Figur 2.4 Sammensetning av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet 2012 og 2013. Husholdningstyper. Prosent

*Ektepar, samboere og registrerte partnere.

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

Videre ser vi at par uten barn har høyest andel yrkesinntekt, på henholdsvis 45 og 46 prosent. Blant disse deltakerne bor en del sammen med personer som ikke deltar i introduksjonsprogrammet og har større kapasitet til å være i inntektsgivende arbeid. De har heller ikke barn å forsørge. Det er årlige inntekter som ligger til grunn for disse tallene. Det vil si at personer som bare er i introduksjonsprogrammet deler av året, også blir inkludert.

Kommunene oppga gjennom KOSTRA at én av ti deltakere hadde inntektsgivende arbeid ved siden av å delta i programmet i disse to årene (henholdsvis 13 og 12 prosent). For begge år gjaldt det flere menn enn kvinner (se Statistisk sentralbyrå 2013 og 2014).

Overføringer

I samlebetegnelsen «overføringer» inngår skattefrie og skattepliktige kontante overføringer til husholdningene. Figurer og tabeller i denne publikasjonen viser til de overføringene som har særlig relevans for nyankomne flyktninger.

Introduksjonsstønad utgjør to ganger grunnbeløpet i folketrygden (162 000,- kroner i 2012 og 168 000,- kroner i 2013) og gis til deltakere i introduksjonsprogrammet.

Økonomisk *sosialhjelp* skal sikre at alle har nok midler til livsopphold og er ment å være en midlertidig stønad. Sosialhjelp utbetales av kommunen og administreres gjennom NAV.

Bostøtte er en statlig støtteordning som utbetales av Husbanken til dem som har lav inntekt og høye bostgifter.

I betegnelsen *familiestønader* inngår her barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslige forsørgere som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

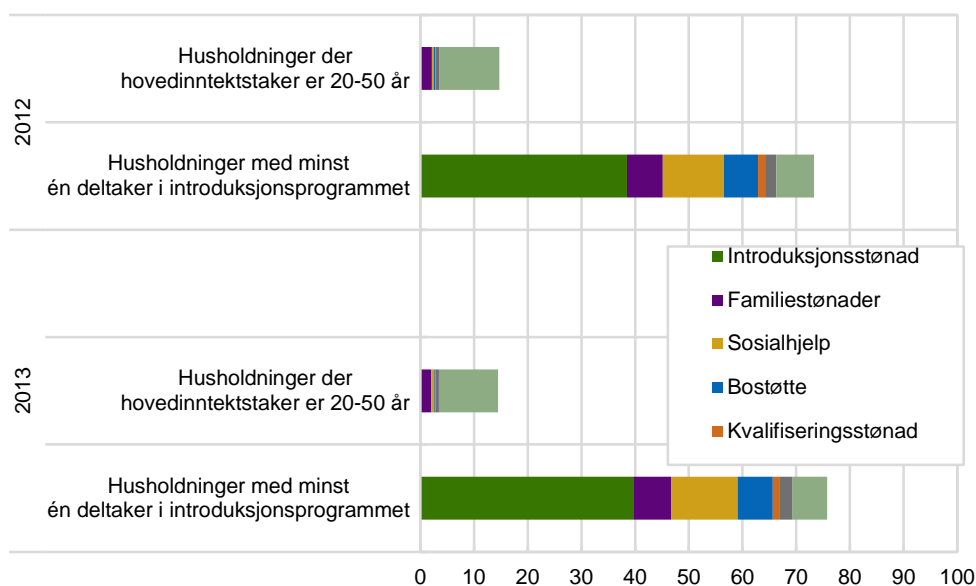
Restkategorien *andre overføringer* inkluderer blant annet utbetalinger fra folketrygden (alderspensjon, uføreytelser, rehabiliterings- og attføringspenger), dagpenger ved arbeidsløshet og supplerende stønad til eldre uten oppsparte pensjonsrettigheter.

2.5. Introduksjonsstønad utgjør fire av ti inntektskroner

Figur 2.5 viser de største inntektspostene som inngår i samlebetegnelsen *overføringer* (se tekstboks). Overføringer utgjør 15 prosent av samlet inntekt for husholdninger der hovedinntektstakeren er 18 til 50 år i 2012 og 2013.

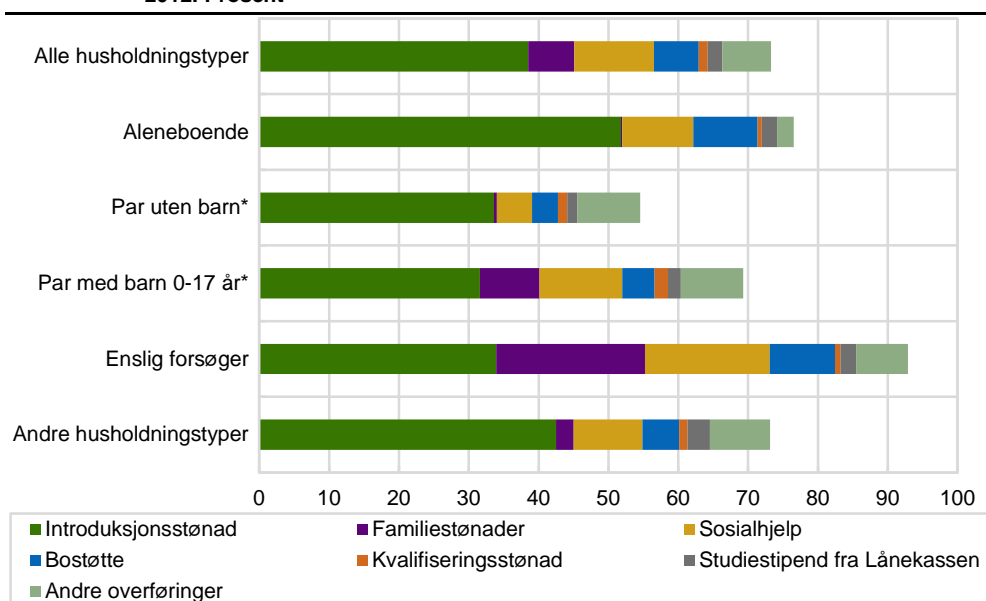
Overføringer utgjør om lag 73 og 76 prosent av inntektene for husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet i de to årene. Introduksjonsstønaden utgjør den største inntektskilden og står for henholdsvis 39 og 40 prosent av samlet inntekt for deltakerne de to årene. Også sosialhjelp står for en betydelig del av inntektene, og utgjør vel en tiel begge år (henholdsvis 11 og 12 prosent). Statlig bostøtte fra Husbanken utgjør henholdsvis 6 og 7 prosent. Figuren forteller om *andel* av samlet inntekt og sier ingenting om *nivået* på overføringene.

Figur 2.5 Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for hele befolkningen der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. 2012 og 2013. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

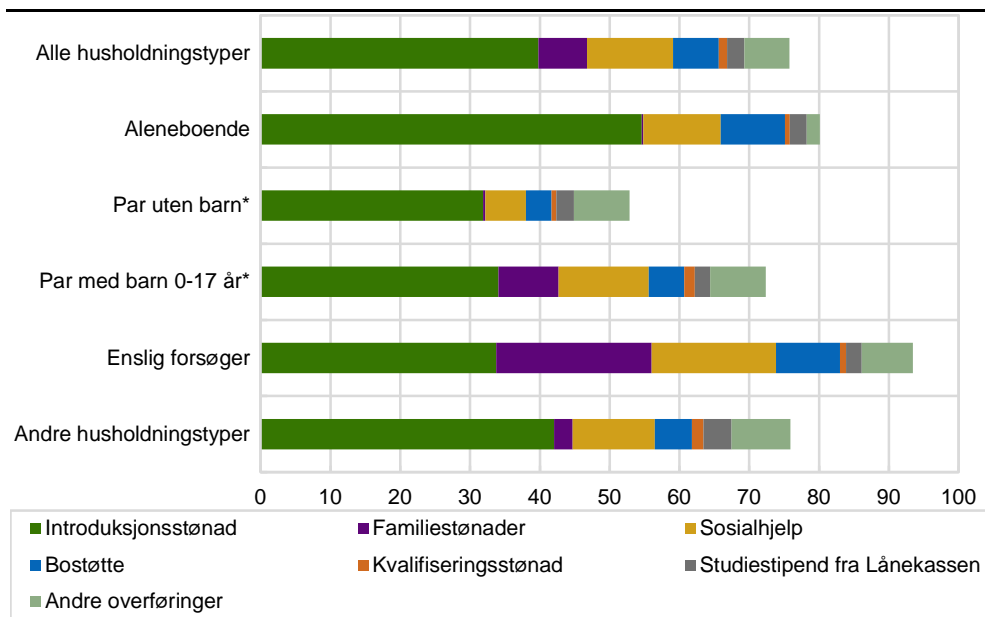
Figur 2.6 Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Husholdningstyper. 2012. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

*Ektepar, samboere og registrerte partnere.

Figur 2.7 Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Husholdningstyper. 2013. Prosent

Kilde: Statistisk sentralbyrå.

*Ektepar, samboere og registrerte partnere.

Figur 2.6 og 2.7 illustrerer hvilke type overføringer ulike husholdningstyper mottar. For enslige forsørgjere er familierelaterte stønader (barnetrygd, kontantstøtte og overgangsstønad til enslige forsørgjere), sosialhjelp og bostøtte viktige inntektskilder. Familierelaterte stønader og sosialhjelp står for om lag to av ti inntektskroner hver, mens bostøtte står for én av ti. Disse overføringene virker utjevne, og bidrar til at enslige forsørgjere blant introduksjonsprogramdeltakerne har et inntektsnivå som ikke skiller seg vesentlig fra andre husholdningstyper, dersom man tar hensyn til husholdningens sammensetning og størrelse (se vedleggstabell B1 og B2).⁷ Sosialhjelp utgjør også relativt mye av inntektene til par med barn og til aleneboende, med andeler på over 10 prosent.

Bostøtte har til hensikt å sikre personer med lave inntekter og høye boliggifter en egnet bolig. Et stort flertall av husholdningene med deltakerne i introduksjonsordningen mottok bostøtte fra Husbanken – 79 og 81 prosent i 2012 og 2013 (se vedleggstabell B3). Bostøtten utgjorde 6 og 7 prosent av samlet inntekt for deltakerne i de to årene. Størst andel utgjorde stønaden for husholdninger med bare én voksen: både for aleneboende og for enslige forsørgjere sørget støtten for om lag en tittel av inntektsgrunnlaget.

2.6. Mange mottar supplerende økonomisk sosialhjelp

Deltakelse i introduksjonsprogrammet utløser rett til stønad. Introduksjonsstønaden er ment som et alternativ til sosialhjelp. Formålet er å unngå at nyankomne flyktninger blir passive mottakere av en økonomisk ytelse. Økonomisk sosialhjelp gis etter lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven). Formålet med den kommunale sosialhjelpen er å sikre at alle har nok midler til livsopphold, og den er ment å kun skulle være en subsidiær ytelse av kortere varighet. Introduksjonsstønad til tross, mange deltakere – eller personer de deler husholdning med – mottar sosialhjelp. For eksempel har deltakere i introduksjonsprogrammet som går ut i omsorgspermisjon ved fødsel eller adopsjon ikke opptjent noen rettigheter til foreldrepenger fordi svært få har rukket å arbeide i

⁷ Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala. Tallene er hentet fra vedleggstabell B2 og begrepet er forklart i kapittel 1.2.

Norge før deltakelse i introduksjonsprogrammet. Deltakere i programmet kan derfor søke engangsstønad ved fødsel eller adopsjon. I 2012 og 2013 utgjorde engangsstønad ved fødsel 35 300,- kroner for ett barn. Utover dette blir deltakere i permisjon henvist til sosialhjelp. Ved bosetting av flyktinger har ofte kommunene en del utgifter til for eksempel å utstyre boligene med møbler, vaskemaskiner, etc. Disse utgiftene føres ofte som sosialhjelp. Dette er da en engangsutgift som dekker kommunens utgifter og ikke kontanthjelp til livsopphold til de enkelte flyktingene. Sosialhjelp er, i likhet med bostøtte, en stønad som blir utbetalt på grunnlag av husholdningens samlede inntekt. Det er én av årsakene til at vi har valgt å bruke *husholdningsinntekter* som grunnlag i denne rapporten.

I 2012 bodde 72 prosent av deltakerne i en *husholdning* som mottok sosialhjelp (vedleggstabell B3). I 2013 var andelen 74 prosent. Par uten barn hvor én eller begge deltok i introduksjonsordningen mottok sosialhjelp i minst grad (henholdsvis 55 og 56 prosent av parhusholdningene uten barn for de to årene), mens enslige forsørgere i størst grad mottok slik hjelp (84 og 82 prosent). Par med barn har også høy andel med sosialhjelp (henholdsvis 74 og 78 prosent). Deltakerne i introduksjonsprogrammet får ikke barnetillegg. Det var derfor forventet at familier med barn i større grad skulle være avhengig av sosialhjelp enn familier uten barn, da forsørgerbyrden deres er større (Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet 2015). Vi ser altså høyt mottak av sosialhjelp blant barnefamilier.

Dersom vi ser på aleneboende, trenger vi ikke å ta høyde for andre husholdningsmedlemmer. Vi ser at vel seks av ti deltakere i introduksjonsordningen som bor alene, mottok sosialhjelp (62 prosent begge år).

Vi har sett på mottakere av sosialhjelp i løpet av året uavhengig av stønadsbeløp og hvor lenge de har mottatt sosialhjelp. Tallene er hentet fra inntektsstatistikk for husholdninger. Inntektsstatistikken er en årlig statistikk. Vi har derfor ikke anledning til å se *når* personer i husholdninger med deltakere i introduksjonsordningen mottok sosialhjelp, hvorvidt det var under deltakelse i programmet, i tiden rett etter, eller for eksempel når vedkommende var i omsorgspermisjon etter fødsel.

Dersom vi kun ser på *individnivå* blant deltakerne i introduksjonsprogrammet, ser vi at blant de vel 4 300 som mottok introduksjonsstønad alle tolv måneder i 2013, var det nær 800 personer, eller vel 19 prosent, som mottok økonomisk sosialhjelp i minst seks måneder samme år, såkalte langtidsmottakere. Andelen langtidsmottakere var omtrent den samme de to foregående årene (Statistisk sentralbyrå 2014a).

I en fersk rapport om samtidig mottak av blant annet introduksjonsstønad og sosialhjelp, viser Dalgard (2015) at i årene 2005-2014 mottok gjennomsnittlig 46 prosent av deltakerne i introduksjonsprogrammet sosialhjelp i samme måned som introduksjonsstønad i én eller flere måneder. Noen av disse vil ha fått engangsytelser, som eksemplifisert over, mens andre mottar sosialhjelp over lengre tid. Høyest andel for samtidig mottak av ytelsene var i 2005 (51 prosent) og lavest andel var det i 2009 (41 prosent). I 2012 og 2013 som vi ser på i denne rapporten, mottok om lag halvparten av deltakerne sosialhjelp samme måneder som de mottok introduksjonsstønad (hhv. 46 og 47 prosent). Videre viste rapporten, i likhet med tallene på husholdningsnivå som er referert til over, at sosialhjelpsmottak er høyere blant enslige forsørgere og par som har barn, sammenlignet med henholdsvis enslige og par som ikke har barn.

Dalgard (2015) viser også at andelen med sosialhjelp blant deltakere i introduksjonsprogrammet øker med alder, til tross for at deltakere under 25 år kun har rett på 2/3 introduksjonsstønad. Begrunnelsen for denne forskjellen er at unge

deltakere har et lavere utgiftsnivå og for eksempel har lettere for å bo i bofelleskap. Man kunne anta at denne gruppen, og i særlig grad unge enslige forsørgere, hadde den høyeste andelen med sosialhjelp (Barne- likestillings- og inkluderingsdepartementet 2015). Dette viser seg altså ikke å være tilfelle.

I de to neste kapitlene skal vi se på deltakere som avsluttet eller avbrøt introduksjonsprogrammet i henholdsvis 2012 og 2013 og blant annet å se på deres status i det norske arbeidsmarkedet.

3. Deltakelse i arbeid og utdanning ett år etter avsluttet introduksjonsprogram

Hovedfunn fra kapitlet:

- 62 prosent av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 og i 2013, var enten sysselsatt og/eller under utdanning i november ett år etter avsluttet program.
- ... og 12 prosent var registrert arbeidsledig eller på tiltak, og 26 prosent hadde annen eller ukjent status på arbeidsmarkedet.
- Forskjellen i resultater mellom menn og kvinner er som tidligere år store: rundt syv av ti menn og fem av ti kvinner var i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program.
- En mye større andel av kvinnene enn mennene har *annen eller ukjent status*.
- Blant dem i alderen 20-24 år er rundt 80 prosent i arbeid eller utdanning.
- Deltakere fra Eritrea, Etiopia og Afghanistan hadde høyest andel i arbeid eller utdanning, mens det er lavest andel blant dem fra Somalia.
- 80-90 prosent av dem som har tatt videregående utdanning eller hatt lønnet arbeid som en del av introduksjonsprogrammet, var i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program.

3.1. Beskrivelse av dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013

Et av hovedmålene med introduksjonsordningen er å få nyankomne flyktninger raskt i arbeid eller utdanning. Det var rundt 3 800 personer som avsluttet programmet i løpet av 2012 og som fortsatt var bosatt i Norge 1.1.2013. Tilsvarende antall personer gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013 og var fortsatt bosatt i Norge 1.1.2014. Vi skal i dette kapitlet se hvilken status disse to gruppene hadde på arbeidsmarkedet i henholdsvis november 2013 og november 2014, altså ett år etter avsluttet program. Men først skal vi se hvem disse gruppene består av.

Nyankomne flyktninger, og følgelig dem som deltar på introduksjonsordningen, er en relativt ung befolkningsgruppe. Nesten 90 prosent av dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i de to årene var under 45 år. Rundt 60 prosent var i alderen 25 til 39 år (tabell 3.1).

Tabell 3.1 Aldersfordeling for deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 og i 2013. Prosent

	Tidligere deltakere, avsluttet i 2012	Tidligere deltakere, avsluttet i 2013
20-24 år	19	16
25-29 år	19	20
30-34 år	23	25
35-39 år	16	17
40-44 år	10	11
45-50 år	7	6
51 år eller eldre	5	5

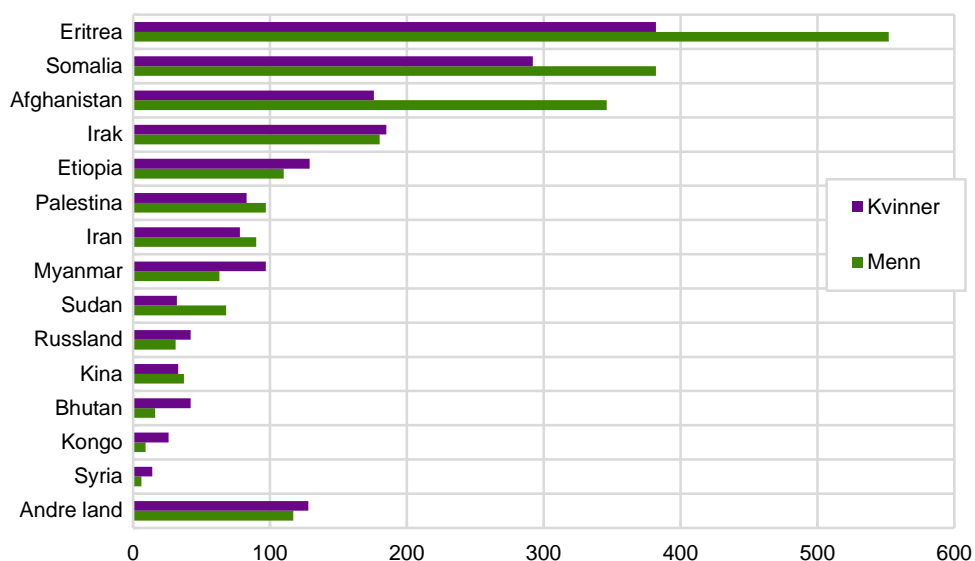
Kilde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Litt over halvparten av dem som avsluttet eller avbrøt introduksjonsprogrammet i 2012 og i 2013 var menn: 55 prosent menn, mot 45 prosent kvinner (Statistisk sentralbyrå, 2015a).

Personer fra Eritrea, Somalia og Afghanistan er i flertall blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, med over 900 personer fra Eritrea, over 650 personer fra Somalia, og over 500 fra Afghanistan (se figur 3.1). Personer fra disse tre landene utgjør over halvparten av alle personene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012.

Menn er overrepresentert blant dem fra disse tre landene: 66 prosent av dem med bakgrunn fra Afghanistan er menn, mens blant dem fra Somalia og Eritrea er henholdsvis 57 og 59 prosent menn.

Figur 3.1 Landbakgrunn for deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012

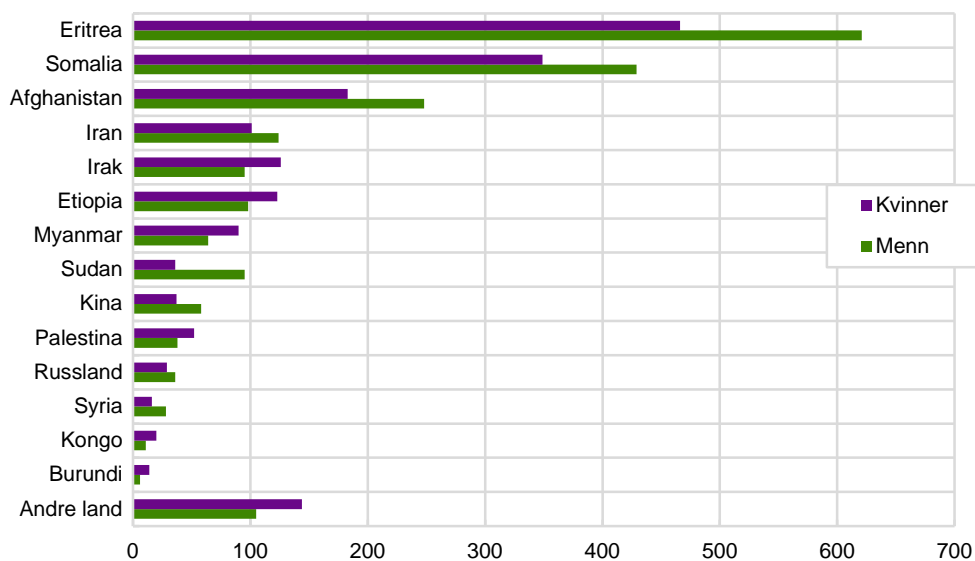

Kilde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, var også en stor andel fra Eritrea, Somalia og Afghanistan (se figur 3.2). Over én av fire hadde bakgrunn fra Eritrea (omtrent 1 100 personer). Deretter kommer flyktninger fra Somalia (nesten 800 personer) og Afghanistan (over 400 personer). Til sammen hadde 60 prosent bakgrunn fra en av de tre landene.

Også i 2013 er menn særlig overrepresentert blant dem fra de tre største landene.

Figur 3.2 Landbakgrunn for deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013

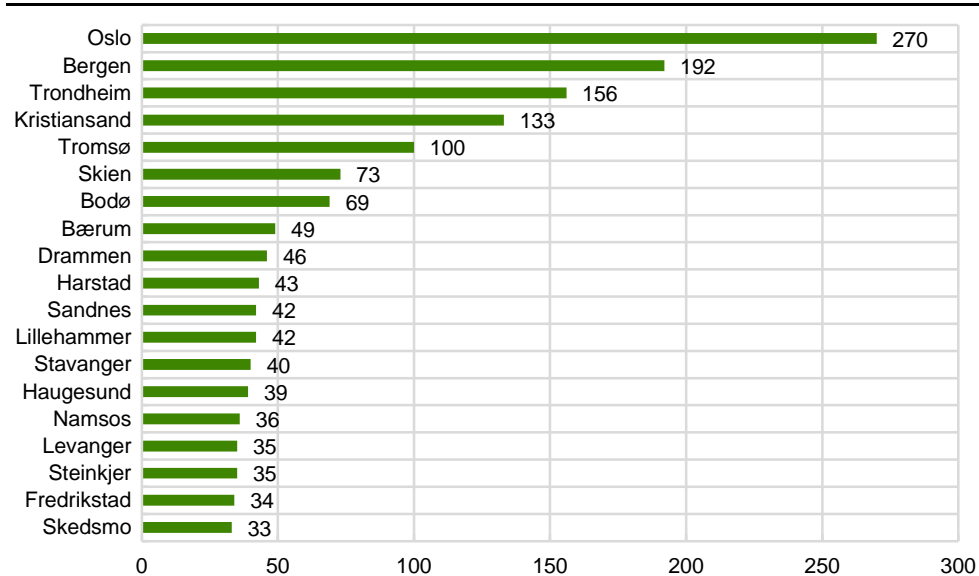
Kilde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Alle kommuner som bosetter flyktninger plikter å tilby introduksjonsprogrammet (se kapittel 1). Introduksjonsprogrammet ble gjennomført i 301 kommuner i 2012 og i 314 kommuner i 2013.

174 kommuner hadde i 2012 mer enn fem deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet. 19 kommuner hadde 30 eller flere personer, mens fem kommuner hadde mer enn 100 deltakere som gikk ut av programmet dette året (se figur 3.3). Tilsammen 20 prosent hadde deltatt i programmet i disse fire kommunene: Oslo, Bergen, Trondheim og Kristiansand. Oslo var programkommunen med klart flest personer som gikk ut av programmet i 2012, med 270 personer.

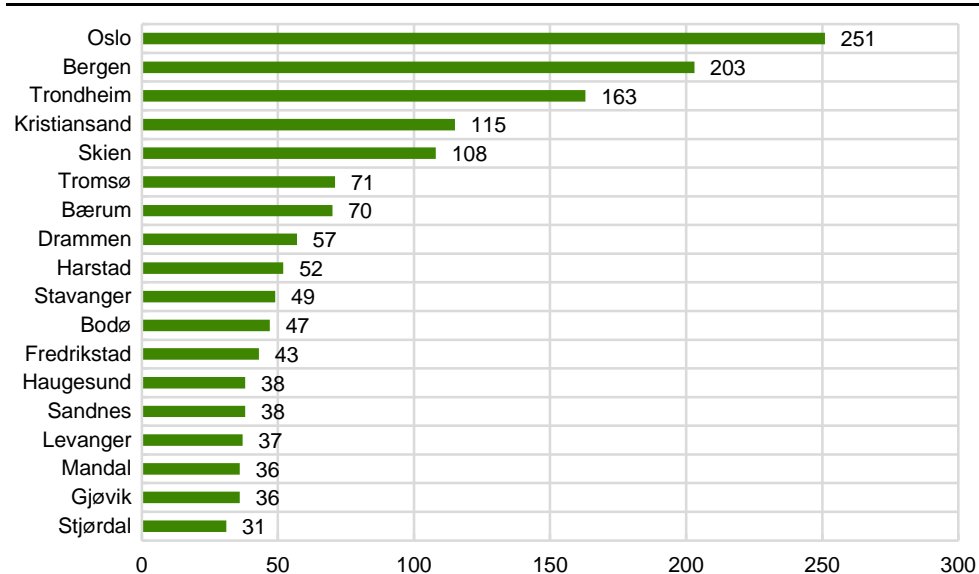
I 2013 var det enda flere kommuner som hadde mer enn fem deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet, hele 183 kommuner. 18 kommuner hadde 30 personer eller mer, og fem kommuner som i 2012 hadde mer enn 100 tidligere deltakere (se figur 3.4). Oslo og Bergen var programkommunene med flest personer som avsluttet programmet i 2013, med over 200 personer hver.

Figur 3.3 Antall personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Programkommuner med mer enn 30 deltakere som avsluttet dette året

Kilde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.4 Antall personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Programkommuner med mer enn 30 deltakere som avsluttet dette året

Kilde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

3.2. Gjennomstrømning i introduksjonsprogrammet

Introduksjonsprogrammet skal tilpasses den enkeltes behov for kvalifisering, både når det gjelder innhold og lengde. Programmet kan vare i inntil to år, og i særlige tilfeller inntil tre år.

Tabell 3.2 viser gjennomsnitt og median⁸ for antall måneder deltakerne som avsluttet programmet i 2012 og 2013 mottok introduksjonsstønad og antall måneder de var i programmet totalt.

Personene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 hadde i gjennomsnitt mottatt introduksjonsstønad i 25 måneder, mens de som avsluttet i 2013 hadde i gjennomsnitt mottatt introduksjonsstønad 26 måneder.

Ved permisjon fra programmet mottar man i de fleste tilfeller ikke stønad⁹, og det er derfor også nyttig å se på total tid de har vært i programmet inkludert eventuelle permisjoner. Vi ser da på hvor mange måneder det har gått fra første startdato til de har avsluttet programmet. Gjennomsnittlig antall måneder i introduksjonsprogrammet totalt var 27 måneder for dem som avsluttet i 2012 og 28 måneder for dem som avsluttet i 2013.

Det er forskjell mellom menn og kvinner når det gjelder gjennomstrømning: Menn bruker i gjennomsnitt kortere tid i programmet enn kvinner, og det kan vi anta henger sammen med at flere kvinner tar ut fødselspermisjon. Dette ser vi spesielt når det gjelder antall måneder i programmet totalt, altså inkludert permisjonstid: Kvinnene som avsluttet programmet i 2012 hadde i snitt brukt 30 måneder, mens mennene hadde i snitt brukt 25 måneder. Kvinnene som avsluttet i 2013 hadde også i snitt brukt 30 måneder, mens mennene hadde brukt 26 måneder.

I og med at gjennomsnittet for kvinner er høyere enn medianen, indikerer dette at noen kvinner bruker svært lang tid fra programstart til programslutt. Dette trekker gjennomsnittet opp til 30 måneder, mens medianen ligger på 28 måneder.

Når det gjelder antall måneder med introduksjonsstønad er det mindre forskjeller: Mennene som avsluttet programmet i 2012 mottok stønad i 24 måneder i snitt, mens kvinner i 26 måneder. Mennene som avsluttet i 2013 mottok stønad i 25 måneder i snitt, og kvinnene 26 måneder.

Tabell 3.2 Antall måneder med introduksjonsstønad og antall måneder i programmet totalt. Gjennomsnitt og median, etter kjønn

		Tidligere deltakere, avsluttet i 2012			Tidligere deltakere, avsluttet i 2013		
		I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
Antall måneder med introduksjonsstønad	Gjennomsnitt	25	24	26	26	25	26
	Median	25	24	25	25	25	25
Antall måneder i programmet	Gjennomsnitt	27	25	30	28	26	30
	Median	25	25	28	26	25	28

Kilde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.5 og figur 3.6 viser fordeling etter antall måneder de tidligere deltakerne har mottatt introduksjonsstønad og antall måneder de har brukt i programmet totalt.

⁸ Median er den midterste verdien, dersom man deler en gruppe i to like store halvdel, etter at verdiene (her måneder) er sortert stigende (eller synkende). Det vil altså være like mange personer med antall måneder over, som under medianen.

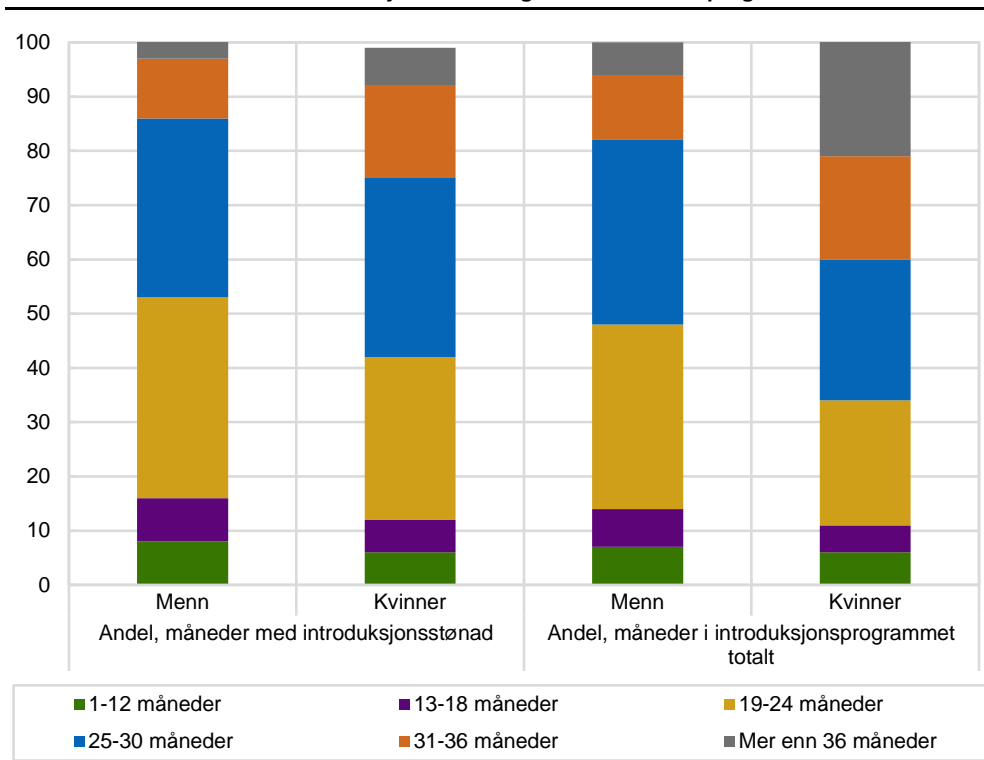
⁹ Forskriften skiller på permisjoner med og uten introduksjonsstønad. Ved permisjon ved egen sykdom eller barns sykdom, permisjon ved fødsel og adopsjon, og ved permisjon ved overgang til arbeid mottar deltaker ikke introduksjonsstønad. Ved for eksempel velferdspermisjon mottar deltaker stønad.

Flertallet av dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 eller 2013 hadde mottatt introduksjonsstønning i mellom 19 til 30 måneder: Omtrent 1 av 3 mottok stønning i 1,5 til 2 år, og omtrent 1 av 3 mottok stønning i 2 til 2,5 år. Dette gjaldt både kvinner og menn. Om lag 15 prosent mottok introduksjonsstønning i mindre enn 1,5 år og tilsvarende mer enn 2,5 år.

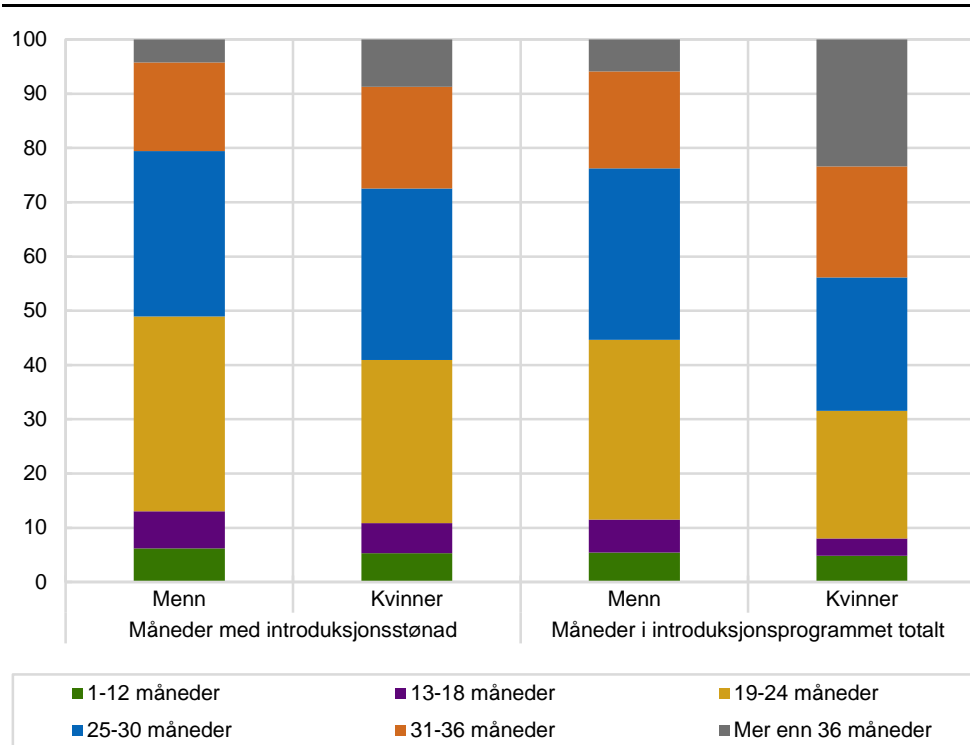
For mennene som avsluttet programmet i 2012 og i 2013 er fordelingen mellom antall måneder i programmet stort sett lik fordelingen i antall måneder med introduksjonsstønning.

Når det gjelder kvinnene, er det forskjell i fordelingen i antall måneder de mottok introduksjonsstønning og antall måneder brukt i programmet totalt: Blant kvinnene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 og i 2013 var det 9 prosent som mottok introduksjonsstønning i mer enn 3 år, mens over 20 prosent av kvinnene hadde vært i programmet i over 3 år. Til sammenligning var andelen menn som hadde vært mer enn 3 år i programmet kun 6 prosent.

Figur 3.5 Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, etter kjønn, antall måneder med introduksjonsstønning og antall måneder i programmet totalt. Prosent

Kilde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.6 Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, etter kjønn, antall måneder med introduksjonsstønnad og antall måneder i programmet totalt. Prosent

Kilde: KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

3.3. Tilknytning til arbeid og utdanning ett år etter

I de neste kapitlene vil vi se på hvilken tilknytning de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet har til arbeid og utdanning ett år etter at de avsluttet programmet. For en beskrivelse av datagrunnlaget, se kapittel 1.3 om bruk av System for persondata. Se også faktaboks om grunnskole i dette kapittel.

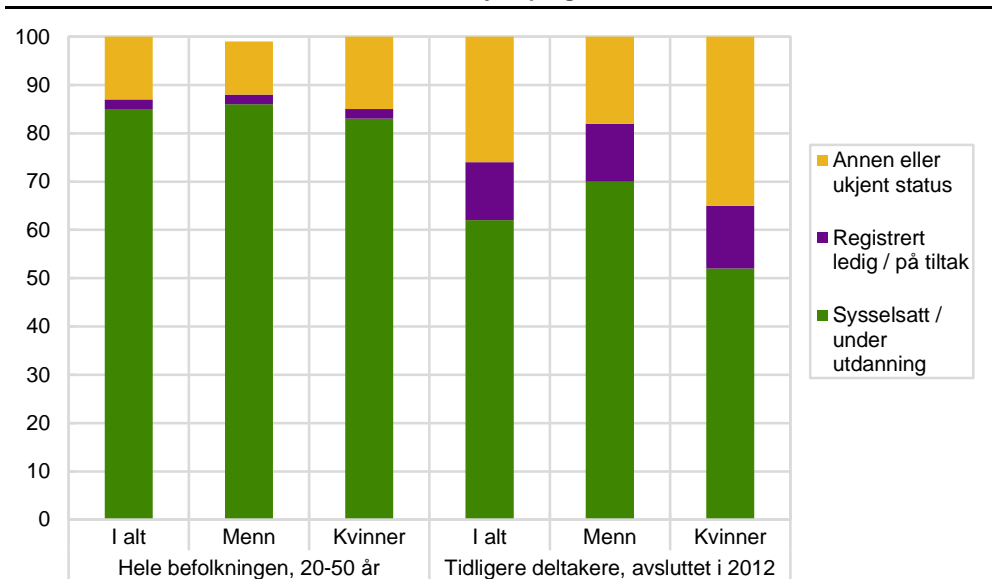
For å sette deltakelse i arbeid og utdanning inn i et større perspektiv, vil vi videre sammenlikne tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet med alle personer i alderen 20-50 år som er bosatt i Norge. For mer om sammenligningsgruppen, se kapittel 1.6.

Blant alle bosatte i Norge i alderen 20 til 50 år, var 71 prosent sysselsatt i 2013. 9 prosent var både sysselsatt og under utdanning, og 5 prosent var bare under utdanning. Det er høyere andel blant kvinnene som er under utdanning enn blant mennene: Det gjaldt 12 prosent av mennene og 17 prosent av kvinnene. Til sammen var 85 prosent enten i arbeid, under utdanning eller gjorde en kombinasjon av dette (se figur 3.7 og vedleggstabell C1).

To prosent var registrert arbeidsledige eller på tiltak.

13 prosent er i samlekategorien *annen eller ukjent status*. Her inngår blant annet arbeidsavklaringspenger, noen helse relaterte ytelser og sosialhjelp. Vi ser at noen flere kvinner enn menn er i denne kategorien, henholdsvis 15 prosent av kvinnene mot 11 prosent av mennene. Dette skyldes blant annet at kvinner har en noe høyere andel med arbeidsavklaringspenger, mottak av kontantstøtte eller overgangsstønad til enslige forsørgere og med ukjent status (se vedleggstabell C1).

Figur 3.7 Status på arbeidsmarkedet november 2013. Hele befolkningen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Grunnskole

Mange deltakere i introduksjonsprogrammet har hatt lite skolegang før de kom til Norge og mangler grunnleggende lese- og skriveferdigheter. Å kunne lese og skrive regnes som en forutsetning for deltakelse i arbeidslivet, og grunnskoleopplæring regnes derfor som å ligge innenfor rammen av introduksjonsprogrammet (Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, 2015).

Det er likevel ikke gitt at man klarer å fullføre et grunnskoleløp innenfor introduksjonsprogrammet. Østbergutvalget henstilte kommunene til å utvide introduksjonsprogrammet med et tredje år for personer som er i et grunnskoleløp, slik det er rom for innenfor introduksjonsloven (NOU 2010:7), men dette praktiseres i ulik grad i kommunene (Djuve, Haakestad og Sterri 2014 og Skutlberg, Drangslund og Høgestøl 2014).

Vi har opplysninger om deltakere som har hatt grunnskoleopplæring som en del av introduksjonsprogrammet (se kapittel 3.9). En del går over i grunnskoleopplæring etter endt introduksjonsprogram.

Personer i grunnskoleopplæring er *ikke* med i tallene for personer som er under utdanning. Per i dag finnes det ikke noe register på personnivå for personer som deltar i grunnskolen. Grunnskolens Informasjonssystem (GSI) samler inn en omfattende mengde data om grunnskolen i Norge, men enheten er hver enkelt grunnskole. Da det ikke finnes statistikk for voksne i grunnskolen på personnivå, vet vi altså ikke hvem som fortsetter på grunnskoleopplæring etter endt program.

Grunnskoleopplæring blir heller ikke regnet som utdanning i henhold til målsettingen om at minst 70 prosent av de tidligere deltakerne i introduksjonsprogrammet skulle være i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program.

Blant personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, var 35 prosent sysselsatt i november 2013, det vil si året etter at de avsluttet introduksjonsprogrammet. 13 prosent var både sysselsatt og under utdanning, mens 14 prosent var kun under utdanning ett år etter avsluttet introduksjonsprogram. Det vil si at til sammen 62 prosent var enten sysselsatt og/eller under utdanning (figur 3.7 og vedleggstabell C2).

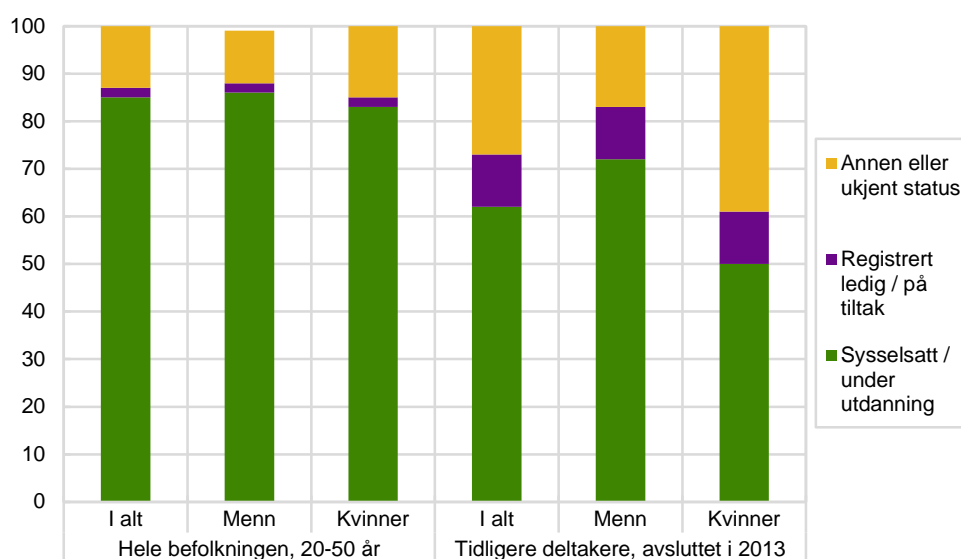
Videre var 12 prosent registrert arbeidsledig eller på tiltak, mens 26 prosent hadde annen eller ukjent status på arbeidsmarkedet. Blant de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet er det stor differanse i andel kvinner og menn som har *annen eller ukjent status*: hele 36 prosent av kvinnene er i denne kategorien, mot 18 prosent av mennene.

I figur 3.8 (og vedleggstabell C3 og C4) ser vi status på arbeidsmarkedet i november 2014 for befolkningen i alderen 20-50 år og for dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. I 2014 er tallene for hele befolkningen i alderen 20 til 50 år tilnærmet like som året før.

Status på arbeidsmarkedet i november 2014 for dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet ett år før, er også relativ lik slik situasjonen var i 2013 for dem som avsluttet i 2012. Til sammen var 62 prosent i aktivitet: 36 prosent var sysselsatt, 12 prosent var sysselsatt og under utdanning, mens 14 prosent var under utdanning.

Andel som var registrert arbeidsledige eller på tiltak, var 11 prosent. 27 prosent hadde annen eller ukjent status.

Figur 3.8 Status på arbeidsmarkedet november 2014. Hele befolkningen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

3.4. Forskjeller mellom menn og kvinner

Blant befolkningen i alderen 20 til 50 år er det noen flere menn enn kvinner som er sysselsatt og under utdanning, henholdsvis 86 og 83 prosent i 2013. Andelen er like for 2014.

Forskjellene mellom menn og kvinner i status på arbeidsmarkedet ett år etter avsluttet introduksjonsprogram, er som tidligere år store (figur 3.7 og 3.8, og vedleggstabell C2 og C4). Rundt syv av ti menn og fem av ti kvinner var i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program.

Dersom vi kun ser på sysselsatte og de som har en kombinasjon av sysselsetting og utdanning (de som kun er under utdanning holdes utenfor), var det blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, 57 prosent av mennene og 37 prosent av kvinnene som var sysselsatt ett år etter avsluttet program. Kjønnsforskjellene er noe større for dem som avsluttet i 2013: ett år senere var 59 prosent av mennene i denne gruppen sysselsatt, og 36 prosent av kvinnene.

Over 25 prosent er under utdanning i begge årganger vi ser på her. I befolkningen generelt i alderen 20-50 år er andelen under utdanning mye lavere (14 prosent, både i 2013 og i 2014). Blant de tidligere deltakerne i introduksjonsprogrammet er det en noe høyere andel blant menn som er under utdanning, sammenlignet med kvinner. Kvinnene er oftere kun under utdanning, mens menn tar utdanning i

kombinasjon med arbeid. Dette skiller seg også fra mønsteret vi ser i befolkningen generelt: Her er det en høyere andel kvinner under utdanning, også i kombinasjon med arbeid.

Når det gjelder andel som er registrert ledige eller på tiltak, er det liten forskjell mellom menn og kvinner blant de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet.

Langt høyere andel blant kvinnene enn blant mennene inngår i kategorien *annen eller ukjent status* (figur 3.7 og 3.8, og vedleggstabell C2 og C4). Her er det i hovedsak mottakere av sosialhjelp og de med ukjent status som dominerer, i tillegg til at det blant kvinnene er en andel som i hovedsak er mottakere av kontantstøtte og overgangsstønning til enslige forsørgere (noe det ikke er blant mennene). Rundt 13-14 prosent av kvinnene har vi ingen opplysninger om og mange av disse er nok hjemme med barn. Her vil også de som har gått over i grunnskoleopplæring være, dersom de ikke i tillegg har en deltidsjobb, mottar kontantstøtte eller på annen måte inngår i noen av de overnevnte kategoriene.

Vi ser en noe større differanse mellom kvinner og menn blant de som avsluttet i 2013 sammenlignet med de som avsluttet i 2012, både når det gjelder andel sysselsatt eller under utdanning, og når det gjelder andel med annen eller ukjent status.

3.5. Flest i arbeid og utdanning blant de yngste

Som vi har sett, er 85 prosent av befolkningen i alderen 20 til 50 år i arbeid eller utdanning. Det er relativt små forskjeller mellom de ulike aldersgruppene i befolkningen når vi ser på arbeid og utdanning samlet.

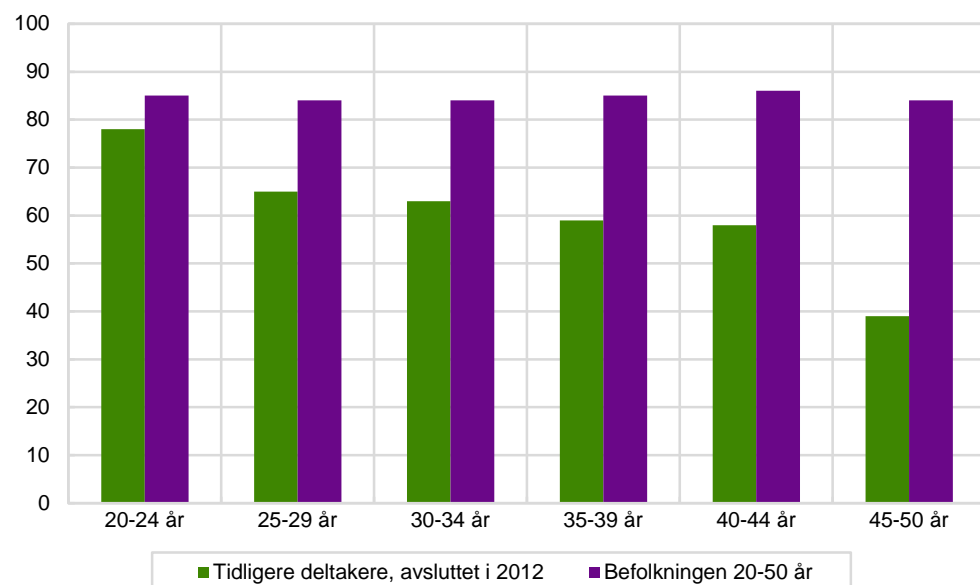
For tidligere deltakere av introduksjonsprogrammet er forskjellene større mellom de ulike aldersgruppene. De yngste er mest aktive. Mønsteret er ganske likt for deltakere som avsluttet i 2012 og de som avsluttet i 2013.

For dem i alderen 20-24 år er rundt 80 prosent i arbeid eller utdanning (se figur 3.9 og figur 3.10), altså nær opptil nivået vi finner i befolkningen generelt, og langt over målsettingen om en andel i arbeid og utdanning på over 70 prosent.¹⁰ I likhet med tidligere år, skiller de yngste deltakerne seg ut sammenlignet med de eldre ved at de i større grad går over til utdanning eller arbeid.

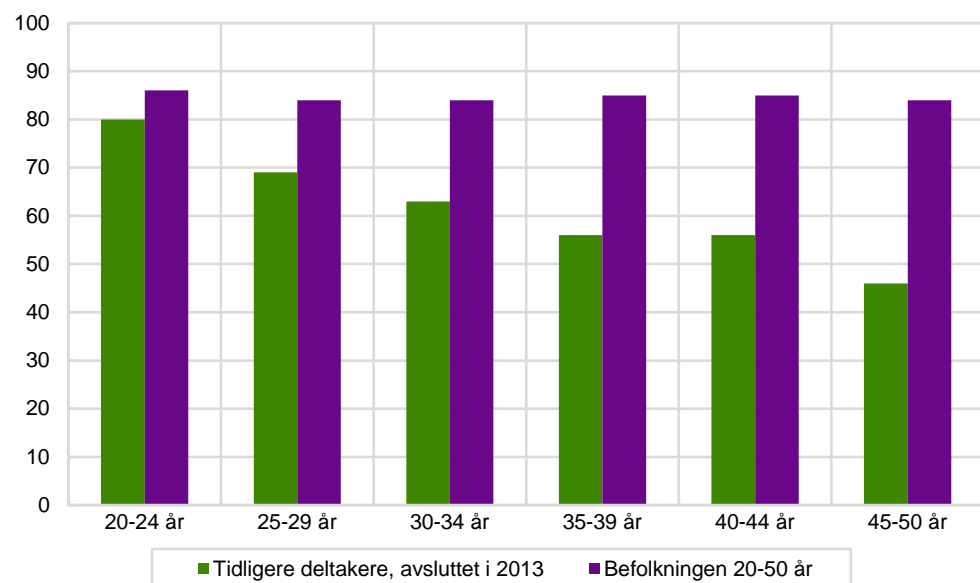
Blant dem i alderen 25 til 34 år er mellom 60-70 prosent i arbeid eller utdanning ett år etter at de avsluttet introduksjonsprogrammet, og for aldersgruppen 35 til 44 år gjelder det nær 60 prosent. Blant tidligere deltakere i alderen 45-50 år var omtrent 40 prosent sysselsatt eller under utdanning ett år etter.

Sammenligner vi dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013 med dem som avsluttet i 2012, ser vi noen forskjeller mellom aldersgruppene: En større andel av de yngre blant dem som avsluttet i 2013 er i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. I aldersgruppen 35-44 år var andelen i arbeid eller utdanning lavere, mens blant de eldste (45-50 år) var det en høyere andel i arbeid eller utdanning i 2013-gruppen enn i 2012-gruppen.

¹⁰ Resultatkravet er gitt IMDi i det årlige tildelingsbrevet fra Justis- og beredskapsdepartementet.

Figur 3.9 Andel sysselsatt / under utdanning november 2013, etter alder. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 og befolkningen 20-50 år. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.10 Andel sysselsatt / under utdanning i november 2014, etter alder. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013 og befolkningen 20-50 år. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

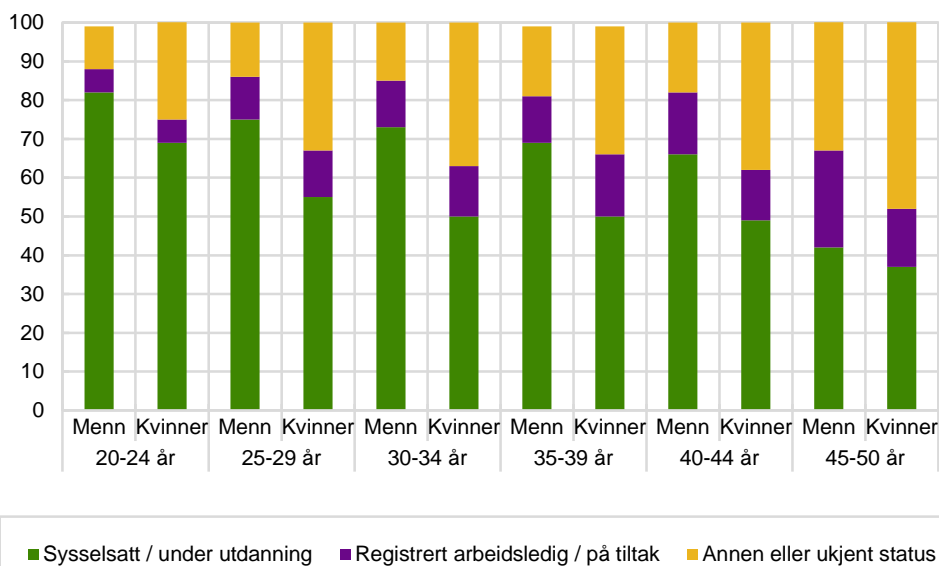
Kvinner går i mindre grad enn menn over i arbeid eller utdanning etter endt introduksjonsprogram (figur 3.11 og 3.12). En mulig årsak er at mange av deltakerne i introduksjonsordningen er i en periode av livet der de får barn eller er hjemmeværende med små barn (se kapittel 3.1 vedrørende aldersfordeling i populasjonen).

Forskjellene mellom kvinner og menn er desidert størst blant unge voksne mellom 25 til 39 år – over 20 prosentpoeng flere menn enn kvinner er sysselsatt eller under utdanning ett år etter avsluttet program. Motsatt har langt flere kvinner enn menn det vi kaller *annen eller ukjent status*, noe som kan komme av at mange er hjemme med barn. Andelen kvinner i denne kategorien er i alt tre ganger så høy som andelen blant menn.¹¹

¹¹ For mer detaljerte tabeller, se Statistisk sentralbyrå 2015a, statistikkbanktabell 10809

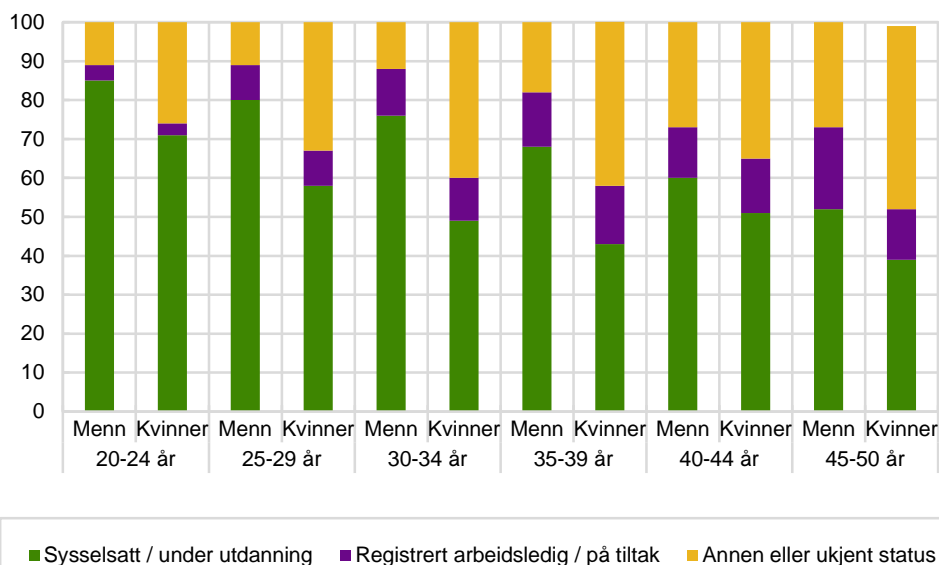
Kjønnsforskjellene er derimot små for dem som er registrert ledige eller på tiltak.

Figur 3.11 Status på arbeidsmarkedet i november 2013, etter kjønn og alder. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.12 Status på arbeidsmarkedet i november 2014, etter kjønn og alder. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

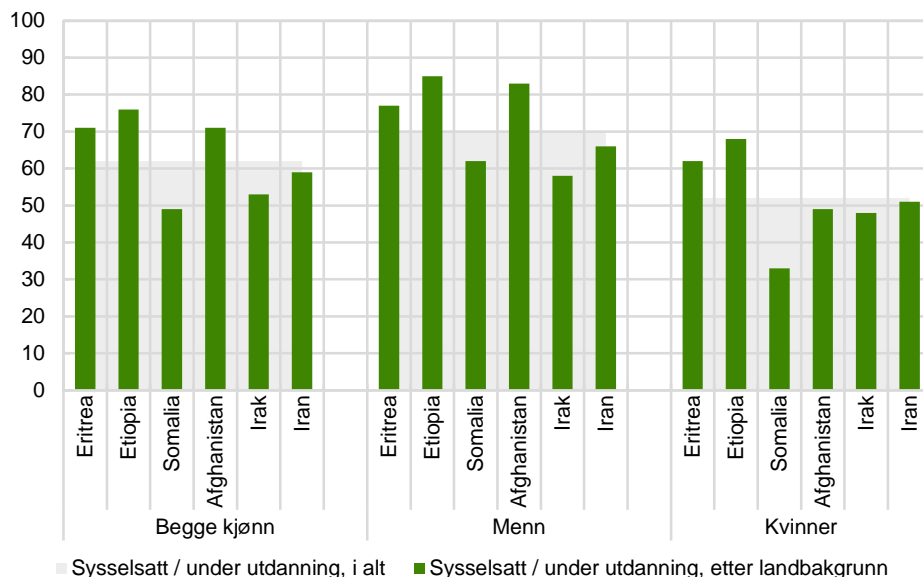
3.6. Variasjoner etter landbakgrunn

Blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013, var Eritrea, Somalia, Afghanistan, Irak, Iran og Etiopia vanligste landbakgrunn. Ett år etter avsluttet introduksjonsprogram er det høyest andel i arbeid og utdanning blant dem med bakgrunn fra Etiopia, Eritrea og Afghanistan (se figur 3.13 og 3.14, og vedleggstabell C5 og C6). Om lag 70 prosent av de tidligere deltakerne med bakgrunn fra disse tre landene var i jobb eller utdanning ett år etter at de avsluttet introduksjonsprogrammet.

I den andre enden av skalaen finner vi dem med bakgrunn fra Somalia, hvor omtrent halvparten var i arbeid eller under utdanning ett år etter avsluttet program.

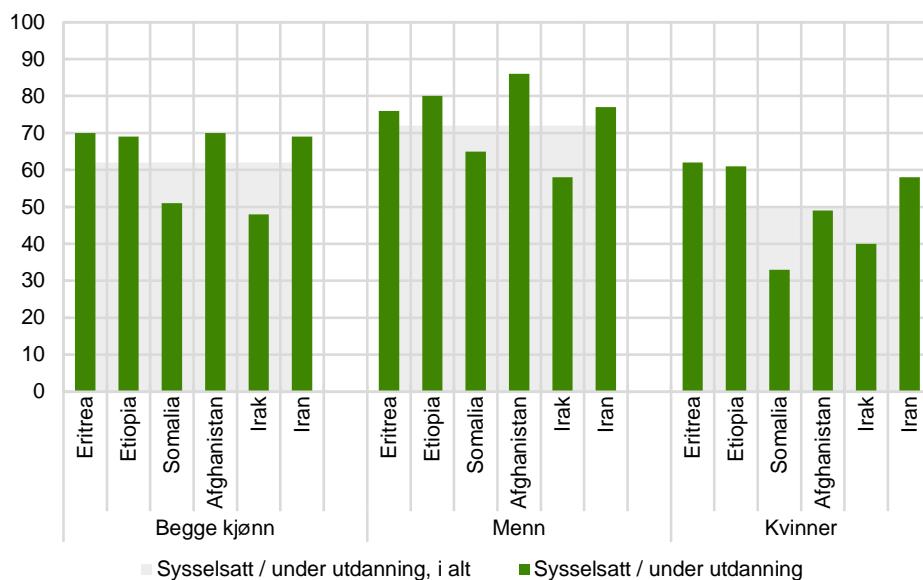
Hvilke landgrupper som i størst grad går over til arbeid eller utdanning varierer i liten grad fra år til år. Hvert år har det vært deltakere fra Somalia som har lavest andel som går over i arbeid eller utdanning, mens deltakere fra Eritrea og Etiopia, har hatt høy andel deltakelse i arbeid og utdanning (bl.a. Enes 2014, Enes og Henriksen 2012).

Figur 3.13 Andel i arbeid eller under utdanning i november 2013, etter kjønn og landbakgrunn. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.14 Andel i arbeid eller under utdanning i november 2014, etter kjønn og landbakgrunn. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Av landene med flest deltakere, er det gjennomgående en høyere andel menn enn kvinner som går over i arbeid og utdanning. Differansen varierer noe fra dem som avsluttet i 2012 og dem som avsluttet i 2013.

Blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, var differansen minst mellom kjønnene blant deltakerne med bakgrunn fra Irak: Andelen menn som var i arbeid eller utdanning ett år etter var 10 prosentpoeng høyere enn blant kvinnene fra Irak. For Eritrea, Etiopia og Iran var det rundt 15 prosentpoeng flere menn enn

kvinner i arbeid eller utdanning året etter. Størst var differansen mellom kjønnene blant tidligere deltakere med bakgrunn fra Somalia og Afghanistan, med henholdsvis 29 og 34 prosentpoeng flere menn i arbeid eller utdanning enn kvinner.

Blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, er mønsteret tilsvarende, men vi ser at differansen mellom kjønnene er noe større. Forskjellen er også her størst for dem med bakgrunn fra Somalia og Afghanistan, hvor hele 32 og 37 prosentpoeng flere menn enn kvinner var i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. Også for tidligere deltakere med bakgrunn fra Eritrea, Etiopia, Iran og Irak var det langt flere menn enn kvinner som var i arbeid eller utdanning ett år etter (forskjeller på 14-19 prosentpoeng).

Ser vi bare på menn blant de største landgruppene, er det dem fra Etiopia og Afghanistan hvor flest går over til arbeid eller utdanning, mens det blant kvinnene er det dem med bakgrunn fra Etiopia og Eritrea som har høyeste andel i arbeid eller utdanning. Både menn og kvinner med bakgrunn fra Somalia og Irak har lavest andel i arbeid eller utdanning ett år etter.

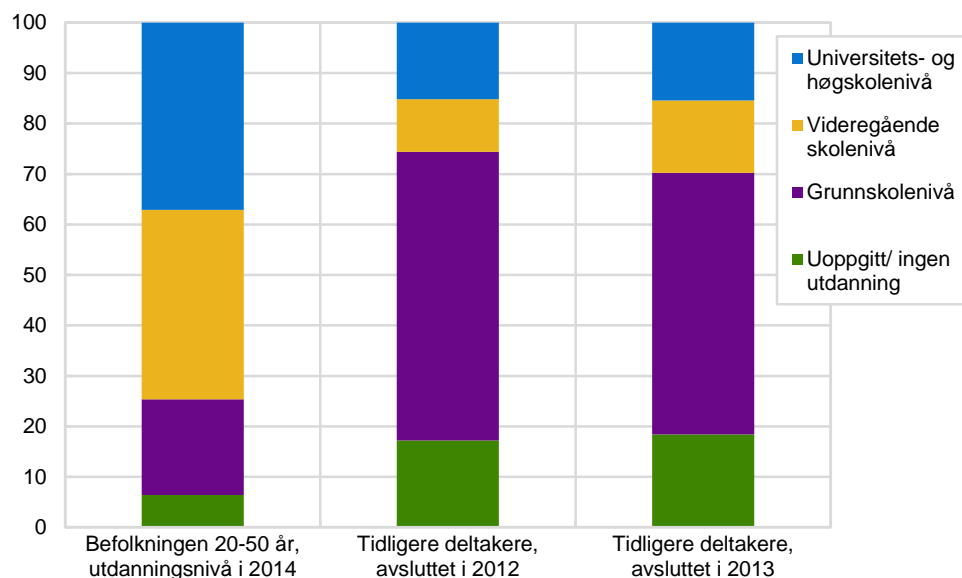
Når det gjelder andel med annen/ukjent status, er det også store variasjoner etter landbakgrunn (se vedleggstabell C5 og C6). Vi ser det samme mønsteret både blant tidligere deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 og i 2013. Generelt er det høyest andel med annen eller ukjent status blant de tidligere deltakerne med bakgrunn fra Somalia. For kvinnene med bakgrunn fra Somalia er det om lag halvparten som har annen eller ukjent status ett år etter avsluttet introduksjonsprogram. Deretter er det også en høy andel blant kvinner fra Afghanistan, Irak og Iran (35-43 prosent), og lavest andel blant kvinner fra Eritrea og Etiopia (23-28 prosent). Hos mennene er andel med annen eller ukjent status generelt lavere enn hos kvinnene. Høyest andel av menn med annen eller ukjent status finner vi blant dem med bakgrunn fra Somalia og Irak (21-25 prosent).¹²

3.7. Betydningen av utdanningsnivå

De tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet har i gjennomsnitt lavere utdanningsnivå enn befolkningen generelt i alderen 20-50 år. I befolkningen i alderen 20-50 år er det rundt én av fem som har grunnskole som høyeste utdanning, mens det blant de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet er over halvparten. I befolkningen i alderen 20-50 år har 38 prosent videregående skolenivå og 37 prosent har utdanning på høyskole-/universitetsnivå. Blant de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet er det bare 10-15 prosent som har utdanning på videregående skolenivå, og 15 prosent på høyskole-/universitetsnivå (se figur 3.15).

¹² For detaljerte tabeller, se Statistisk sentralbyrå 2015a, statistikkbanktabell 10823.

Figur 3.15 Høyeste utdanningsnivå. Befolkningen i alderen 20-50 år (høyeste utdanningsnivå oktober 2014), personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 (høyeste utdanningsnivå i oktober 2013) og personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013 (høyeste utdanningsnivå i oktober 2014). Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

I figur 3.16 og figur 3.17 ser vi at for befolkningen i alderen 20-50 år øker andel i arbeid eller under utdanning etter utdanningsnivå, det vil si høyere andel i arbeid eller utdanning blant personer med høyt utdanningsnivå enn blant dem med lavt utdanningsnivå. Skillet er størst mellom dem med utdanning på grunnskolenivå og dem med videregående utdanning.

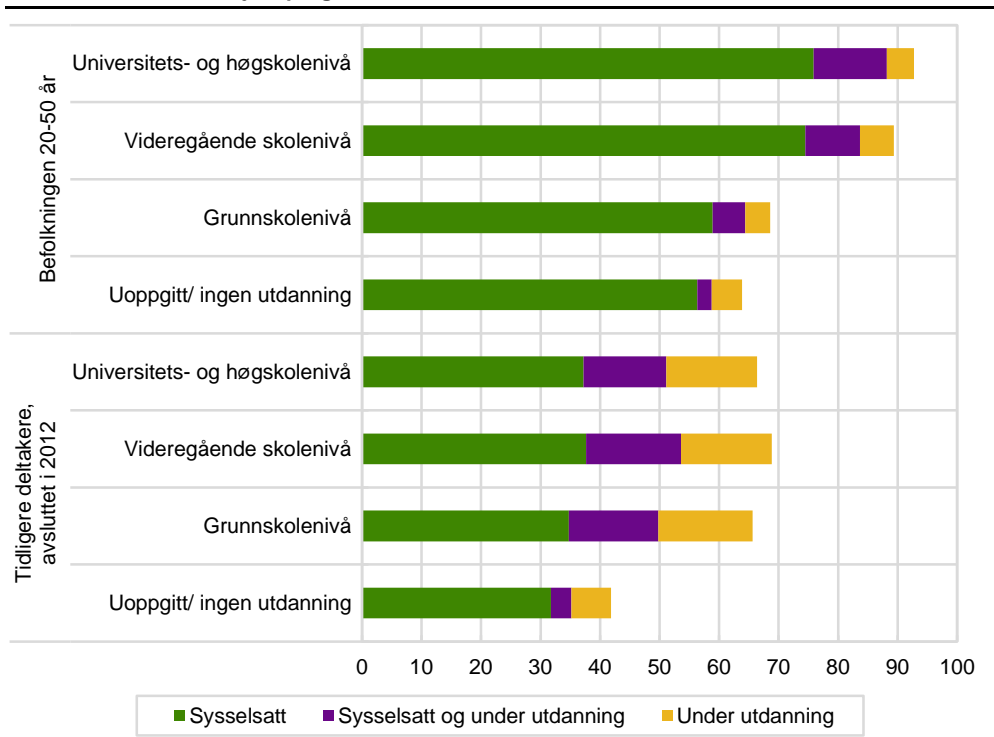
Det samme mønsteret ser vi ikke for personene som avsluttet introduksjonsprogrammet: Andel i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet introduksjonsprogram er på noenlunde samme nivå (66-69 prosent) uavhengig av utdanningsnivå, med unntak av for dem med ingen eller uoppgitt utdanning, hvor andel i arbeid eller utdanning er på bare litt over 40 prosent. Mange av de tidligere deltakerne går over i et utdanningsløp i videregående skole etter introduksjonsprogrammet (se kapittel 3.12).

Andel sysselsatte og/eller under utdanning i alt blant tidligere deltakere med grunnskole som høyeste utdanning er på samme nivå som for tilsvarende gruppe i befolkningen.

Hvis vi ser på andel sysselsatt (altså uten dem som er kun under utdanning), ser vi at andelen sysselsatte øker etter utdanningsnivå også for de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet, men ikke så tydelig som hos befolkningen generelt. Blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 ser vi en noe lavere andel sysselsatte blant dem med høyere utdanning sammenlignet med dem med videregående utdanning.

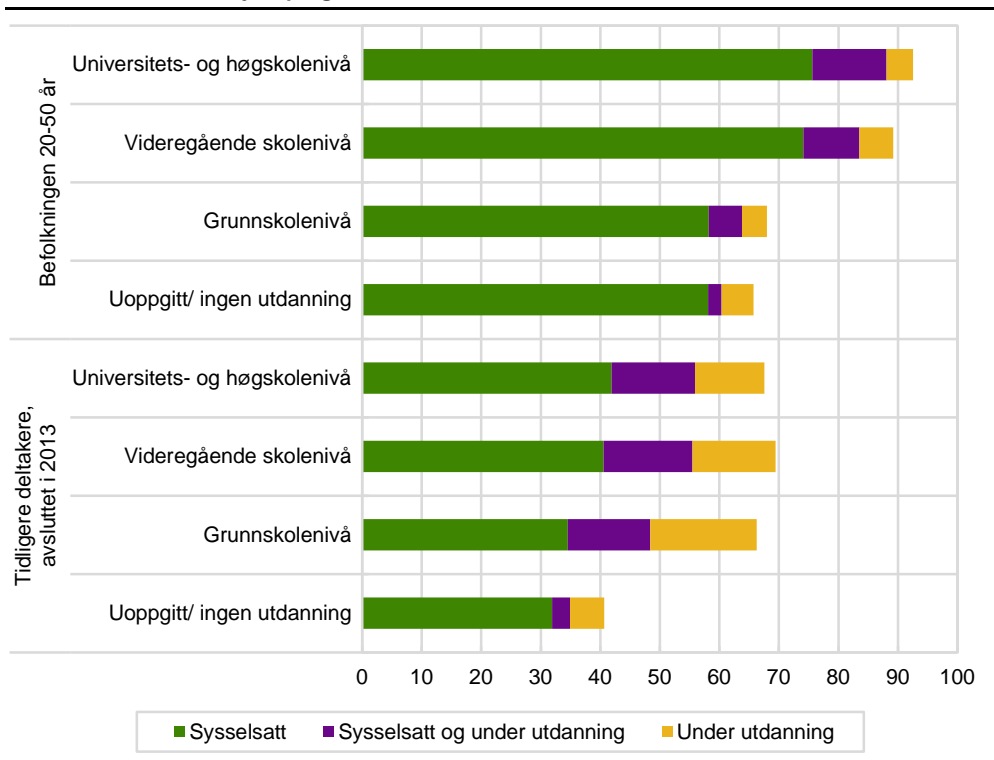
I rapporten "Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kv. 2012" (Olsen 2014), ser man at utdanningsnivå har betydning for sysselsettingen blant flyktninger. De tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet har imidlertid kort botid i Norge, og i tillegg har mange ikke rukket å fullføre utdanning i Norge, noe som har mye å si for sysselsettingsnivået.

Figur 3.16 Andel i arbeid / under utdanning november 2013, etter utdanningsnivå. Befolkningen i alderen 20-50 år og personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.17 Andel i arbeid / under utdanning november 2014, etter utdanningsnivå. Befolkningen i alderen 20-50 år og personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

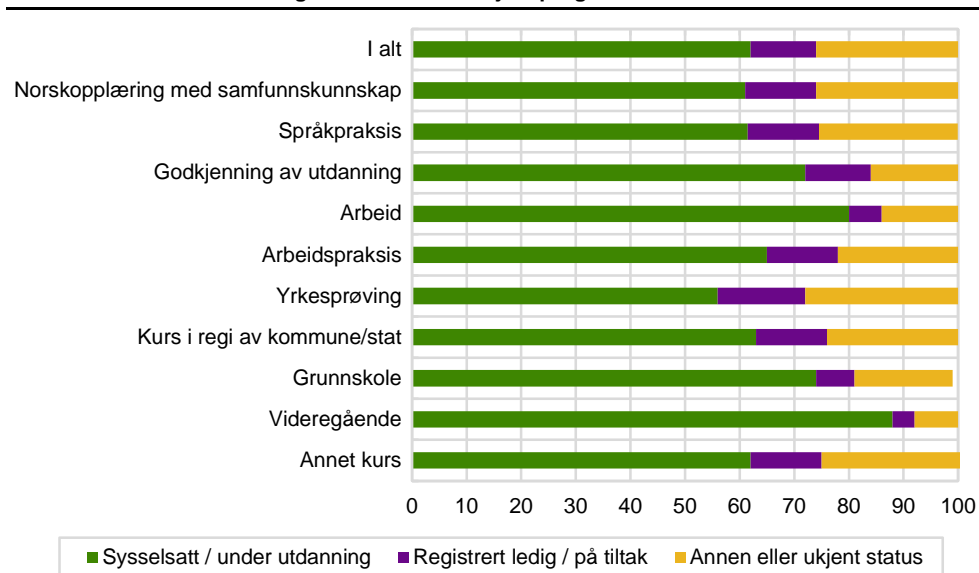
3.8. Tiltak i programmet

Introduksjonsprogrammet består av flere typer tiltak. Det mest sentrale er opplæring i norsk og samfunnskunnskap, men kommunen tilbyr også en rekke ulike kurs, språkpraksis og arbeidspraksis. Deltakerne kan dermed være registrert med

flere tiltak i løpet av programperioden. Figur 3.18 og 3.19 viser alle tiltak deltakerne har fått.

Som for tidligere kull, er det for dem som gikk ut av programmet i 2012 og 2013 en klar sammenheng mellom deltakelse i tiltak som har en direkte tilknytning til en arbeidsgiver og graden av deltakelse i arbeidslivet året etter (se figur 3.18 og 3.19 og vedleggstabellene C7 og C8). De mer arbeidsrelaterte tiltakene kommer ofte sent i programløpet, når deltakeren har opparbeidet seg bedre norskkunnskaper.

Figur 3.18 Status på arbeidsmarkedet november 2013, etter kurs/tiltak i programperioden. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, og som hadde hatt lønnet arbeid i offentlig eller privat bedrift gjennom introduksjonsprogrammet, var 80 prosent i arbeid eller utdanning i november 2013. Og nesten 90 prosent av dem som hadde hatt videregående skole som en del av programmet, var i arbeid eller utdanning året etter.

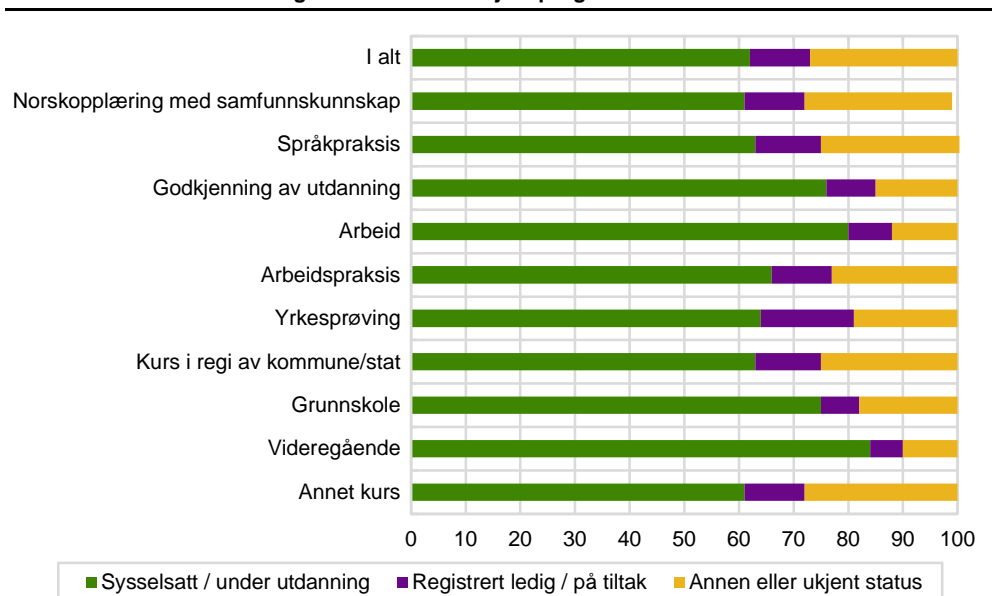
Over 70 prosent av dem som hadde hatt grunnskoleopplæring eller godkjenning av utdanning i programperioden, var i arbeid eller utdanning i november 2013.

Tilsvarende andeler i arbeid eller utdanning ser vi også hos deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013: 80 prosent som hadde hatt betalt arbeid gjennom programmet var i utdanning eller arbeid i november 2014 (figur 3.19).

Mange som hadde deltatt i ordinær skoleutdanning i programperioden var også i arbeid eller utdanning året etter. 84 prosent av de som hadde deltatt i videregående utdanning og 75 prosent som var i grunnskoleopplæring var i arbeid eller utdanning året etter.

Her er det viktig å merke seg at de som går over til eller fortsetter med videregående opplæring, går innunder kategorien "under utdanning" når vi ser på status året etter, mens deltakelse i grunnskolen ikke blir fanget opp i statistikken. Vi har ikke informasjon om de som eventuelt har fortsatt med grunnskoleopplæring etter introduksjonsprogrammet. Grunnskoleopplæring skal heller ikke inngå i målsettingen om at minst 70 prosent av de tidligere deltakerne i introduksjonsprogrammet skulle være i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program (se avsnitt om System for persondata i kapittel 1.2 og faktaboks om grunnskole i kapittel 3.3).

Figur 3.19 Status på arbeidsmarkedet november 2014, etter kurs/tiltak i programperioden. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

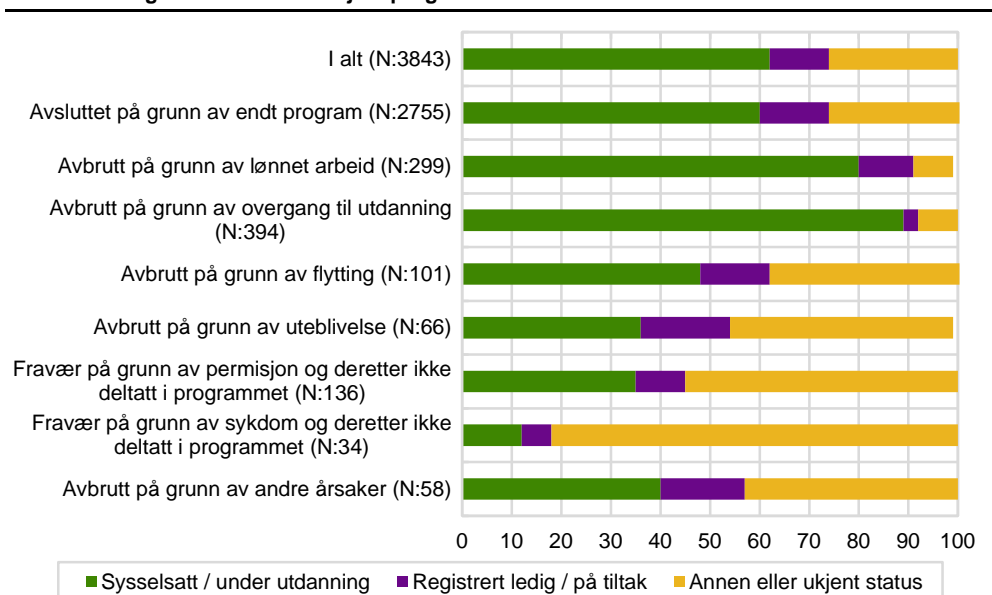
Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

3.9. Sluttårsak

Som tidligere nevnt, kan det være ulike grunner til at deltakerne i introduksjonsprogrammet gikk ut av programmet i løpet av året. De kan for eksempel ha satt seg på skolebenken, de kan ha fått jobb, flyttet eller de ble ferdig med programmet.

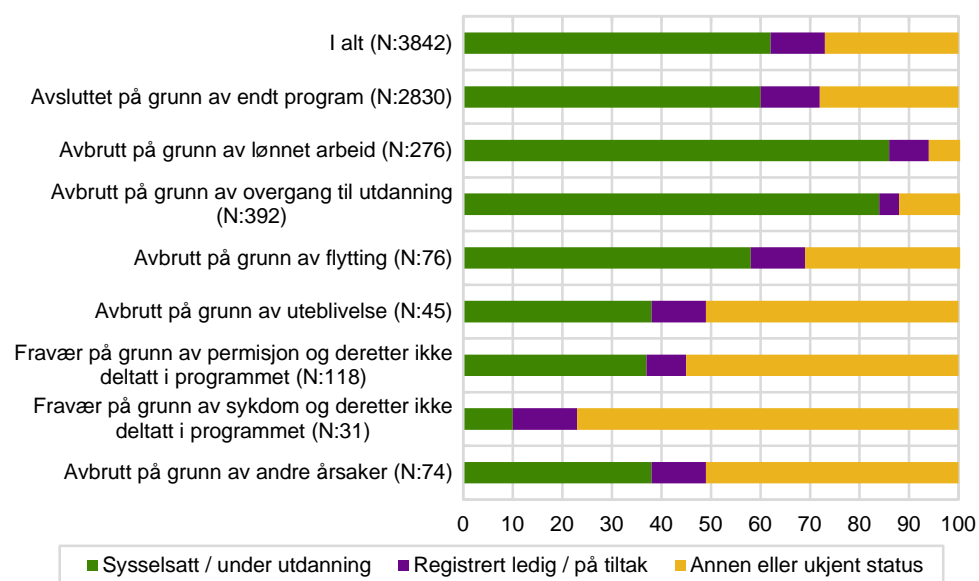
Figur 3.20 og 3.21 og vedleggstabell C9 og C10 viser status i arbeidsmarkedet etter hvilken grunn som er registrert på deltakerne som gikk ut av programmet.

Figur 3.20 Status på arbeidsmarkedet november 2013, etter oppgitt sluttårsak. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Personer som avsluttet programmet til fordel for lønnet arbeid eller fordi de begynte på en utdanning, har den høyeste andelen i arbeid eller utdanning i november året etter. Rundt 85 prosent av disse var fremdeles i utdanning eller arbeid i november året etter.

Figur 3.21 Status på arbeidsmarkedet november 2014, etter oppgitt sluttårsak. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Av de som avsluttet på grunn av endt introduksjonsprogram, var 60 prosent i arbeid eller utdanning i november året etter. Lavest andel i arbeid eller utdanning finner vi blant dem som avbrøt programmet på grunn av fravær ved sykdom og som ikke har kommet tilbake i programmet igjen: i denne gruppen var bare én av ti i arbeid eller utdanning året etter. Rundt 80 prosent av denne gruppen står helt utenfor arbeidsmarkedet i november året etter (annen eller ukjent status).

Noen av deltakerne har uteblitt fra programmet eller hatt fravær på grunn av permisjon og ikke kommet tilbake igjen. Blant disse er omtrent en tredjedel i arbeid eller utdanning ett år senere, og omtrent halvparten har annen eller ukjent status. Endel kvinner kan bruke lenger tid på å komme tilbake i programmet igjen etter fødselspermisjon i påvente av barnehageplass til barna.

Gruppen som avbrøt på grunn av flytting har ikke automatisk rett til introduksjonsstønning og program i en eventuell ny bostedskommune. Av de som avbrøt introduksjonsprogrammet på grunn av flytting og som ikke har kommet tilbake i programmet igjen i en annen kommune, var om lag halvparten i arbeid eller utdanning i november året etter.

3.10. Andel i arbeid og utdanning i de ulike fylkene

Over to tredjedeler av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet i Nord-Trøndelag, Sogn og Fjordane samt Troms i 2012 var i arbeid og utdanning i 2013 (se figur 3.22). Østfold var det fylket med lavest andel i arbeid eller utdanning i 2013, ett år etter endt introduksjonsprogram (52 prosent). Også i Vestfold, Telemark, Sør-Trøndelag og Oppland var det en lav andel av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 som var i arbeid eller under utdanning i 2013 (under 60 prosent).¹³

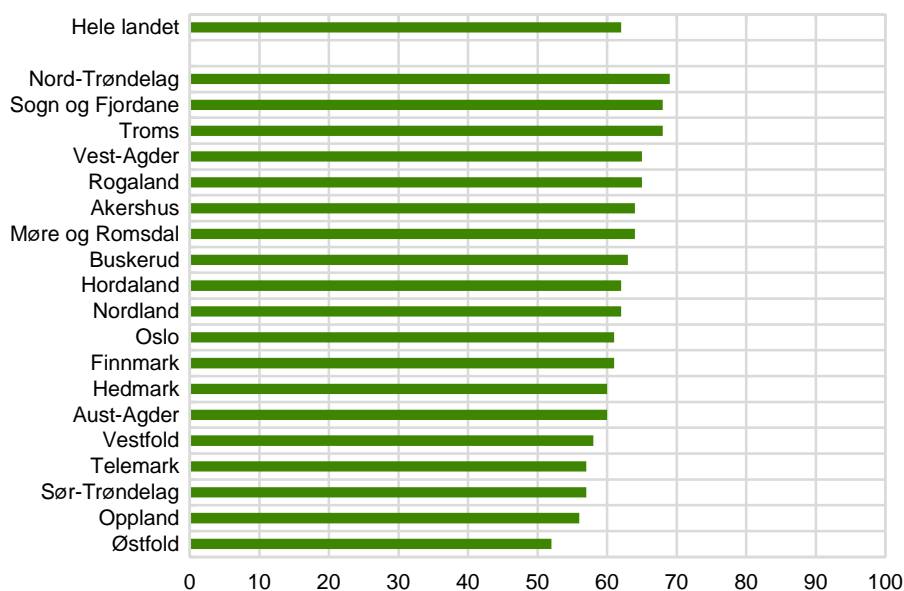
Fylkene Nord-Trøndelag og Finnmark hadde den høyeste overgangen til arbeid eller utdanning blant menn (85 og 79 prosent). I så mye som ti av fylkene var 70

¹³ I hvilken grad deltakerne kommer i arbeid, kan avhenge blant annet av situasjonen på arbeidsmarkedet i de ulike fylkene. Se Statistisk sentralbyrås sysselsetningsstatistikk for innvandrere for informasjon om sysselsetting blant innvandrere og befolkningen generelt på fylkesnivå: <http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/innvregsys>.

prosent eller mer blant mennene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 i arbeid eller utdanning ett år etter.

Blant kvinner var det i fylkene Sogn og Fjordane samt Rogaland at høyest andel av dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 var i arbeid eller utdanning ett år senere (65 og 60 prosent).

Figur 3.22 Andel sysselsatt / under utdanning i november 2013, etter programfylke. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

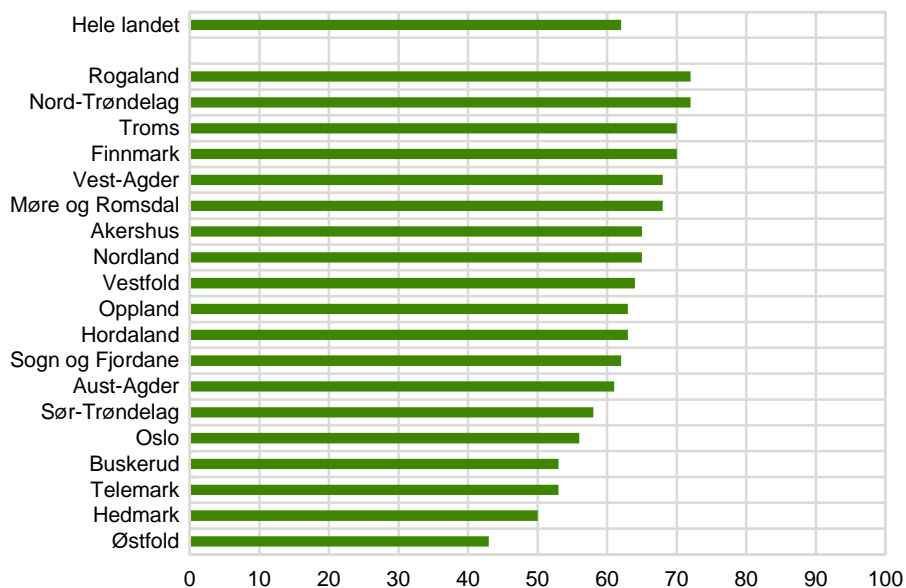
Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

For personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, ser bildet litt annerledes ut. Det er fortsatt Nord-Trøndelag som har høyest andel i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet introduksjonsprogram, men denne gangen sammen med Rogaland (begge fylker 72 prosent, se figur 3.23). Også i fylkene Troms, Finnmark, Vest-Agder samt Møre og Romsdal var det høye andeler som gikk over i arbeid eller utdanning (68 og 70 prosent).

Østfold var også i 2014 det fylket der lavest andel var i arbeid eller utdanning ett år etter at de gikk ut av introduksjonsprogrammet (43 prosent). I Hedmark, Telemark, Buskerud, Oslo og Sør-Trøndelag var det under 60 prosent av deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013 som var i arbeid eller under utdanning i 2014.

I Vestfold, Akershus og Rogaland var så mye som 80 prosent eller mer av mennene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, i arbeid eller utdanning i 2014. I Troms, Finnmark og Nord-Trøndelag var mellom 70 og 80 prosent av mennene i arbeid eller utdanning ett år etter endt introduksjonsprogram.

Blant kvinner var det i fylkene Nord-Trøndelag og Rogaland at høyest andel av de som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013 var i arbeid eller utdanning ett år senere (64 og 63 prosent).

Figur 3.23 Andel sysselsatt / under utdanning i november 2014, etter programfylke. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

3.11. Variasjon mellom kommunene

Variasjonen mellom kommunene reflekterer delvis individuelle faktorer, som egenskaper ved og sammensetningen av gruppen programdeltakere i kommunen. Dessuten vil strukturelle forhold, som det lokale arbeidsmarkedet, utdanningstilbud osv., ha betydning for i hvor stor grad introduksjonsdeltakerne går over i arbeid eller utdanning. Samtidig kan egenskaper ved kommunen, som kvaliteten på kommunenes integreringsarbeid, og mer konkret organisatoriske forhold ved introduksjonsprogrammene, spille inn.

Rambøll management analyserte kommunenes resultatoppnåelse i introduksjonsordningen i 2011, og konkludert med at det ikke er én enkelt faktor ved kommunenes organisasjon som kan forklare variasjoner mellom kommunene (Rambøll 2011). En annen statistisk analyse av introduksjonsordningen i norske kommuner har sett på hvorvidt blant annet regionale forskjeller i arbeidsmarkedet, landbakgrunn til deltakerne og utdanningsnivået de har med seg fra hjemlandet påvirker kommunenes resultater i introduksjonsprogrammet (Lillegård og Seierstad 2013). Konklusjonen var at disse faktorene ikke ga noen tydelige forklaringer på hvorfor det er så store variasjoner mellom resultatene til de ulike kommunene.

En studie fra 2015 så nærmere på resultatene fra introduksjonsordningen i årene 2007 til 2011. Blom og Enes (2015) konkluderte med at den faktoren ved kommunene som hadde størst påvirkning på andelen i arbeid og utdanning etter endt program, var den lokale arbeidsledigheten. Jo lavere ledighet i kommunen på måletidspunktet, desto høyere er sjansen for at flyktningene er i arbeid og/eller utdanning. Det er også gunstig at kommunen har høyskole eller universitet innen sine grenser. Kommuner med et folketall mellom 2000 og 10 000 gjorde det litt bedre enn øvrige kommuner. Å bo i en annen kommune enn under introduksjonsprogrammet framstod som uheldig for kvinner, i alle fall det første året.

Programkommuner i 2012 - status i 2013

Bergen og Oslo var, som vi så innledningsvis i kapitlet, de to programkommunene¹⁴ med flest tidligere deltakere som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. I Bergen kommune var det flest menn (55 prosent) og i Oslo var det flest kvinner (57 prosent) (Statistisk sentralbyrå, 2015a).

Tabell 3.3 viser andel i arbeid eller utdanning i november 2013 blant deltakere som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012, for de kommunene som hadde over 30 deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet det året (for flere kommuner, se Statistisk sentralbyrå 2015a).

I Bergen var 70 prosent av mennene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 i arbeid og utdanning ett år etter, mens for Oslo gjaldt det 75 prosent. Mens menn i Bergen lå på landsgjennomsnittet for menn (70 prosent), lå menn i Oslo 5 prosentpoeng over.

Blant kvinnelige deltakere i Oslo og Bergen var derimot andel i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program noe under gjennomsnittet for hele landet (52 prosent), henholdsvis 2 og 4 prosentpoeng lavere.

Tabell 3.3 Andel sysselsatt / under utdanning i november 2013, etter programkommune og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012

	Antall tidligere deltakere	Andel sysselsatt/under utdanning		
		I alt	Menn	Kvinner
Hele landet	3 843	62	70	52
Harstad	43	72
Steinkjer	35	71	83	50
Levanger	35	71
Tromsø	100	70	80	55
Bærum	49	69	76	64
Stavanger	40	68	79	57
Sandnes	42	67	61	74
Kristiansand	133	66	71	60
Drammen	46	63	70	57
Lillehammer	42	62	63	60
Bodø	69	62	64	60
Oslo	270	61	75	50
Bergen	192	60	70	48
Skien	73	58	68	41
Namsos	36	58	73	36
Haugesund	39	56	63	47
Trondheim	156	54	61	47
Skedsmo	33	52	56	47
Fredrikstad	34	32

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Fire av programkommunene ligger over målsettingen om at 70 prosent skal være i arbeid og utdanning ett år etter avsluttet program (se kapittel 1): Harstad, Levanger, Steinkjer og Tromsø. Kommunene Kristiansand, Sandnes, Stavanger og Bærum ligger også tett opp til målsettingen, med henholdsvis 66, 67, 68 og 69 prosent av de tidligere deltakerne i arbeid eller utdanning ett år etter at de avsluttet introduksjonsprogrammet.

Dersom vi kun ser på de mannlige deltakerne, er det halvparten av de største programkommunene som har nådd målsettingen om 70 prosent i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program.

Blant kvinner er det, som vi har sett, færre som går over til arbeid eller utdanning. Sandnes og Bærum er derimot eksempler på unntak, der henholdsvis 74 og 64

¹⁴ Her refereres det kun til programkommunen, dvs. kommunen der innvandrerne deltok i introduksjonsprogrammet, og ikke kommunen hvor de tidligere deltakerne eventuelt jobber eller tar utdanning. Bostedskommunen på måletidspunktet, er å finne i statistikkbanktabell 10824, ssb.no.

prosent av de kvinnelige deltakerne som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 var i arbeid eller utdanning ett år senere.

Blant kommuner som har lav andel i arbeid eller utdanning, finner vi Fredrikstad med kun 32 prosent, og Skedsmo, Trondheim, Haugesund, Namsos og Skien med mellom 50-60 prosent i arbeid eller utdanning året etter avsluttet program.

Flere mindre programkommuner gjør det også svært bra, der tilnærmet alle er i arbeid eller utdanning ett år etter. Kommunene Vikna samt Nore og Uvdal er eksempler på kommuner der få personer gikk ut av programmet i 2012, og samtlige er i arbeid eller utdanning året etter. Disse hadde kun 11 og 7 deltakere som gikk ut av programmet i 2012. Og for eksempel Molde, Sogndal og Sauda, som hadde 20-30 deltakere som gikk ut av programmet i 2012, hadde over 80 prosent i arbeid eller utdanning ett år etter.

Programkommuner i 2013 - status i 2014

Oslo og Bergen var, som vi så innledningsvis i kapittelet, de to programkommunene med flest tidligere deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. I Oslo kommune var det flest kvinner (55 prosent) og i Bergen var det flest menn (56 prosent) (Statistisk sentralbyrå 2015a).

I Oslo gikk 71 prosent av mennene over i arbeid eller utdanning, mens for Bergen gjaldt det 69 prosent. I begge kommunene lå andelen under landsgjennomsnittet for menn (72 prosent). De kvinnelige tidligere deltakerne i Bergen og Oslo lå også under gjennomsnittet for hele landet, henholdsvis 7 og 9 prosentpoeng under snittet på 50 prosent.

Tabell 3.4 viser andel i arbeid eller utdanning i november 2014 for personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013, for de kommunene som hadde over 30 deltakere som avsluttet det året (for flere kommuner, se Statistisk sentralbyrå 2015a).

Tabell 3.4 Andel sysselsatt / under utdanning i november 2014, etter programkommune og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013

	Antall tidligere deltakere	Andel sysselsatt/under utdanning		
		I alt	Menn	Kvinner
Hele landet	3 842	62	72	50
Mandal	36	83
Stjørdal	31	81
Levanger	37	76
Kristiansand	115	69	77	56
Tromsø	71	69	73	65
Stavanger	49	69	78	59
Sandnes	38	68	73	58
Bærum	70	67	84	54
Haugesund	38	66
Bodø	47	66	73	57
Harstad	52	65	73	55
Gjøvik	36	61
Bergen	203	57	69	41
Oslo	251	56	71	43
Trondheim	163	53	58	48
Drammen	57	49	57	44
Skien	108	47	59	35
Fredrikstad	43	40

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

For denne årgangen ser vi at tre kommuner ligger over målsettingen om 70 prosent i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program (se kapittel 1). Over åtte av ti tidligere deltakere var i arbeid eller utdanning i 2014 i kommunene Mandal og Stjørdal. I levanger var det 76 prosent. I kommunene Kristiansand, Tromsø og Stavanger var andelen 69 prosent, altså like under målsettingen.

Tromsø kommune skiller seg ut med en høy andel blant de kvinnelige deltakerne som er i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet introduksjonsprogram (65 prosent).

Dersom vi kun ser på de mannlige deltakerne, er det åtte av tolv av de største programkommunene som vi har tall for, som har nådd målsettingen om 70 prosent i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program.

Blant kommuner som har lav andel i arbeid og utdanning finner vi igjen Fredrikstad med 40 prosent, og i Drammen og Skien har også under halvparten gått over i arbeid eller utdanning året etter avsluttet program.

Av programkommuner med få deltakere som avsluttet i 2013 og som har tilnærmet alle er i arbeid eller utdanning i 2014, er Nøtterøy (100 prosent i arbeid eller utdanning ett år etter), Molde (83 prosent) og Steinkjer (85 prosent).

I mange kommuner er antall deltakere få, og deres resultater blir dermed mer sårbare for tilfeldige variasjoner enn i de største programkommunene. Det er i de fleste kommunene for få i antall til at vi kan dele opp deltakerne i hver kommune etter landbakgrunn, slik at vi kan si noe om hvordan resultatene for en landgruppe varierer mellom kommunene.

3.12. Om dem som er under utdanning

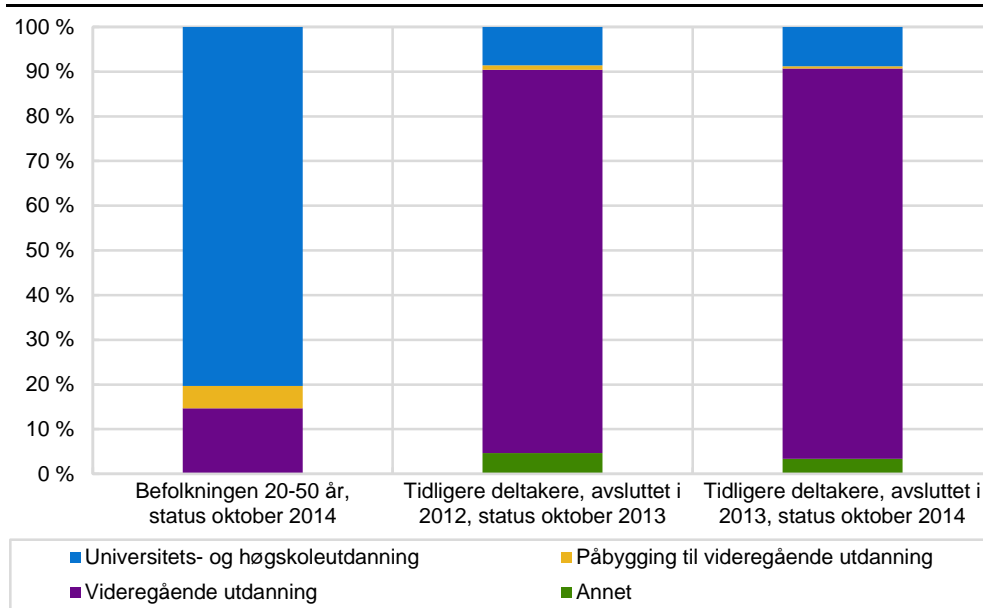
14 prosent av befolkningen i alderen 20-50 år var i gang med utdanning i november 2013 og november 2014. Blant personene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 var 27 prosent i gang med utdanning ett år etter. Tilsvarende andel i 2014 blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, var 26 prosent.

Det er altså en mye høyere andel blant de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet som er under utdanning enn vi finner i befolkningen generelt i samme aldersgruppe.

Introduksjonsstønad for personer under 25 år utgjør kun to tredjedeler av ordinær stønad (omtalt i kapittel 1.1). Dette skal være et økonomisk insentiv for overgang til utdanning med mulighet for lån og stipend fra Statens lånekasse. Det er viktig å få deltakerne ut i et utdanningsløp. Gjennom utdanning kan de kvalifiseres seg og komme ut i mer stabilt arbeid på sikt.

Hva slags utdanning er de i gang med? Omtrent 85 prosent av de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet som er i gang med utdanning ett år etter at de gikk ut av programmet, går på videregående skole. Av de resterende 15 prosent, er det noen som tar forberedende kurs til videregående skole eller AMO-kurs i regi av NAV (ca. 5 prosent), mens noen tar høyere utdanning eller påbygging til videregående skole (ca. 10 prosent).

Dette er motsatt av hva vi ser i befolkningen i alderen 20-50 år, hvor omtrent 15 prosent av dem som er under utdanning går i videregående skole, mens omtrent 85 prosent er i gang med utdanning på universitet eller høyskole, eller påbygging til videregående skole.

Figur 3.24 Igangværende utdanning. Befolkningen 20-50 år og tidligere deltakere av introduksjonsprogrammet. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Dersom noen av deltakerne har fortsatt i grunnskoleopplæring etter introduksjonsprogrammet, vil de ikke være registrert med status «under utdanning», da vi ikke har informasjon om personer i grunnskolen. Grunnskole blir heller ikke regnet som utdanning i henhold til målsettingen om at minst 70 prosent av de tidligere deltakerne i introduksjonsprogrammet skal være i arbeid eller utdanning ett år etter avsluttet program. Se kapittel 1.2 om System for persondata og faktaboks om grunnskole i kapittel 3.3.

3.13. Hvilken næring jobber de innen?

I alt 48 prosent av dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013 var sysselsatt ett år etter. Dette utgjør nær 1 800 personer i hver gruppe, hvorav omtrent to av tre var menn. Tabell 3.5 og 3.6 viser hvilke næringer de arbeider i, sammenlignet med sysselsatte i befolkningen i alderen 20-50 år.

Sammenlignet med hele befolkningen, er de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet overrepresentert innenfor næringer som forretningsmessig tjenesteyting (hvor rengjøring er inkludert), serveringsvirksomhet, og helse- og sosialtjenester.

14-15 prosent av de tidligere deltakerne som er sysselsatt arbeider innen rengjøringsvirksomhet, mot 1 prosent av de sysselsatte i befolkningen i alderen 20-50 år. Innenfor serveringsvirksomhet arbeider 10 prosent av de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet, mot 2-3 prosent av de sysselsatte i befolkningen.

De tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet er derimot underrepresentert sammenlignet med befolkningen i bygge- og anleggsvirksomhet, eiendomsdrift, teknisk tjenesteyting, offentlig administrasjon og i undervisning.

Blant de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet dominerer mennene innen næringen «varehandel, reparasjon av motorvogner», mens kvinnene er sterkt representert innen helse- og sosialtjenester.

Tabell 3.5 Sysselsatte november 2013, etter næring og kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

	Befolkningen 20-50 år			Tidligere deltakere, avsluttet i 2012		
	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner
Antall, i alt	1 742 797	919 170	823 627	1 840	1 210	630
Andel pr. næring						
Helse- og sosialtjenester	20	7	34	25	14	45
Forretningsmessig tjenesteyting	6	6	5	22	24	18
- Av dette: Utleie av arbeidskraft	2	2	2	3	4	1
- Av dette: Rengjøringsvirksomhet	1	1	1	14	15	12
Varehandel, reparasjon av motorvogner	14	14	14	15	18	8
- Av dette: Detaljhandel	8	5	11	12	14	7
Serveringsvirksomhet	2	2	3	10	12	7
Industri	9	13	4	6	8	2
Transport og lagring	5	8	2	5	8	1
- Av dette: Landtransport med passasjerer	1	2	0	3	4	-
Overnattingsvirksomhet	1	1	2	5	3	8
Undervisning	7	5	10	3	3	4
Personlig tjenesteyting	4	3	5	2	2	2
Off. adm., forsvar, sosialforsikring	6	6	6	1	1	2
Eiendomsdrift, teknisk tjenesteyting	6	7	6	1	1	1
Bygge- og anleggsvirksomhet	8	15	1	2	3	0
Jordbruk, skogbruk og fiske	2	2	1	1	1	0
Informasjon og kommunikasjon	4	5	3	1	1	0

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell 3.6 Sysselsatte november 2014, etter næring og kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

	Befolkningen 20-50 år			Tidligere deltakere, avsluttet i 2013		
	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner
Antall, i alt	1 760 377	928 041	832 336	1 845	1 200	645
Andel pr. næring						
Helse- og sosialtjenester	20	7	34	24	14	43
Forretningsmessig tjenesteyting	6	6	5	23	25	19
- Av dette: Utleie av arbeidskraft	2	2	1	3	4	2
- Av dette: Rengjøringsvirksomhet	1	1	1	15	17	11
Varehandel, reparasjon av motorvogner	14	14	14	15	18	9
- Av dette: Detaljhandel	8	5	11	12	14	9
Serveringsvirksomhet	3	2	3	10	11	7
Industri	9	13	4	7	9	3
Transport og lagring.	5	7	2	5	8	-
- Av dette: Landtransport med passasjerer	1	2	-	3	5	-
Overnattingsvirksomhet	1	1	2	4	3	6
Undervisning	7	5	11	4	4	6
Personlig tjenesteyting	4	3	5	3	3	2
Off. adm., forsvar, sosialforsikring	6	6	6	2	1	3
Eiendomsdrift, teknisk tjenesteyting	6	7	6	1	1	1
Bygge- og anleggsvirksomhet	8	15	1	1	2	-
Jordbruk, skogbruk og fiske	2	2	1	1	1	-
Informasjon og kommunikasjon	4	5	3	-	-	-

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

3.14. Arbeidstid

Som sysselsatt regnes personer som utførte inntektsgivende arbeid av minst én times varighet i referanseuken (se mer detaljert definisjon i kapittel 1.5). Det kan være stor variasjon i hvor mange timer per uke den sysselsatte har avtale om å jobbe.

Hvor mange timer som utgjør heltid eller deltid varierer fra yrke til yrke. I noen yrker kan heltidsarbeid være mindre enn 37,5 timer i uka, spesielt gjelder det yrker der skift- eller turnusarbeid er utbredt (sykepleiere, ansatte i olje/gass osv.). Noen

personer kan ha flere bijobber, som til sammen summerer seg til over 30 timer i uka, altså tilsvarende heltid.

Vi vil i dette kapitlet se på avtalt arbeidstid for de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet som er sysselsatt ett år etter avsluttet program, og sammenligne med avtalt arbeidstid for sysselsatte i befolkningen i alderen 20-50 år. Det er altså snakk om avtalt arbeidstid, og ikke faktisk arbeidstid. Antall arbeidstimer per uke er inndelt i følgende tre intervaller: 1-19 timer i uka, 20-29 timer i uka og 30 timer i uka eller mer. Det er summen av avtalt arbeidstid for alle arbeidsforhold, slik at dersom en person har flere bijobber, blir avtalt arbeidstid for denne personen summert opp.

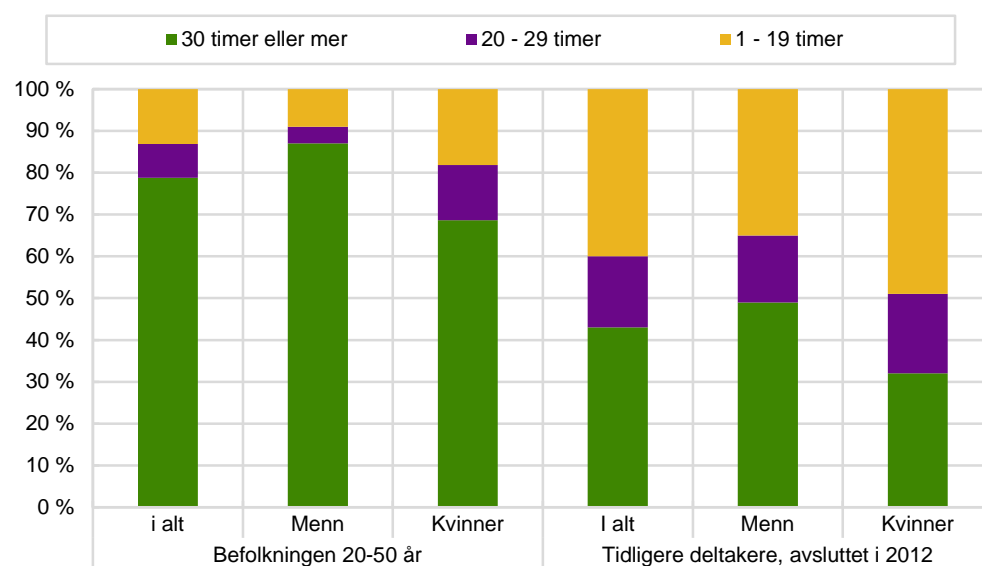
Det er noen kvalitetsproblemer knyttet til noen små grupper som det imputeres arbeidstid for på bakgrunn av lønn/inntekt. Dette gjelder først og fremst selvstendig næringsdrivende (rundt 20-30 personer i hver av årgangene) og lønnstakere kun basert på lønns- og trekkoppgaverregisteret (litt over 200 personer i hver av årgangene). For informasjon om imputering av arbeidstid, se Nerland, Aurdal og Horgen (2011).

Figur 3.25 viser avtalt arbeidstid per uke for sysselsatte i november 2013 i befolkningen i alderen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. 43 prosent av de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet har avtalt arbeidstid på 30 timer eller mer i uka, mot 78 prosent i befolkningen.

Blant de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet er det 40 prosent som har avtalt arbeidstid på 1-19 timer i uka, mens det i befolkningen bare er 13 prosent. Andelen er noe større blant kvinnene enn blant mennene i begge gruppene.

De sysselsatte kan være under utdanning i tillegg til at de er i arbeid. Som vi har sett i tidligere kapitler, er det en mye høyere andel blant de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet som er under utdanning enn vi finner i befolkningen generelt i samme aldersgruppe. At de tidligere deltakerne også har en høyere andel med kortere avtalt arbeidstid enn i befolkningen generelt, må ses i lys av dette.

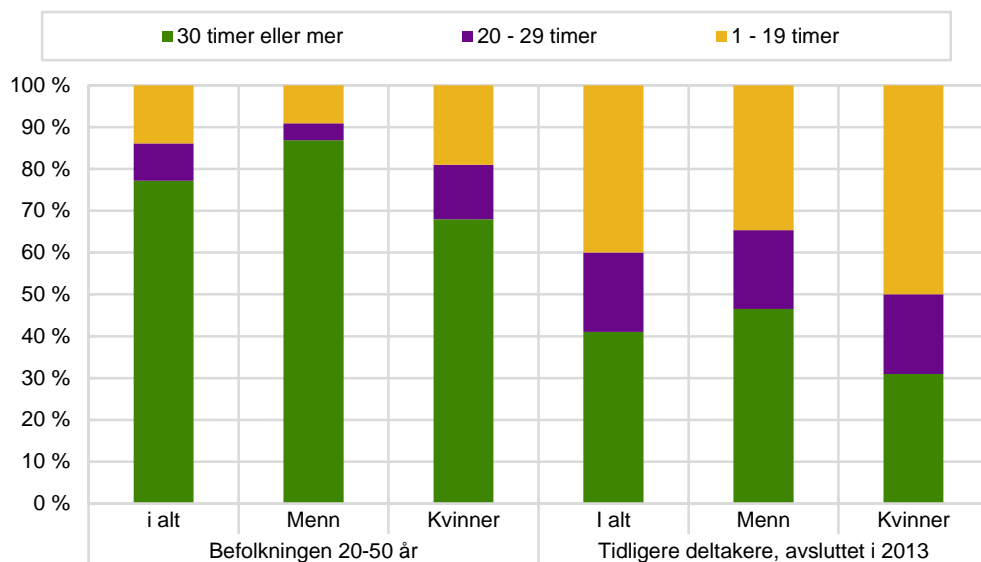
Figur 3.25 Sysselsatte pr november 2013, etter avtalt arbeidstid pr uke og kjønn. Hele befolkningen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Figur 3.26 viser avtalt arbeidstid per uke for sysselsatte i november 2014, for befolkningen i alderen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsordningen i 2013. Vi ser samme mønster her som for 2013: Det er en mye større andel av de tidligere deltakerne av introduksjonsordningen som har kortere avtalt arbeidstid enn hva vi finner i befolkningen generelt. Og det er også høyere andel kvinner enn menn med kort avtalt arbeidstid.

Figur 3.26 Sysselsatte pr november 2014, etter avtalt arbeidstid pr uke og kjønn. Hele befolkningen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Av de som har avtalt arbeidstid på mindre enn 20 timer i uka, er det ca. 25-30 prosent av disse som har mindre enn ti timer i uka, dette gjelder både i befolkningen i alderen 20-50 år og blant de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet. Totalt sett har ca. 10 prosent av de sysselsatte tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet avtalt arbeidstid på ti timer eller mindre i uka. Tilsvarende andel i befolkningen i alderen 20-50 år er rundt 5 prosent.

4. Status på arbeidsmarkedet i 2010-2014 for tidligere deltakere av introduksjonsprogrammet

Hovedfunn fra kapitlet:

- Andel i arbeid eller utdanning blant tidligere deltakere av introduksjonsordningen har ligget jevnt på over 60 prosent i alle årene fra 2010-2014.
- I disse årene er andel i arbeid eller utdanning blant mennene rundt 70 prosent, mens blant kvinnene er andelen ca. 15 prosentpoeng lavere.
- Den høyeste andelen i arbeid eller utdanning finner vi blant deltakerne som avsluttet introduksjonsordningen i 2011 og i 2012, begge med 64 prosent i arbeid eller utdanning i november 2014.

Introduksjonsprogrammet skal forberede nyankomne flyktninger til arbeidslivet eller utdanning. Hittil har vi sett på status på arbeidsmarkedet ett år etter avsluttet introduksjonsprogram for dem som avsluttet programmet i 2012 og 2013. Videre vil vi se hvordan det har gått med deltakere som avsluttet programmet i årene 2009 til 2013, og gi status for arbeid og utdanning fra og med året etter avsluttet program, til og med 2014.

Som nevnt i innledningskapitlet, gir denne publikasjonen hovedsakelig status for tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet når det gjelder arbeidsmarked og utdanning, og ikke årsaken til hvorvidt disse personene kommer i arbeid eller utdanning.

Bosatte

Ved å forutsette at personene skal være bosatte alle årene, kan vi sammenlikne status på arbeidsmarkedet over tid og vi kan se bort fra sammensetningseffekter i gruppen. Vi holder da populasjonen konstant og vi får ikke nye personer inn, som for eksempel nylig innvandrede personer. Noen personer forsvinner derimot ut av populasjonen, for eksempel personer som utvandrer eller dør i perioden vi følger deres status på arbeidsmarkedet.

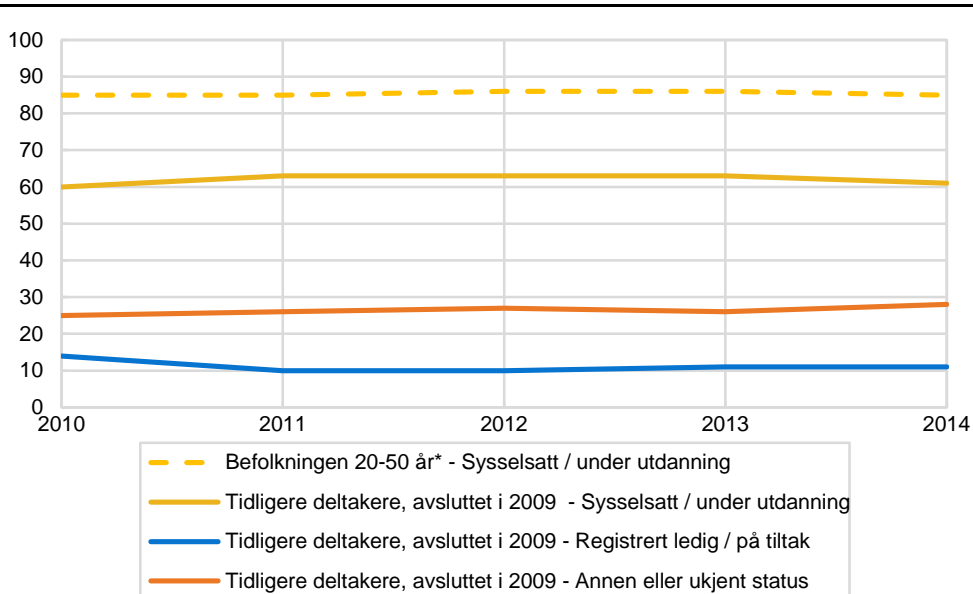
Alderen forskyves også. I likhet med at de tidligere deltakerne av introduksjonsprogrammet blir eldre for hvert år, tar vi utgangspunkt i befolkningen i alderen 20-50 år det første året vi observerer status på arbeidsmarkedet. Fire år senere er de samme personene 24-54 år.

4.1. Deltakere som avsluttet i 2009

I 2009 var det omtrent 2 400 personer som avsluttet introduksjonsprogrammet. Det var like mange kvinner som menn. Flest kommer fra Somalia - nesten 400 personer. Det er også mange med bakgrunn fra Myanmar, Irak, Russland og Afghanistan – ca. 200-300 fra hvert av landene. Til sammen utgjør disse fem landene over halvparten av gruppen.

I 2014 var 61 prosent i arbeid eller utdanning, en nedgang på 2 prosentpoeng fra årene 2011-2013 (figur 4.1). Til sammenlikning ser vi at blant personer i Norge mellom 20 og 50 år (alder i 2010) har andelen i arbeid eller utdanning jevnt ligget på 85-86 prosent i årene 2010-2014.

Figur 4.1 Status på arbeidsmarkedet, november 2010-2014. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Prosent

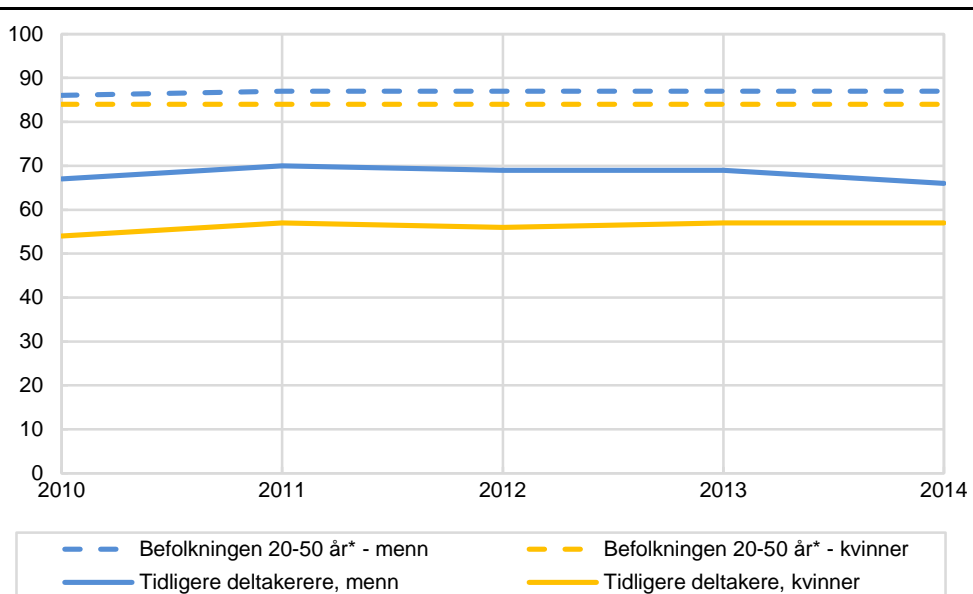

*Alder i 2010.

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Det er store forskjeller mellom menn og kvinner (se figur 4.2): Mennene blant de tidligere deltakerne har en andel i arbeid eller utdanning som er 7-13 prosentpoeng høyere enn kvinnene. Andelen i arbeid eller utdanning blant kvinnene har siden 2011 ligget jevnt på 56-57 prosent, mens andelen i arbeid eller utdanning blant mennene har gått ned fra 70 prosent i 2011 til 66 prosent i 2014. Blant kvinner i befolkningen er andelen i arbeid eller utdanning 84 prosent i 2014, og for menn er den 3 prosentpoeng høyere.

Figur 4.2 Andel i arbeid eller utdanning, november 2010-2014, etter kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Prosent

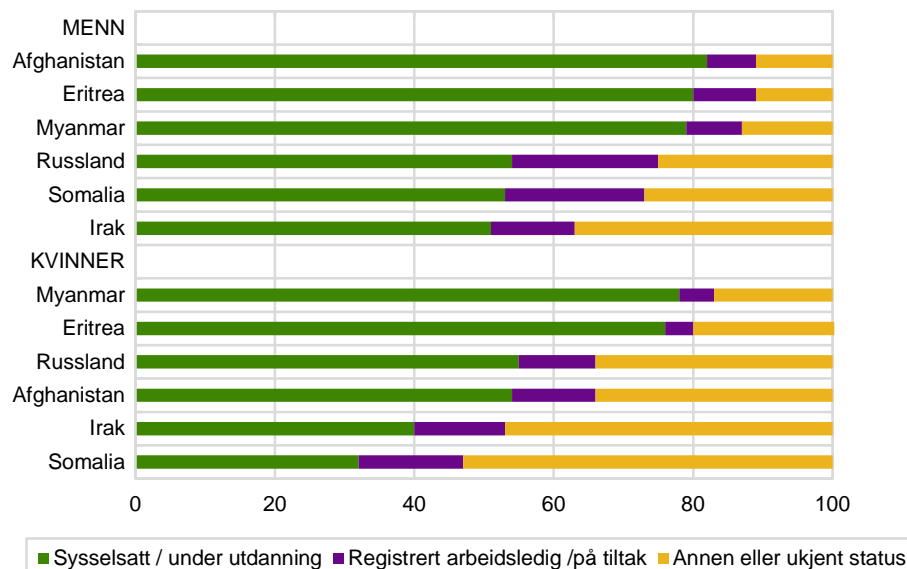
*Alder i 2010.

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

For de største landgruppene blant deltakerne som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009, ser vi at det er høy andel i arbeid eller utdanning fem år etter avsluttet program blant både kvinner og menn med bakgrunn fra Eritrea og Myanmar. Blant mennene fra Afghanistan er det også en tilsvarende høy andel i

arbeid eller utdanning. Kvinnene med bakgrunn fra Afghanistan har en mye lavere andel i arbeid eller utdanning fem år etter avsluttet program (se figur 4.3).

Figur 4.3 Status på arbeidsmarkedet i november 2014, etter landbakgrunn og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Prosent

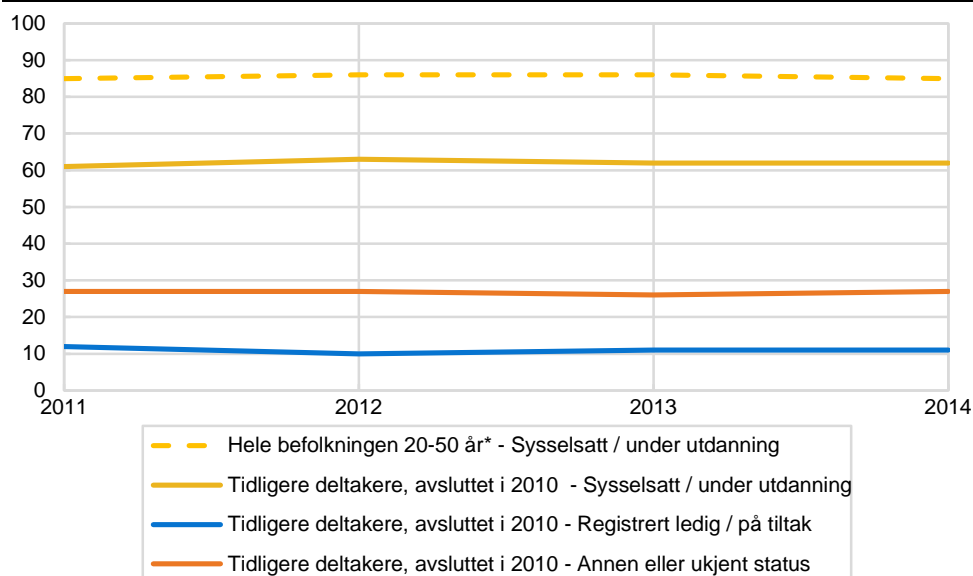

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

4.2. Deltakere som avsluttet i 2010

I 2010 var det nesten 2 900 personer som avsluttet introduksjonsprogrammet. Litt over halvparten av disse var menn (52 prosent). Somalia og Irak var de to største landgruppene med over 400 personer hver. Det var også 250-300 personer med bakgrunn fra hvert av landene Myanmar, Palestina, Eritrea og Afghanistan. Til sammen utgjør personer med bakgrunn fra disse seks landene to tredeler av alle som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010.

Figur 4.4 Status på arbeidsmarkedet, november 2011-2014. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Prosent

*Alder i 2011.

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

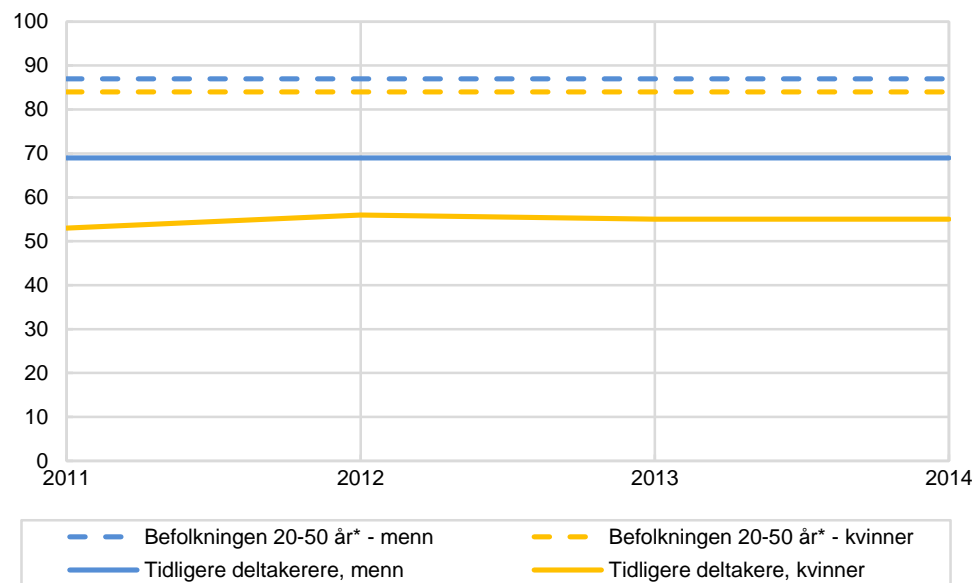
I 2014 var 62 prosent av dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010 i arbeid eller utdanning. Andelen var 61 prosent i 2011, altså ett år etter at de gikk ut av programmet. Deretter økte andelen i arbeid eller utdanning til 63 prosent i 2012,

før den gikk ned til 62 prosent i 2013 (se figur 4.4). Til sammenligning er det blant befolkningen som var i alderen 20 til 50 år i 2011, mellom 85-86 prosent som er i arbeid eller utdanning i årene 2011-2014.

Langt flere menn enn kvinner er i arbeid eller utdanning også blant dem som gikk ut av programmet i 2010: Mens det har vært en stabil andel i arbeid eller utdanning på 69 prosent blant mennene i de fire årene, har andelen for kvinner har vært mellom 53-56 prosent (se figur 4.5).

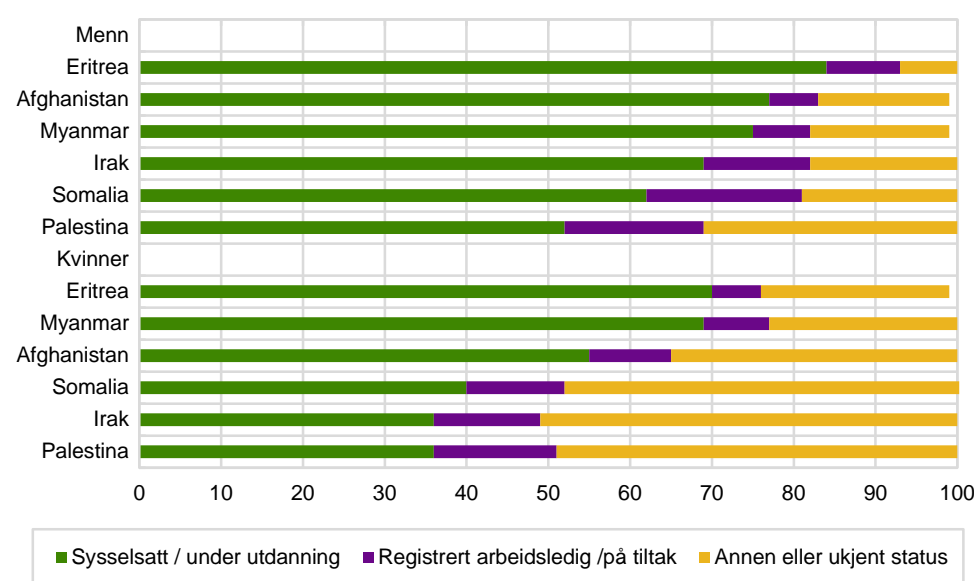
87 prosent av menn i befolkningen i alderen 20-50 år (alder i 2011) og 84 prosent kvinner er i arbeid eller utdanning i disse fire årene.

Figur 4.5 Andel i arbeid eller utdanning, november 2011-2014, etter kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Prosent

*Alder i 2011.
Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Figur 4.6 Status på arbeidsmarkedet i november 2014, etter landbakgrunn og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

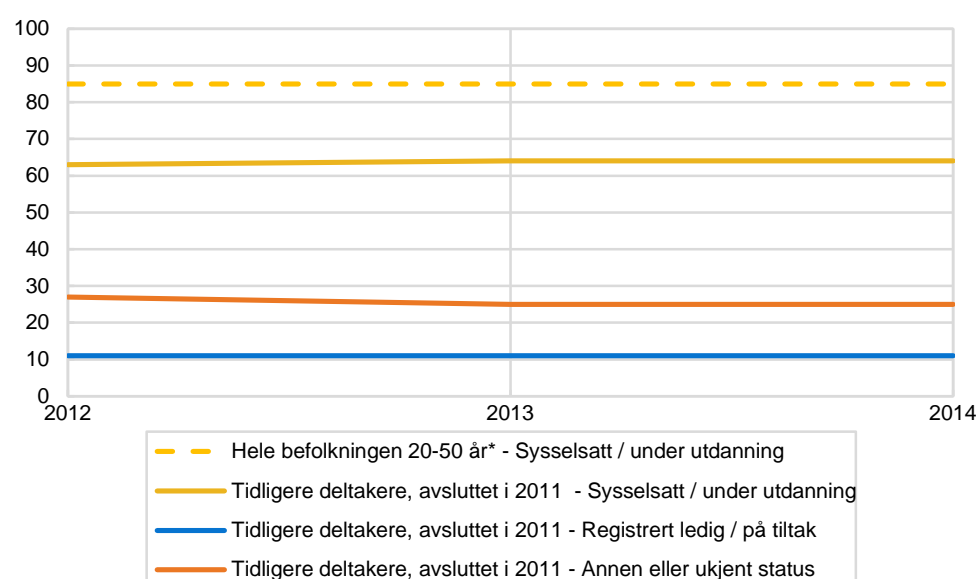
Blant de seks største landgruppene fra 2010, er åtte av ti menn med bakgrunn fra Eritrea i arbeid eller utdanning i 2014. Det er også en stor andel i arbeid og utdanning blant mennene fra Afghanistan og Myanmar. Blant kvinnene er det også høyest andel i arbeid blant dem med bakgrunn fra disse tre landene, selv om andelen er lavere enn for mennene (se figur 4.6).

4.3. Deltakere som avsluttet i 2011

I 2011 var det nesten 3 500 personer som avsluttet introduksjonsprogrammet. 54 prosent var menn, og 46 prosent var kvinner

Personer fra Eritrea utgjør den største gruppen, med over 700 personer. Deretter kommer flyktninger fra Somalia og Irak med nesten 500 personer hver. Tar vi også med Afghanistan og Palestina, står disse fem landene til sammen for to tredeler av alle som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011.

Figur 4.7 Status på arbeidsmarkedet, november 2012-2014. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Prosent

*Alder i 2012.

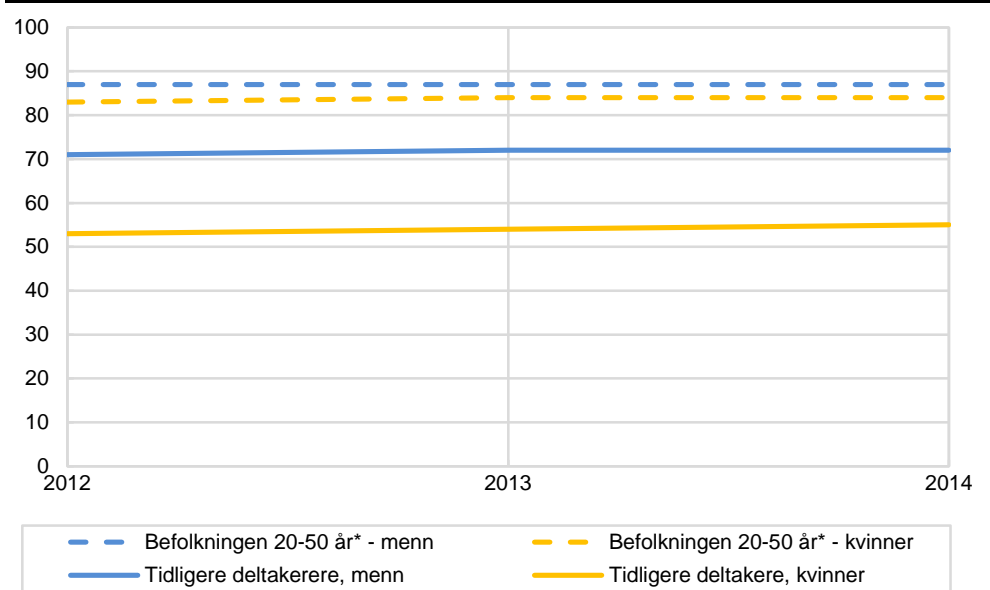
Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

I 2014 var 64 prosent av dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011 i arbeid eller utdanning. Det var 1 prosentpoeng høyere enn andelen i arbeid og utdanning ett år etter at de gikk ut av programmet, altså i 2012 (se figur 4.7). Til sammenligning er det blant befolkningen som var i alderen 20 til 50 år i 2011, 85 prosent som er i arbeid eller utdanning i 2012-2014.

Som vi også har sett i de andre årgangene, er det langt flere menn enn kvinner i arbeid eller utdanning blant dem som gikk ut av programmet i 2011. Blant mennene som avsluttet i 2011 har andelen i arbeid eller utdanning ligget på 71-72 prosent i 2012-2014, og dette er en høyere andel enn blant mennene som avsluttet i 2009 og 2010. Andelen i arbeid og utdanning blant kvinner som avsluttet i 2011, har vært mellom 53-55 prosent (se figur 4.8).

87 prosent av menn i befolkningen i alderen 20-50 år (alder i 2012) og 83-84 prosent kvinner er i arbeid eller utdanning i disse fire årene.

Figur 4.8 Andel i arbeid eller utdanning, november 2012-2014, etter kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Prosent

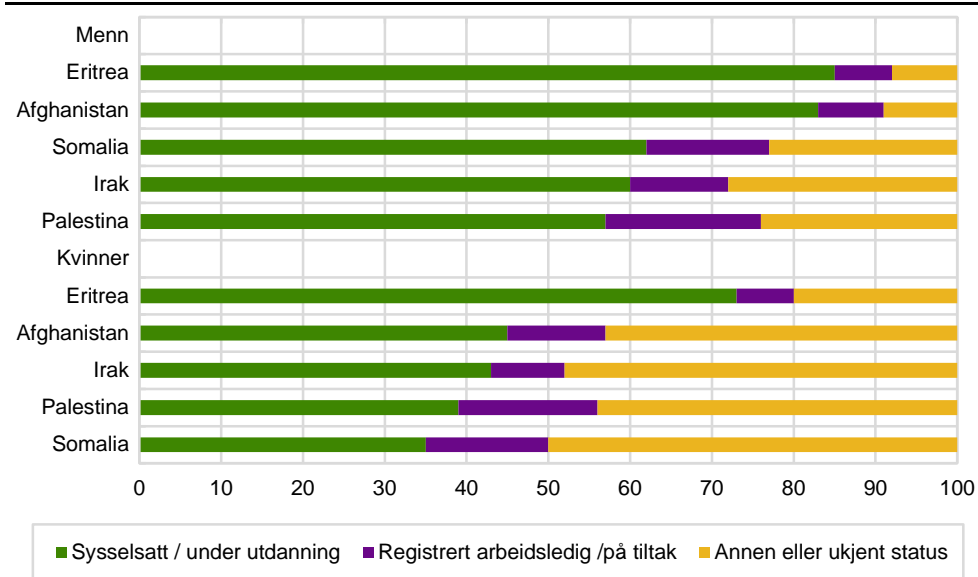

*Alder i 2012.

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Blant de fem største landgruppene fra 2011, er rundt 85 prosent av mennene med bakgrunn fra Eritrea og Afghanistan i arbeid eller utdanning i 2014. Det er også en stor andel i arbeid og utdanning blant kvinnene fra Eritrea (se figur 4.9).

Figur 4.9 Status på arbeidsmarkedet i november 2014, etter landbakgrunn og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Prosent

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

4.4. Oppsummering

Tabell 4.1 viser andel menn og kvinner i arbeid eller utdanning i de ulike avgangskullene over tid.

Resultatene for de ulike avgangskullene kan være påvirket av så mange faktorer. Sammensetningen av personene som går ut av introduksjonsprogrammet varierer fra år til år med hensyn til individuelle kjennetegn som har betydning for deres integrering i arbeidsmarkedet, som hva slags utdanning og arbeidspraksis de har fra hjemlandet. Også strukturelle forhold, som endringer på arbeidsmarkedet, er

forskjellig for de ulike avgangskullene. Ulike lokale forhold som kvaliteten på introduksjonsprogrammet, god oppfølging fra kommunen i etterkant av programmet, lokale bedrifter med god kontakt med integreringsarbeidet i kommunen, utdanningstilbud, sekundærflytting og så videre, er også faktorer som gjør at andelen som går over i arbeid eller utdanning varierer både mellom avgangskull og mellom ulike deler av landet.

Hvilke landgrupper som i størst grad går over til arbeid eller utdanning, varierer ikke mye fra år til år. Hvert år har det vært deltakere fra Somalia som har lavest andel i arbeid eller utdanning, mens deltakere fra Eritrea har hatt gode resultater hvert år. Det er variasjon mellom kjønnene innen de ulike landene også, og for eksempel menn med bakgrunn fra Afghanistan har høy andel i arbeid og utdanning, mens kvinnene fra Afghanistan har mye lavere andel.

Tabell 4.1 Andel i arbeid eller utdanning, etter kjønn og år avsluttet introduksjonsprogrammet. Status pr november 2010-2014

	2010	2011	2012	2013	2014
I alt					
Avsluttet i 2009	60	63	63	63	61
Avsluttet i 2010		61	63	62	62
Avsluttet i 2011			63	64	64
Avsluttet i 2012				62	64
Avsluttet i 2013					62
Menn					
Avsluttet i 2009	67	70	69	69	66
Avsluttet i 2010		69	69	69	69
Avsluttet i 2011			71	72	72
Avsluttet i 2012				70	73
Avsluttet i 2013					72
Kvinner					
Avsluttet i 2009	54	57	56	57	57
Avsluttet i 2010		53	56	55	55
Avsluttet i 2011			53	54	55
Avsluttet i 2012				52	53
Avsluttet i 2013					50

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Generelt har det vært en høyere andel av mennene som er i arbeid eller utdanning blant dem som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011-2013, enn blant dem som avsluttet i 2009 eller 2010. Blant kvinnene var det motsatt – her er det en noe høyere andel i arbeid eller utdanning blant dem som avsluttet i 2009 og 2010, enn blant dem som avsluttet i årene 2011-2013.

Vi ser at for de fleste årgangene går andelen i arbeid eller utdanning noe opp fra ett år til to år etter avsluttet introduksjonsprogram, og deretter flater det ut eller går ned. Dette gjelder både menn og kvinner, men med unntak av mennene som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010 – der er andel i arbeid eller utdanning stabil i alle årene.

Resultatene er kanskje i strid med det man kunne forvente, nemlig en økt grad av arbeidsmarkedstilknytning jo lenger tid det har gått etter avsluttet introduksjonsprogram. Andre analyser har vist at sysselsettingen blant innvandrere øker med lenger botid i Norge (Olsen 2014, Henriksen m.fl. 2010). Vi vil imidlertid minne om at det fremdeles er relativt kort tid siden disse personene avsluttet introduksjonsprogrammet. Å lære seg norsk, å involvere seg i arbeidsmarkedet i et nytt land eller å ta fatt på en utdannelse på et nytt språk, kan være en svært tidkrevende prosess for mange.

Vi kan heller ikke se på tid alene som en faktor. Deltakelse i arbeidsmarkedet påvirkes også av økonomiske konjunkturer og situasjonen på arbeidsmarkedet. Dersom situasjonen på arbeidsmarkedet blir dårligere for arbeidstakere, vil det følgelig være vanskeligere for nyankomne flyktninger å komme i arbeid.

Ettersom de fleste i målgruppen deltar i introduksjonsordningen, er det vanskelig å si noe om hvordan det ville gått med deltakerne dersom de *ikke* hadde deltatt i programmet. Vi har derfor ingen kontrollgruppe, dvs. en lik gruppe å sammenlikne med som ikke har vært i introduksjonsprogrammet.

5. Inntekt for tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet

Hovedfunn fra kapittelet:

- Yrkesinntekt som andel av samlet inntekt øker
- Mange mottar sosialhjelp og kvalifiseringsstønad de første par årene
- Familierelaterte stønader er en vesentlig inntektskilde

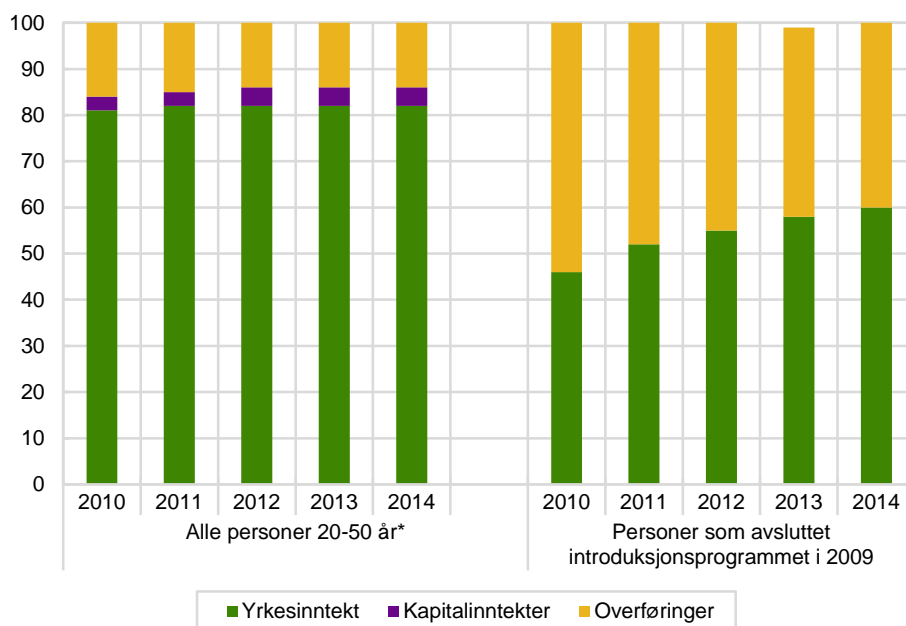
I dette kapittelet følger vi inntektene til dem som gikk ut av introduksjonsordningen i årene 2009 til 2013 i årene fram til 2014. Vi følger inntektene deres fra og med ett år etter endt program, og til og med 5 år etter deltakelse i programmet. Tidligere i denne rapporten, i kapittel 2, så vi på sammensetningen av husholdningsinntektene til *deltakere* i introduksjonsprogrammet. Videre skal vi altså se på inntektene til personer som har *avsluttet programmet* (se definisjon i kapittel 1.5). For hver årgang skal vi se på sammensetningen av husholdningens samlede inntekt. Samlet inntekt består av tre hovedkategorier: yrkesinntekt, kapitalinntekter og ulike overføringer. Andel yrkesinntekt av samlet inntekt indikerer tilknytningen til arbeidslivet. Kapitalinntekter for tidligere deltakere av introduksjonsprogrammet er forsvinnende små. Vi vil derfor ikke kommentere denne inntektskilden noe nærmere. Overføringer er i hovedsak kontante, offentlige ytelser, men innebærer også barnebidrag som er administrert gjennom NAV. For mer om ulike overføringer, se tekstboks i kapittel 5.2. Som sammenligningsgrunnlag vil vi her se på inntektene til alle bosatte i Norge i alderen 20 til 50 år.

5.1. Inntekter for dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2009

Samlet inntekt består av tre hovedkategorier: yrkesinntekt, kapitalinntekter og ulike overføringer. For hele befolkningen i alderen 20 til 50 år (alder i 2009) kom åtte av ti inntektskroner fra yrkesinntekt i 2014 (82 prosent) og for dem som gikk ut av introduksjonsordningen i 2009, var det seks av ti inntektskroner (60 prosent). Figur 5.1 viser at andel yrkesinntekt utgjorde langt større andel av samlet inntekt fem år etter endt introduksjonsprogram, enn året etter (henholdsvis 60 og 46 prosent). Allerede i 2011, to år etter endt introduksjonsprogram, var andelen yrkesinntekt større enn overføringene til disse husholdningene. Dette sier altså ingenting om nivået på inntektene, men hva som er den største inntektskilden; en indikasjon på selvforsørgelse.

Alderen i alle figurene i kapitlet forskyves. Når vi sammenlikner de som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2009, tar vi utgangspunkt i personer som var 20 til 50 år i 2010. I 2014 er de samme personene da 24 til 54 år.

Figur 5.1 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

*Alder i 2010.

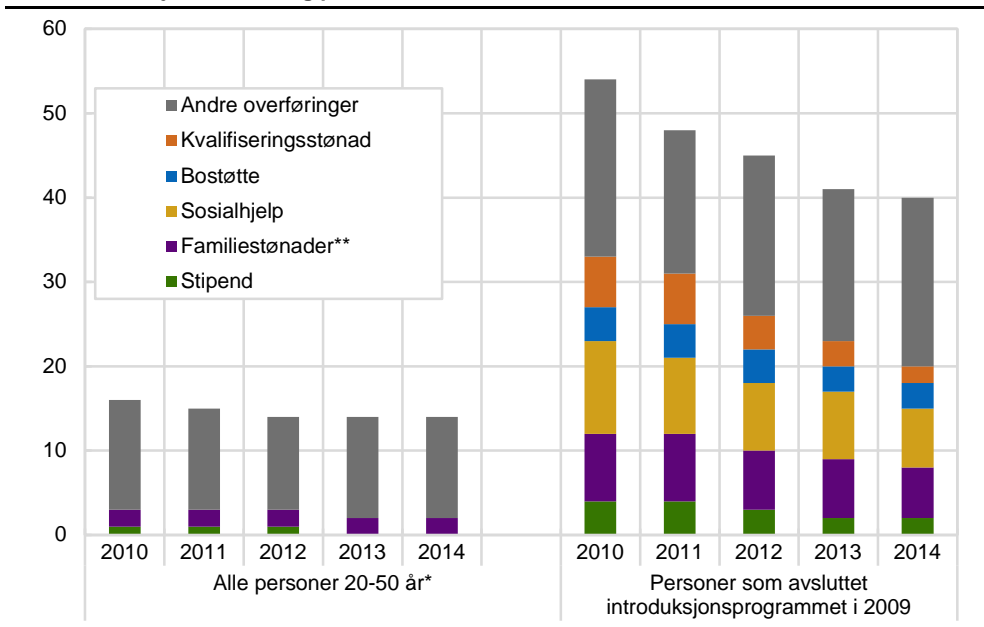
Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

For befolkningen i sammenlignbar alder kommer 14 prosent av inntektene fra ulike overføringer i 2014, mens for dem som gikk ut av introduksjonsordningen i 2009 er andelen på 40 prosent. For de tidligere deltakerne i introduksjonsprogrammet utgjør sosiale stønader, deriblant sosialhjelp, størst andel av samlet inntekt. Andelen disse stønadene har gått jevnt nedover i årene etter endt introduksjonsprogram, fra 21 prosent ett år etter endt program, til 12 prosent fem år etter (se vedleggstabell D1). Andelen sosialhjelp har gått ned fra 11 prosent ett år etter endt introduksjonsprogram, til 7 prosent fem år senere. Bostøtte og kvalifiseringsstønad står for henholdsvis 3 og 2 prosent i 2014, en nedgang på henholdsvis 1 og 4 prosentpoeng.

Familierelaterte stønader innebærer ulike stønader man er berettiget til i forbindelse med at man har barn (barnetrygd, kontantstøtte, engangsstønad ved fødsel og stønader til enslige forsørgere). I 2014 stod familiestønader for 6 prosent av samlet inntekt for dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2009. Også andel familiestønader har gått noe ned etter endt introduksjonsprogram (2 prosentpoeng). Studiestipend utgjorde en mindre andel av samlet inntekt i 2014 enn året etter endt introduksjonsprogram, en nedgang fra 4 til 2 prosent.

Type overføringer har, som vi har sett, endret seg noe. Både familie- og sosiale stønader, samt utdanningsstipend utgjorde i 2014 en mindre andel fem år etter endt program sammenlignet med ett år etter avsluttet program. Andelen *andre overføringer* som innebærer blant annet dagpenger, uførepensjon, grunn og hjelpestønad, har derimot gått noe opp over tid. Flere av disse overføringene er noe man opparbeider seg rettigheter til ved lønnet arbeid eller ved medlemskap i folketrygden. Det er derfor ikke overraskende at andre typer overføringer øker etter hvert som innvandrerne har bodd lenger i Norge.

Figur 5.2 Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Gjennomsnitt og prosent. Bosatte

*Alder i 2010.

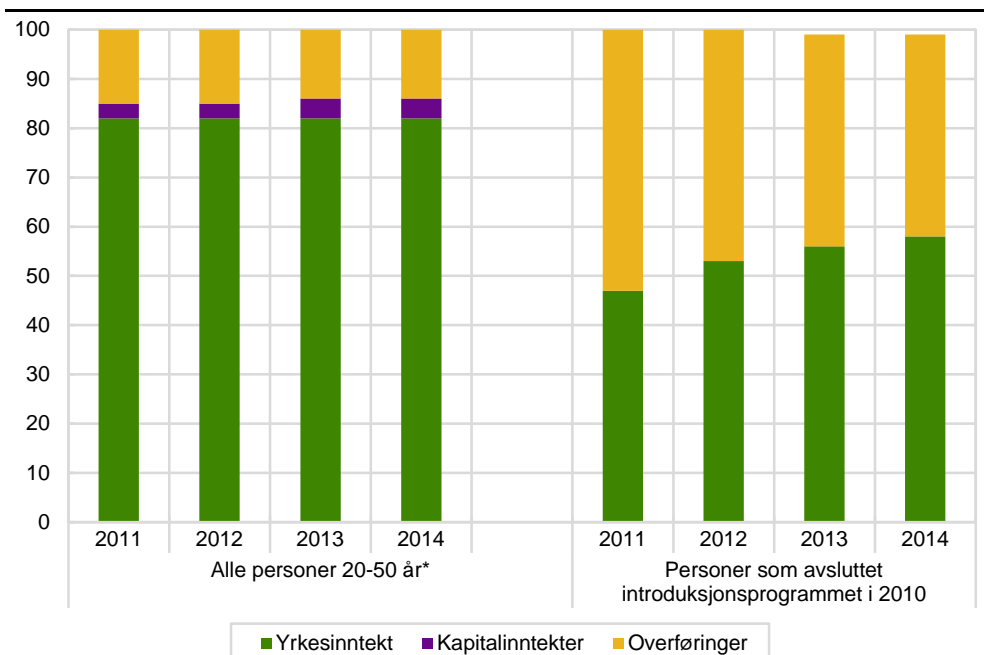
** Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslige forsørgere som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

5.2. Inntekter for dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2010

For dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2010 er 58 prosent av samlet inntekt yrkesinntekt i 2014. Til sammenligning henter alle i Norge i tilsvarende alder 82 prosent fra yrkesinntekter, se figur 5.3).

Figur 5.3 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

*Alder i 2011.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Overføringer

I samlebetegnelsen **overføringer** inngår skattefrie og skattepliktige kontante overføringer til husholdningene. Figurer og tabeller i denne publikasjonen viser til de overføringene som har særlig relevans for nyankomne flyktninger.

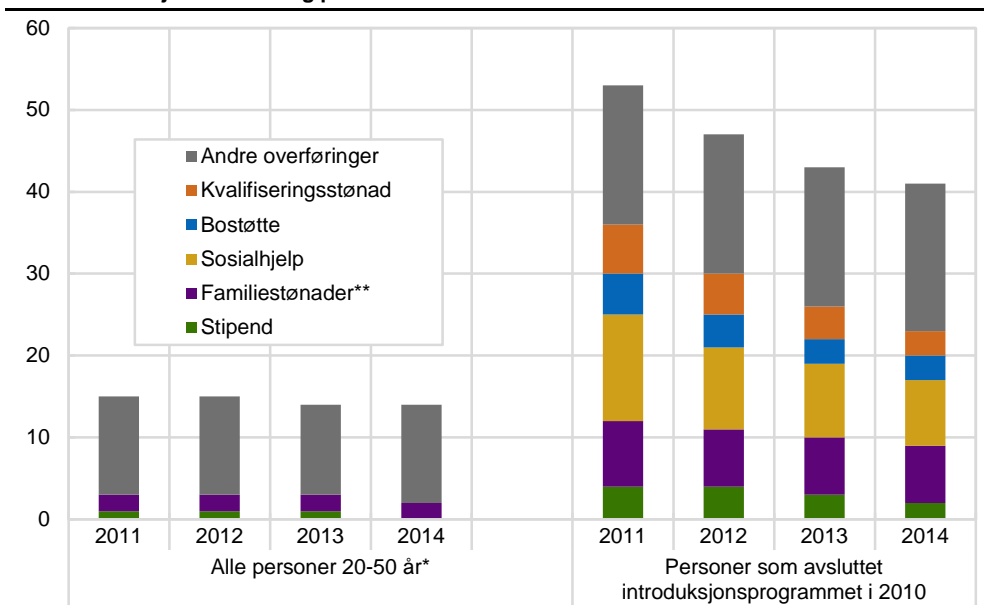
Økonomisk sosialhjelp skal sikre at alle har nok midler til livsopphold og er ment å være en midlertidig stønad. *Sosialhjelp* utbetales av kommunen og administreres gjennom NAV. *Bostøtte* er en statlig støtteordning som utbetales av Husbanken til dem som har lav inntekt og høye boutgifter. *Kvalifiseringsstønad* utbetales til deltakere i kvalifiseringsprogrammet. Programmet er et NAV-tilbud til dem som står i fare for å bli langtidsmottakere av sosialhjelp. Gjennom forpliktende bistand og oppfølging skal programmet bidra til at flest mulig av deltakerne kommer i arbeid. Målgruppen omfatter personer i yrkesaktiv alder med vesentlig nedsatt arbeidsevne og ingen eller få ytelser i folketrygden. Sosialhjelp, bostøtte og kvalifiseringsstønad omtaler vi her under samlebetegnelsen sosiale stønader. I betegnelsen *familiestønader* inngår her barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslige forsørgere som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Restkategorien *andre overføringer* inkluderer blant annet utbetalinger fra folketrygden (alderspensjon, uføreytelser, sykepenger, rehabiliterings- og attføringspenger), foreldrepenger, dagpenger ved arbeidsløshet og supplerende stønad til eldre uten oppsparte pensjonsrettigheter.

For dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2010 utgjorde overføringer mer enn halvparten av samlet inntekt ett år etter at de gikk ut av programmet. Fire år etter endt introduksjonsprogram kom vel 40 prosent av husholdningens samlede inntekter fra ulike overføringer (se figur 5.4 og vedleggstabell D2). Dette er en nedgang på 12 prosentpoeng. Av overføringene utgjorde sosialhjelp 8 prosent, mens henholdsvis bostøtte og kvalifiseringsstønad stod for 3 prosent hver. Familiestønader som barnetrygd, kontantstøtte, engangsstønad ved fødsel og stønader til enslige forsørgere stod for 7 prosent av samlet inntekt, men studiestipend stod for 2 prosent.

Til sammenligning får alle i sammenliknbar alder i Norge 14 prosent av inntektene sine fra overføringer.

Figur 5.4 Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Gjennomsnitt og prosent. Bosatte

*Alder i 2011.

** Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslige forsørgere som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

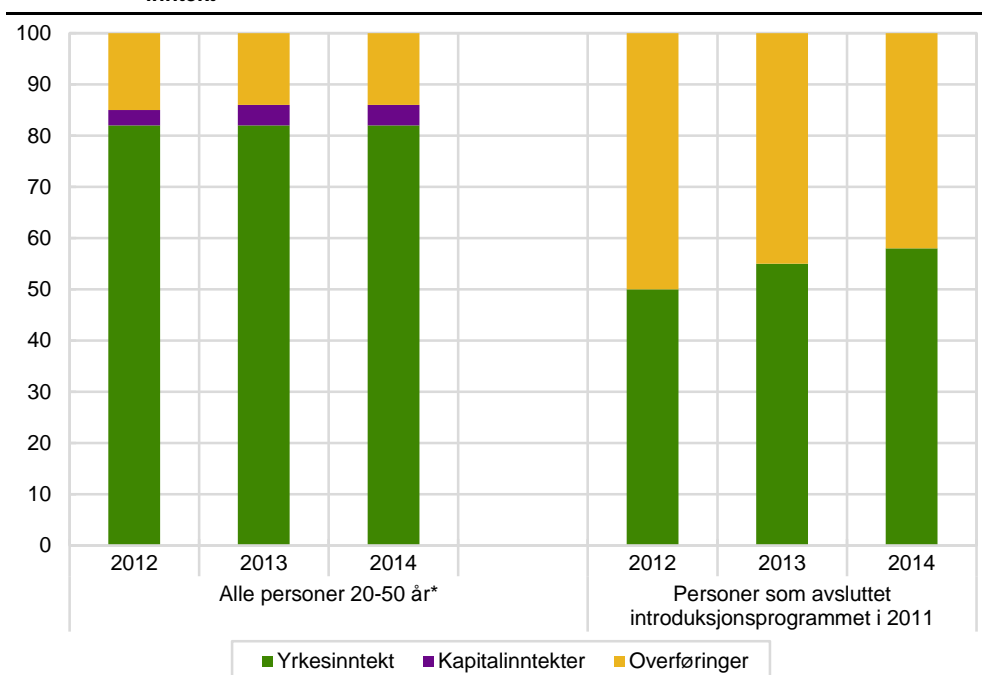
Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

I løpet av de fire årene etter endt introduksjonsprogram ser vi at andelen av samlet inntekt har endret seg noe. Yrkesinntekt utgjør i 2014 11 prosentpoeng mer enn i 2011, mens sosiale stønader utgjør en langt mindre andel (en nedgang på 10 prosentpoeng). Andelen familiestønader og studiestipend har gått noe ned fra 2011 til 2014 med henholdsvis 1 og 2 prosentpoeng. Samlekategorien *andre overføringer*, som innebærer blant annet dagpenger, sykepenger, uførepensjon og grunn og hjelpestønad, står for 17 prosent av samlet inntekt i 2014. Dette er nesten tilsvarende andel av inntekten ett år etter endt program (18 prosent).

5.3. Inntekter for dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2011

Sammensetningen av inntektene til dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2011 er vist i figur 5.5 og vi ser at 58 prosent av inntektene kommer fra yrkesinntekt i 2014, det vil si tre år etter endt program (se også vedleggstabell D3). Dette er en økning på 8 prosentpoeng fra 2012 (ett år etter endt program), noe som indikerer en sterkere yrkestilknytning ettersom tiden går. Til sammenligning, kommer 82 prosent av inntektene til hele befolkningen i sammenlignbar alder (20 til 50 år i 2012) fra yrkesinntekt.

Figur 5.5 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

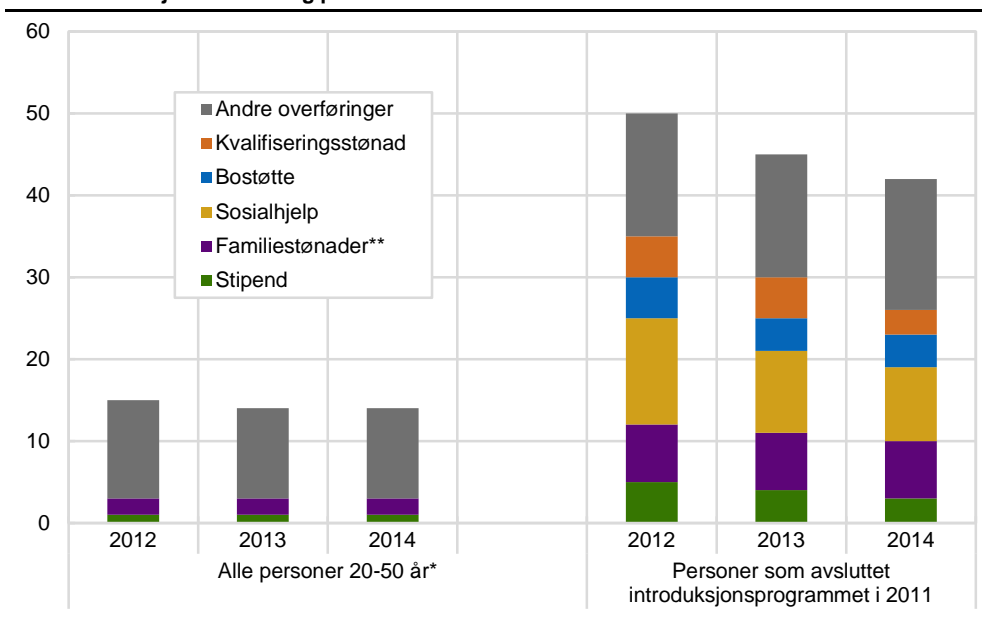

*Alder i 2012.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Siden yrkesinntekten har gått opp fra 2012 til 2014, er det også en tilsvarende nedgang i andel overføringer for husholdningene til de tidligere programdeltakerne (se figur 5.6). Fire av ti kroner kom i 2014 fra overføringer, mot fem av ti i 2012. I 2014 utgjorde sosiale stønader som sosialhjelp, bostøtte og kvalifiseringsstønad, 16 prosent av samlet inntekt. Dette er klart mindre enn to år tidligere (nedgang på 7 prosentpoeng). Familiestønader stod for 7 prosent og studiestipend 3 prosent i 2014. Andelen studiestipend har gått noe ned siden 2012.

Figur 5.6 Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Gjennomsnitt og prosent. Bosatte

*Alder i 2012.

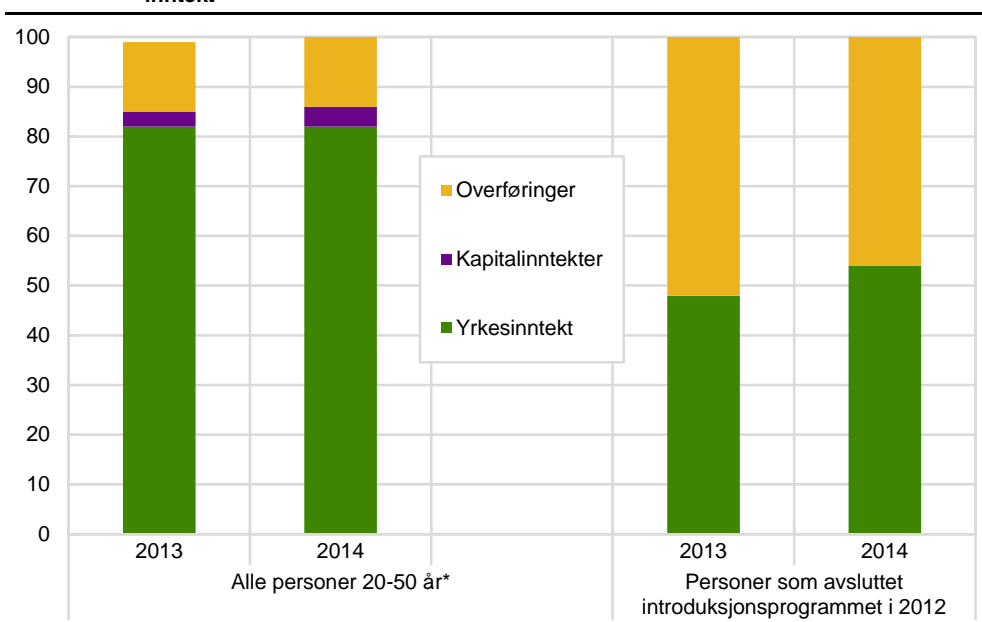
** Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslige forsørgere som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

5.4. Inntekter for dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012

I figur 5.7 ser vi de tre hovedkategorier av inntektsposter: yrkesinntekt, kapitalinntekt og overføringer. Vi ser at for hele befolkningen i sammenlignbar alder utgjør yrkesinntekt 82 prosent av husholdningens samlede inntekter i 2014. For dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 står yrkesinntekt for 54 prosent av inntektene to år etter endt program (se også vedleggstabell D4).

Figur 5.7 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

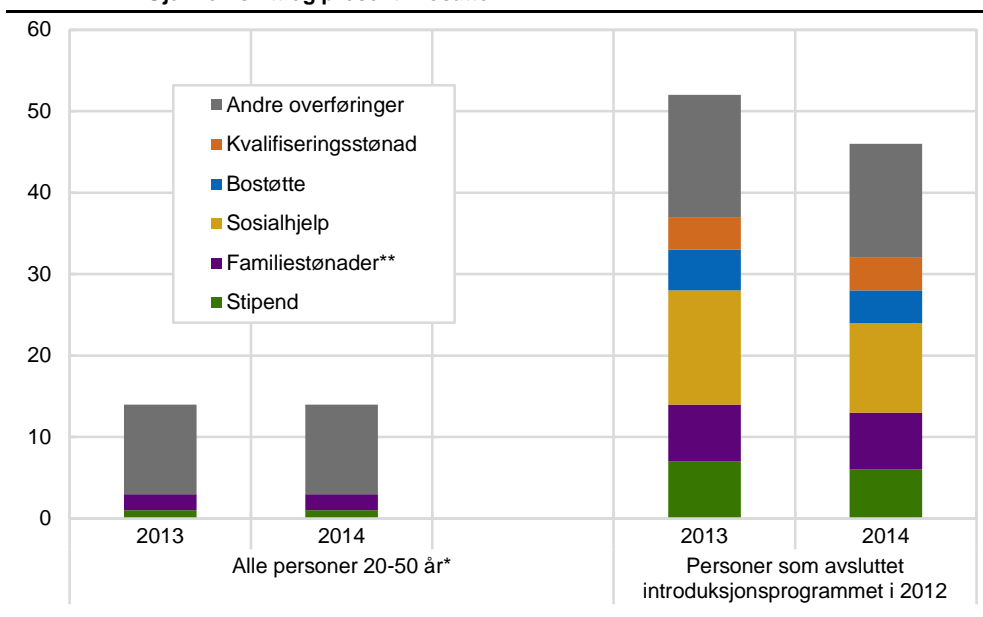
*Alder i 2013.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

To år etter endt introduksjonsprogram ser vi altså at yrkesinntektene er høyere enn overføringene (54 og 46 prosent). Året før, ett år etter endt program, var derimot forholdet omvendt, da stod overføringer for større andel av samlet inntekt enn yrkesinntekter (52 og 48 prosent). Til sammenlikning står overføringer for 14 prosent av inntektene til hele befolkningen i samme alder.

Av overføringene ser vi at sosialhjelp utgjør 11 prosent i 2014, mens bostøtte og kvalifiseringsstønad står for 4 prosent hver. Til sammen står disse sosiale stønadene for én av fem inntektskroner, en liten nedgang siden året før. Familierelaterte stønader som barnetrygd, kontantstøtte, engangsstønad ved fødsel og stønader til enslige forsørgere står for 7 prosent, mens utdanningsstipend representerer 6 prosent av samlet husholdningsinntekt i 2014.

Figur 5.8 Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Gjennomsnitt og prosent. Bosatte

*Alder i 2013.

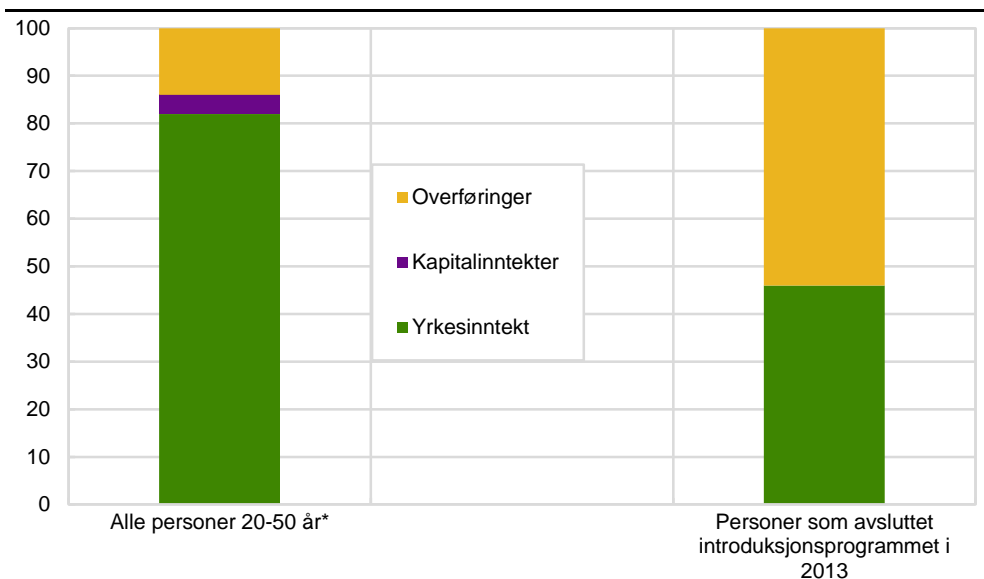
** Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslige forsørgere som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

5.5. Inntekter for dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013

Litt under halvparten av inntektene til dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013 besto av yrkesinntekt ett år etter endt program (se figur 5.9). Den relativt lave andelen av yrkesinntekt det første året etter endt introduksjonsprogram er ikke ulikt situasjonen til de tidligere avgangskullene. Vi har sett at andel yrkesinntekt av samlet inntekt øker de første årene etter endt program. For alle kullene av tidligere deltakere vi har sett på her, utgjør yrkesinntekt mer enn halvparten av husholdningens samlede inntekt to år etter endt program. Vi ser dermed at graden av selvforsørgelse øker.

Figur 5.9 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

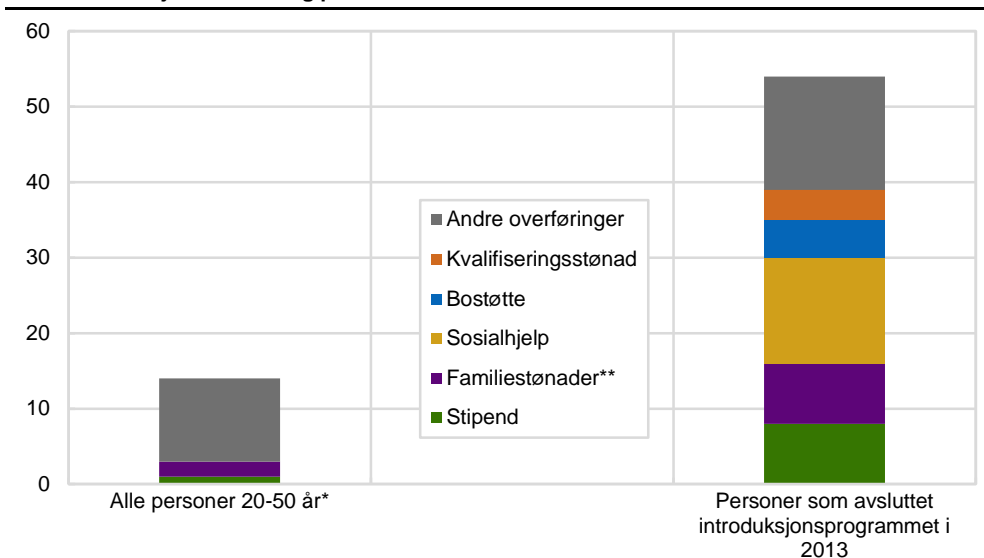

*Alder i 2014.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Litt over halvparten (54 prosent) av inntektene til dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013 kommer fra ulike overføringer ett år etter endt program (se figur 5.10 og vedleggstabell D5). Hver femte inntektskrone (23 prosent) kommer fra sosiale stønader som sosialhjelp, bostøtte og kvalifiseringsstønad, der sosialhjelp står for 14 prosent. Mange tidligere deltakere har barn og følgelig mottar de en del familierelaterte stønader som barnetrygd, kontantstøtte og ulike stønader til enslige forsørgere: 8 prosent i 2014 blant dem som avsluttet programmet i 2013. Vi har sett i kapittel 4 at hver fjerde person som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013 gikk over i utdanning og at nesten halvparten jobber ved siden av studiene. I figur 5.10 ser vi at studiestipend utgjorde 8 prosent av samlet inntekt i 2014.

Figur 5.10 Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Gjennomsnitt og prosent i 2014. Bosatte

*Alder i 2014.

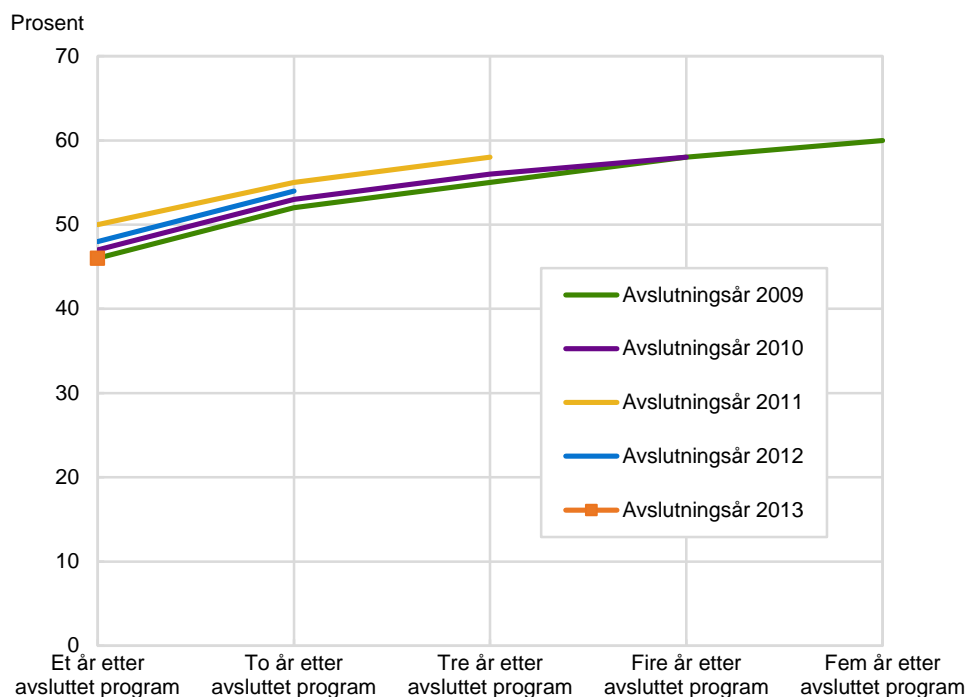
** Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslige forsørgere som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

5.6. Oppsummering

Vi har her sett på husholdningsinntektene i årene 2010-2014 til deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009-2013. Inntektssituasjonen for de ulike årskullene av tidligere deltakere er relativt lik. For å se på hvordan husholdningsinntektene er satt sammen fra ulike inntektskilder, deler vi inntektene i tre hovedkategorier: yrkesinntekt, kapitalinntekt og overføringer. Andelen yrkesinntekt av samlet inntekt gir en indikasjon på grad av tilhørighet til arbeidslivet og sier noe om hvorvidt husholdningene klarer å underholde seg selv. Andel yrkesinntekt av samlet inntekt øker for alle avgangskullene i årene etter avsluttet program.

Figur 5.11 Andel yrkesinntekt av samlet husholdningsinntekt for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009-2013, ett til fem år etter avsluttet introduksjonsprogram. Gjennomsnitt. Bosatte

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

For dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2011 utgjorde yrkesinntekt like mye som overføringer ett år etter endt program. For de andre avgangskullene vi har sett på her, har andel overføringer vært større enn yrkesinntekt det første året, mens inntekt fra lønnet arbeid har overtatt som største inntektskilde for husholdningene to år etter.

Blant dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2009 utgjorde yrkesinntekt 60 prosent av samlet husholdningsinntekt fem år etter. For de to neste årskullene besto yrkesinntekt av 58 prosent i henholdsvis fire og tre år etter. Kapitalinntektene er forsvinnende små for tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet. Overføringer derimot, utgjør en betydelig inntektskilde.

Mottak av *sosiale stønader* som sosialhjelp, bostøtte og kvalifiseringsstønad, går noe ned i årene etter endt introduksjonsprogram. For de siste avgangskullene har andelen sosialhjelp av samlet husholdningsinntekt ligget på rundt 13-14 prosent det første året, men vi ser at andelen går noe ned de neste årene. Tendensen samsvarer med flere tidligere studier, som viser at sosialhjelp blir redusert i takt med økt botid i Norge (Dahl og Lien 2006; Enes og Kalcic 2010; Hirsch 2010; Enes 2013). Bostøtte derimot, utgjør en relativt stabil andel av samlet inntekt i årene etter endt program, men vi ser en liten nedgang i andel denne stønaden utgjør av samlet

inntekt. Andel kvalifiseringsstønad utgjør av samlet inntekt har gått betydelig ned fra det første året etter endt program, til det fjerde og femte året, for de vi kan følge over så lang tid. For dem som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012, derimot, har andelen ligget på 4 prosent begge år etter endt program.

Familierelaterte stønader utgjør en relativt stabil andel av samlet inntekt i årene etter endt introduksjonsprogram. De vil naturlig nok være en del av inntektsgrunnlaget for familier med barn i mange år framover, i og med at barnetrygd inngår her. Kontantstøtte og overgangsstønad til enslige forsørgere er derimot stønader man mister retten til etterhvert som barna blir eldre.

Studiestipend utgjør mer av samlet husholdningsinntekt for de to siste årgangene vi har sett på, enn for tidligere årganger. Generelt utgjør stipend relativt mye av samlet inntekt de først par årene etter avsluttet program, deretter går stipendandelen noe ned. Nedgangen i andel studiestipend kan tyde på at tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet tar korte utdanningsløp eller ikke fullfører utdanningen de har startet på. Type og varighet av utdanning har vi ikke gått inn på her, men er noe det vil være interessant å belyse ved en senere studie.

Referanser

- Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet (BLD), 2015: Rundskriv Q20/2015. Rundskriv til introduksjonsloven.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/lov-om-introduksjonsordning-og-norskopplaring-for-nyankomne-innvandrere-introduksjonsloven/id2426307/>
- Blom, Svein og Anette Walstad Enes (2015): Introduksjonsordningen – en resultatstudie. Rapporter 2015/36. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/introduksjonsordningen-en-resultatstudie>
- Dahl, G. og Lien, S (2006): Uførepensjon og sosialhjelp/introduksjonsstønning blant innvandrere. Rapporter 2006/24, Statistisk sentralbyrå
http://www.ssb.no/emner/03/04/rapp_200624/
- Dalgard, Anne Berit. (2015): Sambruk i kommunale og statlige ytelser. En analyse av samtidig bruk av ulike velferdsytelser. Rapporter 2015/55. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/sosiale-forhold-og-kriminalitet/artikler-og-publikasjoner/sambruk-i-kommunale-og-statlige-ytelser>
- Djuve, Anne Britt, Hedda Haakestad og Erika Braanen Sterri (2014): Rett til utdanning? Grunnskoleopplæring og videregående opplæring som tiltak i introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. Fafo-rapport 2014:34.
http://www.fafo.no/index.php/nb/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/rett-til-utdanning?category_id=24
- Djuve, Anne Britt, Hanne C. Kavli og Anniken Hagelund (2011): Kvinner i kvalifisering. Introduksjonsprogram for nyankomne flyktninger med liten utdanning og store omsorgsoppgaver. Fafo-rapport 2011:02
<http://www.fafo.no/pub/rapp/20193/index.html>
- Djuve, Anne Britt (2011): Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. Et integreringspolitisk paradigmeskifte? Doktoravhandling. Fafo-rapport 2011:19
<http://www.fafo.no/pub/rapp/20210/index.html>
- Enes Anette Walstad og Kari Kraakenes (2011): Monitor for introduksjonsordningen 2010. Rapporter 2011/10. Statistisk sentralbyrå
http://www.ssb.no/emner/04/02/50/rapp_monitor_introduksjon/rapp_201110/
- Enes, Anette Walstad og Kristin Henriksen (2012): Monitor for introduksjonsordningen 2011. Rapporter 2012/01. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/monitor-for-introduksjonsordningen-2011>
- Enes, A.W. og Kalcic, M.: ”Inntekt” i Henriksen, K, L. Østby og D. Ellingsen (red) (2010): *Innvandring og innvandrere 2010*. Statistiske analyser 119. Statistisk sentralbyrå
http://www.ssb.no/vis/emner/02/sa_innvand/sa119/main.html
- Enes, Anette Walstad (2014): Tidligere deltakere i introduksjonsprogrammet 2007-2011. Arbeid, utdanning og inntekt. Rapporter 2014/15. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/tidligere-deltakere-i-introduksjonsprogrammet-2007-2011>
- Henriksen, Kristin og Kari Kraakenes (2010): Monitor for introduksjonsordningen 2009. Rapporter 7/2010. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/04/02/50/rapp_monitor_introduksjon/rapp_201007/

- Henriksen, Kristin, Lars Østby og Dag Ellingsen (red) (2010): Innvandring og innvandrere 2010. Statistiske analyser 119. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/vis/emner/02/sa_innvand/sa119/main.html
- Hirsch, A.A. (2010): Sosialhjelpsmottakere blant innvandrere 1999-2002, og 2005-2008. Rapporter 35/2010. Statistisk sentralbyrå
http://www.ssb.no/03/04/rapp_201035/rapp_201035.pdf
- Inntroduksjonsloven. Lov 4. juli 2003 nr. 80.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2003-07-04-80>
- Kavli, Hanne, Anniken Hagelund og Magne Bråthen (2007): Med rett til å lære og plikt til å delta. En evaluering av introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger og innvandrere. Fafo-rapport 2007:34.
<http://www.faf.no/index.php/nb/zoo-publikasjoner/fafo-rapporter/item/med-rett-til-a-laere-og-plikt-til-a-delta>
- Lillegård, Magnar og Ane Seierstad (2013): Introduksjonsordningen i kommunene. En sammenligning av kommunenes resultater. Rapporter 2013/55. Statistisk sentralbyrå.
- Mathisen, B. (2007): Monitor for introduksjonsordningen 2007. Rapporter 2007/43. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/04/02/50/rapp_monitor_introduksjon/rapp_200743/
- Mathisen, B. (2008): Monitor for introduksjonsordningen 2008. Rapporter 2008/52. Statistisk sentralbyrå.
http://www.ssb.no/emner/04/02/50/rapp_monitor_introduksjon/rapp_200852/
- Nerland, Sølve Mikal, Per Svein Aurdal og Erik Herstad Horgen (2011): System for persondata - versjon 9. Dokumentasjon av årgangene 2008-2009. Notater 2001/47. Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/system-for-persondata-versjon-9>
- NOU 2010/07 Mangfold og mestring. Flerspråklige barn, unge og voksne i opplæringssystemet.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/NOU-2010-7/id606151/>
- Olsen, Bjørn (2014): Flyktninger og arbeidsmarkedet 4. kvartal 2012, Rapporter 2014/06, Statistisk sentralbyrå. <http://www.ssb.no/arbeid-og-lonn/artikler-og-publikasjoner/flyktninger-og-arbeidsmarkedet-4.kvartal-2012>
- Rambøll (2011): Analyse av resultatoppnåelse i introduksjonsordningen.
<http://www.imdi.no/Documents/Rapporter/Ramb%20c3%b8ll%20FoU%20intro.pdf>
- Skutlaberg, Linn Synnøve, Kari Anne K. Drangslund og Asle Høgestøl (2014): Evaluering av introduksjonsprogrammene i storbyene. Ideas2evidence-rapport 09:2014, Bergen 2014.
- Statistisk Sentralbyrå 2013. Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. Årlig, deltakere. <http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/introinnv/>
- Statistisk Sentralbyrå 2014 Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. Årlig, deltakere. <http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/introinnv/>
- Statistisk Sentralbyrå 2015a. Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. Årlig, tidligere deltakere.
<http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/introinnv/aar-tidligere-deltakere>
- Statistisk Sentralbyrå 2015b. Introduksjonsordningen for nyankomne innvandrere. Årlig, deltakere. <http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/introinnv/aar-deltakere>

- Statistisk sentralbyrå 2015c. Inntekts- og formuesstatistikk for husholdninger.
<http://www.ssb.no/ifhus>
- Statistisk sentralbyrå 2016a. Norskopplæring for voksne innvandrere.
<http://www.ssb.no/utdanning/statistikker/nopplinnv>
- Statistisk sentralbyrå 2016b. KOSTRA – KOrmmune-STat-RApportering.
<http://www.ssb.no/offentlig-sektor/statistikker/kostrahoved>
- Statistisk sentralbyrå 2016c. Sysselsetting, registerbasert. <http://www.ssb.no/regsyst>
- Statistisk sentralbyrå 2016d. Befolkningens utdanningsnivå.
<http://www.ssb.no/utniv>
- Statistisk sentralbyrå 2016e. Innvandrere etter innvandringsgrunn.
<http://www.ssb.no/befolkning/statistikker/innvgrunn>
- Stortingsmelding nr. 16 (2015–2016) «Fra utenforskap til ny sjanse — Samordnet innsats for voksnes læring». Kunnskapsdepartementet, 2016.
<https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/meld.-st.-16-20152016/id2476199/>
- Østby, Lars (2015): Flyktninger i Norge. Artikkel, Statistisk sentralbyrå.
<http://www.ssb.no/befolkning/artikler-og-publikasjoner/flyktninger-i-norge>

Vedlegg A: Forskjell mellom tall i KOSTRA og NIR

Kommunene registrer inn deltakelse i introduksjonsordningen gjennom to ulike kanaler: gjennom Kommune-stat-rapportering (KOSTRA) og gjennom Nasjonalt introduksjonsregister (NIR). SSB drifter og eier KOSTRA, mens Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) er tilsvarende ansvarlig for NIR. NIR er et personregister for introduksjonsordningen og opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere. Adgangen til å opprette et nasjonalt personregister og behandle personopplysninger for introduksjonsprogram, opplæring i norsk og samfunnskunnskap, norskopplæring for asylsøkere, bosetting av innvandrere og tilhørende tilskudd er nedfelt i introduksjonsloven.

Per i dag publiserer både SSB og IMDi tall fra sine respektive registre. KOSTRA-tallene blir publisert i statistikkene «Introduksjonsordningen deltakere» og «Introduksjonsordningen – tidligere deltakere» (<http://www.ssb.no/introinnv>). Tall fra NIR blir publisert på IMDi.no under «Tall og statistikk» og i IMDi sin årsrapport hvert år.

Som i alle registre, er det det også her noen forskjeller i tallene. SSB publiserer tall om alle deltakere i introduksjonsprogrammet *i løpet av et kalenderår*, mens IMDi bruker tall *per mars* i sin statistikk. Dette gir et noe høyere antall for deltakere i introduksjonsprogrammet i SSB sin statistikk enn i IMDi sin statistikk. For eksempel i 2014 oppga SSB at det var nær 14 700 personer som deltok i introduksjonsordningen i løpet av året, mens det ifølge IMDi var nesten 11 000 personer som deltok i introduksjonsprogrammet i mars.

IMDi har frem til og med 2014 publisert resultater kun for deltakere med rett og plikt til introduksjonsprogram. NIR inneholder også data om personer som *kan* tilbys program, den såkalte «kan-gruppen». I KOSTRA-tallene er disse personene inkludert i populasjonen.

På sikt vil KOSTRA-rapporteringen over deltakere i introduksjonsordningen fases ut, og SSB vil da benytte data fra NIR til sine statistikker og analyser om introduksjonsordningen.

Vedlegg B: Vedleggstabeller kapittel 2

Tabell B 1 Registrerte husholdningsinntekter for befolkningen der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Etter husholdningstype. 2012. Gjennomsnitt og prosent

	Alle hus- holdningstyper	Alene- boende	Par uten barn	Par med barn 0-17 år	Enslig forsørger	Andre hus- holdningstyper
Befolkningen 20-50 år¹						
Yrkesinntekt ekskl. fødsels- og sykepenger	82	82	89	83	67	76
Kapitalinntekter i alt	3	3	3	4	2	3
Overføringer inkl. fødsels- og sykepenger	15	15	9	13	30	21
Introduksjonsstønad	0	0	0	0	0	0
Familiestønader ²	2	0	0	2	10	1
Sosialhjelp	0	1	0	0	1	0
Bostøtte	0	1	0	0	1	0
Kvalifiseringsstønad	0	0	0	0	0	0
Studiestipend fra Lånekassen	1	2	1	0	1	1
Samlet inntekt, prosent	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	662 400	319 100	796 800	1 048 300	477 600	854 400
Inntekt etter skatt	491 900	241 200	586 400	763 200	385 300	648 800
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	302 700	241 200	390 900	357 900	258 700	326 900
Antall personer i husholdningen	2,4	1,0	2,0	4,0	2,6	2,9
Antall observasjoner	1 337 555	546 059	131 688	432 957	108 561	118 290
Husholdninger med minst én deltaker i introduksjonsprogrammet i 2012³						
Yrkesinntekt ekskl. fødsels- og sykepenger	27	23	45	31	7	27
Kapitalinntekter i alt	0	0	0	0	0	0
Overføringer inkl. fødsels- og sykepenger	73	77	55	69	93	73
Introduksjonsstønad	39	52	34	32	34	43
Familiestønader	7	0	0	9	21	3
Sosialhjelp	11	10	5	12	18	10
Bostøtte	6	9	4	5	9	5
Kvalifiseringsstønad	1	1	1	2	1	1
Studiestipend fra Lånekassen	2	2	1	2	2	3
Samlet inntekt, prosent	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	316 700	192 000	416 200	458 700	302 700	416 300
Inntekt etter skatt	277 300	165 900	342 700	401 200	286 300	361 200
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	176 500	165 900	228 400	177 500	174 100	192 200
Antall personer i husholdningen	2,5	1,0	2,0	4,5	3,0	2,9
Antall observasjoner	11 003	4 759	716	3 198	1 446	884

1 Husholdninger der hovedinntektstaker er 20-50 år.

2 Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslig forsørger, som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

3 Husholdninger som har en eller flere deltakere i introduksjonsprogrammet, uavhengig av hovedinntektstakers alder.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell B 2 Registrerte husholdningsinntekter for befolkningen der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Etter husholdningstype. 2013. Gjennomsnitt og prosent

	Alle hus- holdningstyper	Alene- boende	Par uten barn	Par med barn 0-17 år	Enslig forsørger	Andre hus- holdningstyper
Befolkningen 20-50 år¹						
Yrkesinntekt ekskl. fødsels- og sykepenger	82	83	88	83	67	76
Kapitalinntekter i alt	4	3	3	4	3	3
Overføringer inkl. fødsels- og sykepenger	15	15	9	13	30	21
Inntekt etter skatt	520 600	262 700	584 200	789 900	396 900	638 600
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	318 000	262 700	389 500	370 100	265 800	323 900
Introduksjonsstønad	0	0	0	0	0	0
Familiestønader ²	2	0	0	2	9	1
Sosialhjelp	0	1	0	0	1	0
Bostøtte	0	0	0	0	1	0
Kvalifiseringsstønad	0	0	0	0	0	0
Studiestipend fra Lånekassen	1	1	1	0	1	1
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	700 800	349 400	790 000	1 084 000	493 500	839 100
Antall personer i husholdningen	2,4	1,0	2,0	4,0	2,6	2,8
Antall observasjoner	1 315 138	497 113	136 924	430 282	107 208	143 611
Husholdninger med minst én deltaker i introduksjonsprogrammet i 2013³						
Yrkesinntekt ekskl. fødsels- og sykepenger	24	20	46	27	7	24
Kapitalinntekter i alt	0	0	1	0	0	0
Overføringer inkl. fødsels- og sykepenger	76	80	53	72	93	76
Inntekt etter skatt	281 800	163 400	341 600	412 200	293 400	359 200
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	177 300	163 400	227 800	181 300	178 600	190 500
Introduksjonsstønad	40	55	32	34	34	42
Familiestønader	7	0	0	9	22	3
Sosialhjelp	12	11	6	13	18	12
Bostøtte	7	9	4	5	9	5
Kvalifiseringsstønad	1	1	1	1	1	2
Studiestipend fra Lånekassen	2	2	3	2	2	4
Samlet inntekt	100	100	100	100	100	100
Samlet inntekt	319 600	187 500	412 600	467 400	311 900	409 300
Antall personer i husholdningen	2,5	1,0	2,0	4,6	3,1	2,9
Antall observasjoner	11 242	4 739	768	3 234	1 520	981

¹ Husholdninger der hovedinntektstaker er 20-50 år.

² Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslig forsørger, som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

³ Husholdninger som har en eller flere deltakere i introduksjonsprogrammet, uavhengig av hovedinntektstakers alder.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell B 3 Andel personer som mottar ulike typer husholdningsinntekter. Husholdninger der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Etter husholdningstype. 2012

	Sosialhjelp	Bostøtte	Antall personer
Hele befolkningen 18-50 år¹			
Alle husholdninger	6	6	3 172 672
Aleneboende	7	9	546 059
Par med barn 0-17 år ²	4	3	1 740 446
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	15	22	276 663
Par uten barn ²	4	3	263 376
Andre husholdningstyper	8	6	346 128
Deltakere i introduksjonsprogrammet 2012³			
Alle husholdninger	72	79	27 602
Aleneboende	62	85	4 759
Par med barn 0-17 år ²	74	74	14 498
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	84	94	4 353
Par uten barn ²	55	64	1 432
Andre husholdningstyper	71	74	2 560

1 Husholdninger der hovedinntektstaker er 20-50 år.

2 Ektepar, samboerpar og registrerte partnere.

3 Husholdninger som har en eller flere deltakere i introduksjonsprogrammet, uavhengig av hovedinntektstakers alder.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell B 4 Andel personer som mottar ulike typer husholdningsinntekter. Husholdninger der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Etter husholdningstype. 2013

	Sosialhjelp	Bostøtte	Antall personer
Hele befolkningen 18-50 år¹			
Alle husholdninger	6	6	3 181 245
Aleneboende	8	9	497 113
Par med barn 0-17 år ²	4	3	1 729 774
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	15	21	274 137
Par uten barn ²	5	4	273 848
Andre husholdningstyper	8	6	406 373
Deltakere i introduksjonsprogrammet 2013³			
Alle husholdninger	74	81	28 551
Aleneboende	62	84	4 739
Par med barn 0-17 år ²	78	79	14 784
Enslige forsørgere med barn 0-17 år	82	93	4 630
Par uten barn ²	56	67	1 536
Andre husholdningstyper	74	75	2 862

1 Husholdninger der hovedinntektstaker er 20-50 år.

2 Ektepar, samboerpar og registrerte partnere.

3 Husholdninger som har en eller flere deltakere i introduksjonsprogrammet, uavhengig av hovedinntektstakers alder.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg C: Vedleggstabeller kapittel 3

Tabell C 1 Status på arbeidsmarkedet november 2013 for befolkningen i alderen 20-50 år

	Antall			Andel		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	2 179 768	1 119 996	1 059 772	100	100	100
Sysselsatt / under utdanning, i alt	1 850 688	968 252	882 436	85	86	83
Sysselsatt	1 543 802	832 814	710 988	71	74	67
Sysselsatt og under utdanning	198 995	86 356	112 639	9	8	11
Under utdanning	107 891	49 082	58 809	5	4	6
Registrert ledig / på tiltak, i alt	49 145	26 755	22 390	2	2	2
Registrert helt ledige	40 315	22 486	17 829	2	2	2
Andre arbeidssøkende	8 830	4 269	4 561	0	0	0
Annen eller ukjent status, i alt	279 935	124 989	154 946	13	11	15
Nedsatt arbeidsevne, på tiltak	20 401	9 337	11 064	1	1	1
Arbeidsavklaringspenger	54 611	22 792	31 819	3	2	3
Andre helserelevante ytelser	60 956	28 551	32 405	3	3	3
Kontantstøtte / overgangsstønad	6 693	188	6 505	0	0	1
Sosialhjelp	13 343	7 901	5 442	1	1	1
Andre grupper (inkl. deltakere på intro)	4 334	1 824	2 510	0	0	0
Ukjent status	119 597	54 396	65 201	5	5	6

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell C 2 Status på arbeidsmarkedet november 2013 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012

	Antall			Andel		
	I alt	Menn	Kvinner	I alt	Menn	Kvinner
I alt	3 843	2 104	1 739	100	100	100
Sysselsatt / under utdanning, i alt	2 382	1 483	899	62	70	52
Sysselsatt	1 342	863	479	35	41	28
Sysselsatt og under utdanning	498	347	151	13	16	9
Under utdanning	542	273	269	14	13	15
Registrert ledig / på tiltak, i alt	468	249	219	12	12	13
Registrert helt ledige	319	170	149	8	8	9
Andre arbeidssøkende	149	79	70	4	4	4
Annen eller ukjent status, i alt	993	372	621	26	18	36
Nedsatt arbeidsevne, på tiltak	90	39	51	2	2	3
Arbeidsavklaringspenger	78	36	42	2	2	2
Andre helserelevante ytelser	11	:	5	0	:	0
Kontantstøtte / overgangsstønad	67	:	66	2	:	4
Sosialhjelp	326	154	172	8	7	10
Andre grupper (inkl. deltakere på intro)	100	40	60	3	2	3
Ukjent status	321	96	225	8	5	13

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell C 3 Status på arbeidsmarkedet november 2014 for befolkningen i alderen 20-50 år

	Antall			Andel		
	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner
I alt	2 203 876	1 133 781	1 070 095	100	100	100
Sysselsatt / under utdanning, i alt	1 868 534	978 224	890 310	85	86	83
Sysselsatt	1 555 441	839 687	715 754	71	74	67
Sysselsatt og under utdanning	204 936	88 354	116 582	9	8	11
Under utdanning	108 157	50 183	57 974	5	4	5
Registrert ledig / på tiltak, i alt	51 069	28 040	23 029	2	2	2
Registrert helt ledige	43 100	23 892	19 208	2	2	2
Andre arbeidssøkende	7 969	4 148	3 821	0	0	0
Annen eller ukjent status, i alt	284 273	127 517	156 756	13	11	15
Nedsatt arbeidsevne, på tiltak	21 047	9 651	11 396	1	1	1
Arbeidsavklaringspenger	46 903	19 535	27 368	2	2	3
Andre helse relaterte ytelser	67 751	30 896	36 855	3	3	3
Kontantstøtte / overgangsstønad	6 366	180	6 186	0	0	1
Sosialhjelp	14 583	8 532	6 051	1	1	1
Andre grupper (inkl. deltakere på intro)	4 664	1 956	2 708	0	0	0
Ukjent status	122 959	56 767	66 192	6	5	6

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell C 4 Status på arbeidsmarkedet november 2014 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013

	Antall			Andel		
	Begge kjønn	Menn	Kvinner	Begge kjønn	Menn	Kvinner
I alt	3 842	2 056	1 786	100	100	100
Sysselsatt / under utdanning, i alt	2 388	1 487	901	62	72	50
Sysselsatt	1 384	895	489	36	44	27
Sysselsatt og under utdanning	461	305	156	12	15	9
Under utdanning	543	287	256	14	14	14
Registrert ledig / på tiltak, i alt	421	225	196	11	11	11
Registrert helt ledige	285	158	127	7	8	7
Andre arbeidssøkende	136	67	69	4	3	4
Annen eller ukjent status, i alt	1 033	344	689	27	17	39
Nedsatt arbeidsevne, på tiltak	122	44	78	3	2	4
Arbeidsavklaringspenger	62	30	32	2	1	2
Andre helse relaterte ytelser	11	6	5	0	0	0
Kontantstøtte / overgangsstønad	82	2	80	2	0	4
Sosialhjelp	343	149	194	9	7	11
Andre grupper (inkl. deltakere på intro)	67	25	42	2	1	2
Ukjent status	346	88	258	9	4	14

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell C 5 Status på arbeidsmarkedet november 2013, etter kjønn og landbakgrunn. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent

	I alt	Eritrea	Etiopia	Somalia	Afghanistan	Irak	Iran
I alt							
Sysselsatt / under utdanning	62	71	76	49	71	53	59
Registrert arbeidsledig / på tiltak	11	9	8	16	8	19	16
Annen eller ukjent status	27	20	16	35	20	28	25
Menn							
Sysselsatt / under utdanning	70	77	85	62	83	58	66
Registrert arbeidsledig / på tiltak	12	8	8	14	7	22	19
Annen eller ukjent status	18	15	7	24	10	21	16
Kvinner							
Sysselsatt / under utdanning	52	62	68	33	49	48	51
Registrert arbeidsledig / på tiltak	13	10	9	19	11	17	13
Annen eller ukjent status	36	28	23	49	40	35	36

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell C 6 Status på arbeidsmarkedet november 2014, etter kjønn og landbakgrunn. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent

	I alt	Eritrea	Etiopia	Somalia	Afghanistan	Irak	Iran
I alt							
Sysselsatt / under utdanning	62	70	69	51	70	48	69
Registrert arbeidsledig / på tiltak	11	11	10	13	6	18	6
Annen eller ukjent status	27	19	21	36	23	34	25
Menn							
Sysselsatt / under utdanning	72	76	80	65	86	58	77
Registrert arbeidsledig / på tiltak	11	11	8	14	5	17	8
Annen eller ukjent status	17	13	12	21	8	25	15
Kvinner							
Sysselsatt / under utdanning	50	62	61	33	49	40	58
Registrert arbeidsledig / på tiltak	11	12	11	11	8	18	3
Annen eller ukjent status	39	26	28	56	43	41	39

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell C 7 Status på arbeidsmarkedet november 2013 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, etter kurs/tiltak i programperioden. Prosent

	Antall	Norsk med samf.	Språk-praksis	Godkj. av utd.	Arbeid	Arbeidsp raksis	Yrkes-prøving	Kurs i regi av komm./ stat	Grunn skole	Videre-gående	Annet kurs
Antall	3 708	2 157	209	614	1 062	104	1 399	907	219	1 967	
I alt	3 843	100	100	100	100	100	100	100	100	100	
Sysselsatt / under utdanning	2 382	61	61	72	80	65	56	63	74	88	62
<i>Hvorav:</i>											
Sysselsatt og under utdanning	13 42	35	39	39	55	44	40	36	27	20	34
Under utdanning	498	12	11	20	17	12	9	14	25	38	13
Under utdanning	542	13	11	14	7	9	7	14	22	30	15
Registrert ledig / på tiltak	468	13	13	12	6	13	16	13	7	4	13
Annen eller ukjent status	993	26	25	16	14	22	28	24	18	8	26

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell C 8 Status på arbeidsmarkedet november 2014 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, etter kurs/tiltak i programperioden. Prosent

	Antall	Norsk med samf.	Språk-praksis	Godkj. av utd.	Arbeid	Arbeidsp-raksis	Yrkes-prøving	Kurs i regi av komm./stat	Grunn skole	Videre-gående	Annet kurs
Antall		3 719	2 193	191	607	1 114	126	1 538	1 005	236	2 275
I alt	3 842	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
Sysselsatt / under utdanning	2388	61	63	76	80	66	64	63	75	84	61
<i>Hvorav:</i>											
Sysselsatt	1384	36	41	43	57	47	43	39	28	20	36
Sysselsatt og under utdanning	461	12	11	20	14	10	13	10	22	35	11
Under utdanning	543	14	11	13	10	9	9	14	26	29	14
Registrert ledig / på tiltak	421	11	12	9	8	11	17	12	7	6	11
Annen eller ukjent status	1033	27	26	15	12	23	19	25	18	10	28

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell C 9 Status på arbeidsmarkedet november 2013 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, etter sluttårsak. Prosent

	Avsluttet pga endt program	Avbrutt pga lønnet arbeid	Avbrutt pga overgang til utdanning	Avbrutt pga flytting	Avbrutt pga uteblivelse	Fravær pga permisjon og deretter ikke deltatt i programmet	Fravær pga sykdom og deretter ikke deltatt i programmet	Avbrutt pga andre årsaker
Antall	2 755	299	394	101	66	136	34	58
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100
Sysselsatt / under utdanning	60	80	89	48	36	35	:	40
<i>Hvorav:</i>								
Sysselsatt	37	69	12	34	21	13	:	22
Sysselsatt og under utdanning	11	8	40	-	9	5	:	:
Under utdanning	12	3	38	14	6	18	:	:
Registrert ledig / på tiltak	14	11	3	14	18	10	:	17
Annen eller ukjent status	27	8	8	39	45	55	82	43

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Tabell C 10 Status på arbeidsmarkedet november 2014 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, etter sluttårsak. Prosent

	Avsluttet pga endt program	Avbrutt pga lønnet arbeid	Avbrutt pga overgang til utdanning	Avbrutt pga flytting	Avbrutt pga uteblivelse	Fravær pga permisjon og deretter ikke deltatt i programmet	Fravær pga sykdom og deretter ikke deltatt i programmet	Avbrutt pga andre årsaker
Antall	2 830	276	392	76	45	118	31	74
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100
Sysselsatt / under utdanning	60	86	84	58	38	37	:	38
<i>Hvorav:</i>								
Sysselsatt	37	76	17	33	29	11	:	19
Sysselsatt og under utdanning	11	7	27	14	4	6	:	5
Under utdanning	12	2	40	11	4	20	:	14
Registrert ledig / på tiltak	12	8	4	11	11	8	:	11
Annen eller ukjent status	28	7	13	32	51	55	77	51

Kilde: System for persondata og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå.

Vedlegg D: Vedleggstabeller kapittel 5

Tabell D 1 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

	2010	2011	2012	2013	2014
Befolkningen 20-50 år¹					
Yrkesinntekt	81	82	82	82	82
Kapitalinntekter	3	3	4	4	4
Overføringer	16	15	14	14	14
Stipend	1	1	1	0	0
Familiestønader ³	2	2	2	2	2
Sosialhjelp	0	0	0	0	0
Bostøtte	0	0	0	0	0
Kvalifiseringsstønad	0	0	0	0	0
Samlet inntekt (andel)	100	100	100	100	100
Husholdningens samlede inntekt	641 500	680 300	717 200	766 600	803 600
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	289 700	305 600	322 300	341 000	357 800
Antall personer i husholdningen	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
Antall observasjoner	1 194 888	1 223 719	1 253 724	1 261 095	1 279 543
Husholdninger med minst én deltaker i introduksjonsprogrammet i 2009²					
Yrkesinntekt	46	52	55	58	60
Kapitalinntekter	0	0	0	0	0
Overføringer	54	48	45	41	40
Stipend	4	4	3	2	2
Familiestønader ³	8	8	7	7	6
Sosialhjelp	11	9	8	8	7
Bostøtte	4	4	4	3	3
Kvalifiseringsstønad	6	6	4	3	2
Samlet inntekt (andel)	100	100	100	100	100
Husholdningens samlede inntekt	358 100	384 300	408 600	434 200	451 000
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	190 200	197 400	204 900	212 200	217 400
Antall personer i husholdningen	2,7	2,8	2,9	2,9	3
Antall observasjoner	1 507	1 552	1 576	1 562	1 569

1 Husholdninger der hovedinntektstaker er 20-50 år i 2010.

2 Husholdningen som personer med introduksjonsstønad til enhver tid tilhører

3 Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslig forsørger, som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå

Tabell D 2 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

	2011	2012	2013	2014
Befolkningen 20-50 år¹				
Yrkesinntekt	82	82	82	82
Kapitalinntekter	3	3	4	4
Overføringer	15	15	14	14
Stipend	1	1	1	0
Familiestønader ³	2	2	2	2
Sosialhjelp	0	0	0	0
Bostøtte	0	0	0	0
Kvalifiseringsstønad	0	0	0	0
Samlet inntekt (andel)	100	100	100	100
Husholdningens samlede inntekt	660 400	696 200	747 700	785 800
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	298 800	315 000	334 600	351 800
Antall personer i husholdningen	2,4	2,5	2,5	2,5
Antall observasjoner	1 217 322	1 252 091	1 256 840	1 276 696
Husholdninger med minst én deltaker i introduksjonsprogrammet i 2010²				
Yrkesinntekt	47	53	56	58
Kapitalinntekter	0	0	0	0
Overføringer	53	47	43	41
Stipend	4	4	3	2
Familiestønader ³	8	7	7	7
Sosialhjelp	13	10	9	8
Bostøtte	5	4	3	3
Kvalifiseringsstønad	6	5	4	3
Samlet inntekt (andel)	100	100	100	100
Husholdningens samlede inntekt	341 300	377 000	410 300	430 100
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	187 100	198 600	210 500	216 400
Antall personer i husholdningen	2,6	2,7	2,8	2,8
Antall observasjoner	1 871	1 891	1 899	1 875

1 Husholdninger der hovedinntektstaker er 20-50 år i 2011.

2 Husholdningen som personer med introduksjonsstønad til enhver tid tilhører.

3 Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslig forsørger, som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå

Tabell D 3 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

	2012	2013	2014
Befolkningen 20-50 år¹			
Yrkesinntekt	82	82	82
Kapitalinntekter	3	4	4
Overføringer	15	14	14
Stipend	1	1	1
Familiestønader ³	2	2	2
Sosialhjelp	0	0	0
Bostøtte	0	0	0
Kvalifiseringsstønad	0	0	0
Samlet inntekt (andel)	100	100	100
Husholdningens samlede inntekt	675 300	728 100	766 300
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	307 900	328 000	345 300
Antall personer i husholdningen	2,4	2,5	2,5
Antall observasjoner	1 245 767	1 248 744	1 271 400
Husholdninger med minst én deltaker i introduksjonsprogrammet i 2011²			
Yrkesinntekt	50	55	58
Kapitalinntekter	0	0	0
Overføringer	50	45	42
Stipend	5	4	3
Familiestønader ³	7	7	7
Sosialhjelp	13	10	9
Bostøtte	5	4	4
Kvalifiseringsstønad	5	5	3
Samlet inntekt (andel)	100	100	100
Husholdningens samlede inntekt	324 800	363 600	389 400
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	190 600	203 800	212 300
Antall personer i husholdningen	2,3	2,5	2,5
Antall observasjoner	2 328	2 377	2 410

1 Husholdninger der hovedinntektstaker er 20-50 år i 2012.

2 Husholdningen som personer med introduksjonsstønad til enhver tid tilhører.

3 Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslig forsørger, som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå

Tabell D 4 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

	2013	2014
Befolkningen 20-50 år¹		
Yrkesinntekt	82	82
Kapitalinntekter	3	4
Overføringer	14	14
Stipend	1	1
Familiestønader ³	2	2
Sosialhjelp	0	0
Bostøtte	0	0
Kvalifiseringsstønad	0	0
Samlet inntekt (andel)	100	100
Husholdningens samlede inntekt	708 600	746 200
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	321 400	338 500
Antall personer i husholdningen	2,4	2,5
Antall observasjoner	1 235 909	1 261 995
Husholdninger med minst én deltaker i introduksjonsprogrammet i 2012²		
Yrkesinntekt	48	54
Kapitalinntekter	0	0
Overføringer	52	46
Stipend	7	6
Familiestønader ³	7	7
Sosialhjelp	14	11
Bostøtte	5	4
Kvalifiseringsstønad	4	4
Samlet inntekt (andel)	100	100
Husholdningens samlede inntekt	320 800	355 300
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	192 900	208 400
Antall personer i husholdningen	2,3	2,3
Antall observasjoner	2 669	2 746

1 Husholdninger der hovedinntektstaker er 20-50 år i 2013.

2 Husholdningen som personer med introduksjonsstønad til enhver tid tilhører.

3 Barnetrygd, kontantstøtte og engangstønad ved fødsel, samt stønader til enslig forsørger, som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå

Tabell D 5 Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt

	2014
Befolkningen 20-50 år¹	
Yrkesinntekt	82
Kapitalinntekter	4
Overføringer	14
Stipend	1
Familiestønader ²	2
Sosialhjelp	0
Bostøtte	0
Kvalifiseringsstønad	0
Samlet inntekt (andel)	100
Husholdningens samlede inntekt	725 800
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	331 500
Antall personer i husholdningen	2,4
Antall observasjoner	1 246 716
Husholdninger med minst én deltaker i introduksjonsprogrammet i 2013	
Yrkesinntekt	46
Kapitalinntekter	0
Overføringer	54
Stipend	8
Familiestønader ²	8
Sosialhjelp	14
Bostøtte	5
Kvalifiseringsstønad	4
Samlet inntekt (andel)	100
Husholdningens samlede inntekt	324 600
Inntekt etter skatt per forbruksenhet, EU-skala	197 200
Antall personer i husholdningen	2,3
Antall observasjoner	2 687

1 Husholdninger der hovedinntektstaker er 20-50 år i 2014.

2 Barnetrygd, kontantstøtte og engangsstønad ved fødsel, samt stønader til enslig forsørger, som overgangsstønad, stønad til barnetilsyn og utdanningsstønad.

Kilde: Inntektsstatistikk for husholdninger og KOSTRA, Statistisk sentralbyrå

Figurregister

Figur 1.1	Målgrupper for introduksjonsprogrammet og opplæring i norsk og samfunnskunnskap	9
Figur 2.1	Deltakere i introduksjonsprogrammet fordelt på husholdningstyper. 2012 og 2013. Prosent.....	17
Figur 2.2	Inntektsnivået til alle husholdninger der hovedinntektstakeren er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet.....	18
Figur 2.3	Sammensetning av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for husholdninger der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet i 2012 og 2013. Prosent	19
Figur 2.4	Sammensetning av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet 2012 og 2013. Husholdningstyper. Prosent.....	20
Figur 2.5	Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for hele befolkningen der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. 2012 og 2013. Prosent	21
Figur 2.6	Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Husholdningstyper. 2012. Prosent.....	21
Figur 2.7	Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Gjennomsnitt for husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Husholdningstyper. 2013. Prosent.....	22
Figur 3.1	Landbakgrunn for deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012.	26
Figur 3.2	Landbakgrunn for deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013.	26
Figur 3.3	Antall personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Programkommuner med mer enn 30 deltakere som avsluttet dette året.	27
Figur 3.4	Antall personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Programkommuner med mer enn 30 deltakere som avsluttet dette året.	27
Figur 3.5	Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, etter kjønn, antall måneder med introduksjonsstønad og antall måneder i programmet totalt. Prosent.	29
Figur 3.6	Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, etter kjønn, antall måneder med introduksjonsstønad og antall måneder i programmet totalt. Prosent.	30
Figur 3.7	Status på arbeidsmarkedet november 2013. Hele befolkningen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent.....	31
Figur 3.8	Status på arbeidsmarkedet november 2014. Hele befolkningen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent.....	32
Figur 3.9	Andel sysselsatt / under utdanning november 2013, etter alder. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 og befolkningen 20-50 år. Prosent	34
Figur 3.10	Andel sysselsatt / under utdanning i november 2014, etter alder. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013 og befolkningen 20-50 år. Prosent	34
Figur 3.11	Status på arbeidsmarkedet i november 2013, etter kjønn og alder. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent.....	35
Figur 3.12	Status på arbeidsmarkedet i november 2014, etter kjønn og alder. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent.....	35
Figur 3.13	Andel i arbeid eller under utdanning i november 2013, etter kjønn og landbakgrunn. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent	36
Figur 3.14	Andel i arbeid eller under utdanning i november 2014, etter kjønn og landbakgrunn. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent	36
Figur 3.15	Høyeste utdanningsnivå. Befolkningen i alderen 20-50 år (høyeste utdanningsnivå oktober 2014), personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012 (høyeste utdanningsnivå i oktober 2013) og personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013 (høyeste utdanningsnivå i oktober 2014). Prosent.....	38
Figur 3.16	Andel i arbeid / under utdanning november 2013, etter utdanningsnivå. Befolkningen i alderen 20-50 år og personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent	39
Figur 3.17	Andel i arbeid / under utdanning november 2014, etter utdanningsnivå. Befolkningen i alderen 20-50 år og personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent	39

Figur 3.18	Status på arbeidsmarkedet november 2013, etter kurs/tiltak i programperioden. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent.	40
Figur 3.19	Status på arbeidsmarkedet november 2014, etter kurs/tiltak i programperioden. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent	41
Figur 3.20	Status på arbeidsmarkedet november 2013, etter oppgitt sluttårsak. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent	41
Figur 3.21	Status på arbeidsmarkedet november 2014, etter oppgitt sluttårsak. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent	42
Figur 3.22	Andel sysselsatt / under utdanning i november 2013, etter programfylke. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent	43
Figur 3.23	Andel sysselsatt / under utdanning i november 2014, etter programfylke. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent	44
Figur 3.24	Igangværende utdanning. Befolkningen 20-50 år og tidligere deltakere av introduksjonsprogrammet. Prosent	48
Figur 3.25	Sysselsatte pr november 2013, etter avtalt arbeidstid pr uke og kjønn. Hele befolkningen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent	50
Figur 3.26	Sysselsatte pr november 2014, etter avtalt arbeidstid pr uke og kjønn. Hele befolkningen 20-50 år og deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent	51
Figur 4.1	Status på arbeidsmarkedet, november 2010-2014. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Prosent	53
Figur 4.2	Andel i arbeid eller utdanning, november 2010-2014, etter kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Prosent	53
Figur 4.3	Status på arbeidsmarkedet i november 2014, etter landbakgrunn og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Prosent	54
Figur 4.4	Status på arbeidsmarkedet, november 2011-2014. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Prosent	54
Figur 4.5	Andel i arbeid eller utdanning, november 2011-2014, etter kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Prosent	55
Figur 4.6	Status på arbeidsmarkedet i november 2014, etter landbakgrunn og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Prosent	55
Figur 4.7	Status på arbeidsmarkedet, november 2012-2014. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Prosent	56
Figur 4.8	Andel i arbeid eller utdanning, november 2012-2014, etter kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år* og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Prosent	57
Figur 4.9	Status på arbeidsmarkedet i november 2014, etter landbakgrunn og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Prosent	57
Figur 5.1	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	61
Figur 5.2	Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Gjennomsnitt og prosent. Bosatte	62
Figur 5.3	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	62
Figur 5.4	Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Gjennomsnitt og prosent. Bosatte	63
Figur 5.5	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	64
Figur 5.6	Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Gjennomsnitt og prosent. Bosatte	65
Figur 5.7	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	65
Figur 5.8	Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Gjennomsnitt og prosent. Bosatte	66

Figur 5.9	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	67
Figur 5.10	Ulike overføringer som andel av husholdningens samlede inntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Gjennomsnitt og prosent i 2014. Bosatte	67
Figur 5.11	Andel yrkesinntekt av samlet husholdningsinntekt for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009-2013. Gjennomsnitt. Bosatte	68

Tabellregister

Tabell 3.1	Aldersfordeling for deltakere som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012 og i 2013. Prosent.....	25
Tabell 3.2	Antall måneder med introduksjonsstønad og antall måneder i programmet totalt. Gjennomsnitt og median, etter kjønn.	28
Tabell 3.3	Andel sysselsatt / under utdanning i november 2013, etter programkommune og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012.	45
Tabell 3.4	Andel sysselsatt / under utdanning i november 2014, etter programkommune og kjønn. Personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013.....	46
Tabell 3.5	Sysselsatte november 2013, etter næring og kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent	49
Tabell 3.6	Sysselsatte november 2014, etter næring og kjønn. Befolkningen i alderen 20-50 år og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent	49
Tabell 4.1	Andel i arbeid eller utdanning, etter kjønn og år avsluttet introduksjonsprogrammet. Status pr november 2010-2014	58
Tabell B 1	Registrerte husholdningsinntekter for befolkningen der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Etter husholdningstype. 2012. Gjennomsnitt og prosent.....	74
Tabell B 2	Registrerte husholdningsinntekter for befolkningen der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Etter husholdningstype. 2013. Gjennomsnitt og prosent.....	75
Tabell B 3	Andel personer som mottar ulike typer husholdningsinntekter. Husholdninger der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Etter husholdningstype. 2012.....	76
Tabell B 4	Andel personer som mottar ulike typer husholdningsinntekter. Husholdninger der hovedinntektstaker er 18-50 år og husholdninger med deltakere i introduksjonsprogrammet. Etter husholdningstype. 2013.....	76
Tabell C 1	Status på arbeidsmarkedet november 2013 for befolkningen i alderen 20-50 år.....	77
Tabell C 2	Status på arbeidsmarkedet november 2013 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012.....	77
Tabell C 3	Status på arbeidsmarkedet november 2014 for befolkningen i alderen 20-50 år.....	78
Tabell C 4	Status på arbeidsmarkedet november 2014 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013.....	78
Tabell C 5	Status på arbeidsmarkedet november 2013, etter kjønn og landbakgrunn. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2012. Prosent.....	79
Tabell C 6	Status på arbeidsmarkedet november 2014, etter kjønn og landbakgrunn. Personer som gikk ut av introduksjonsprogrammet i 2013. Prosent	79
Tabell C 7	Status på arbeidsmarkedet november 2013 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, etter kurs/tiltak i programperioden. Prosent .	79
Tabell C 8	Status på arbeidsmarkedet november 2014 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, etter kurs/tiltak i programperioden. Prosent .	80
Tabell C 9	Status på arbeidsmarkedet november 2013 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012, etter sluttårsak. Prosent	80
Tabell C 10	Status på arbeidsmarkedet november 2014 for personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013, etter sluttårsak. Prosent	81
Tabell D 1	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2009. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	82
Tabell D 2	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2010. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	83
Tabell D 3	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2011. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	84
Tabell D 4	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2012. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	85
Tabell D 5	Sammensetning av samlet husholdningsinntekt. Hele befolkningen og personer som avsluttet introduksjonsprogrammet i 2013. Gjennomsnitt og andel av samlet inntekt	86

Statistisk sentralbyrå

Postadresse:
Postboks 8131 Dep
NO-0033 Oslo

Besøksadresse:
Akersveien 26, Oslo
Oterveien 23, Kongsvinger

E-post: ssb@ssb.no
Internett: www.ssb.no
Telefon: 62 88 50 00

ISBN 978-82-537-9372-6 (trykt)
ISBN 978-82-537-9373-3 (elektronisk)
ISSN 0806-2056

ISBN 978-82-537-9372-6

9 788253 793726

Statistisk sentralbyrå
Statistics Norway